

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XX

(Ayrıbasım / Offprint)

MERSİN
2012

KAAM YAYINLARI
OLBA
XX

© 2012 Mersin/Türkiye
ISSN 1301 7667

OLBA dergisi;
ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO, PROQUEST
ve
TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün (DAI) Kısaltmalar Dizini'nde 'OLBA' şeklinde yer almaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir ve Mayıs ayında olmak üzere, yılda bir kez basılmaktadır.
Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.
Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.
It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.

Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the journal OLBA..

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında belirtilen formatlara uygun olduğu taktirde basılacaktır.

Articles should be written according the formats mentioned in the following web address.

Redaktion: Arş. Gör. Deniz Kaplan (MA)

OLBA'nın yeni sayılarında yayımlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33342-MERSİN
TURKEY

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses

Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734
Fax: 00.90.324.361 00 46
web mail: www.kaam.mersin.edu.tr
www.olba.mersin.edu.tr
e-mail: sdurugonul@gmail.com
kaam@mersin.edu.tr

Baskı / Printed
BİLTUR Basım Yayın ve Hizmet A.Ş.
Tel: +90 216 444 44 03 www.bilnet.net.tr
Sertifika No: 15690

Dağıtım / Distribution
Zero Prod. Ltd.
Tel: 00.90.212.244 75 21 Fax: 00.90.244 32 09
info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com/eng

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XX

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XX

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Marion MEYER

MERSİN

2012

İçindekiler/Contents

Okşan Başoğlu

*Nevşehir/Camihöyük Hellenistik-Roma Dönemi İnsanlarının Sağlık Sorunları
(Health Problems of the Hellenistic-Roman Period Population in
Nevşehir-Camihöyük)* 1

Mehmet Nezh Aytaçlar – Candan Kozanlı

*“Hellespontos İşliği” ve Parion Buluntuları
(“Hellespontos Workshop” and the Parion Finds)* 27

İlkan Hasdağlı

*The Assessment of the 4th Century B.C. Finds from Three Wells Uncovered at
Clazomenae HBT (Hamdi Balaban Tarlastı) Sector
(Klazomenai HBT Sektörü'nde (Hamdi Balaban Tarlastı) Açığa Çıkarılan
Üç Kuyuda Ele Geçen M.Ö. 4. Yüzyıl Buluntularının Değerlendirilmesi)* 119

Fatma Bağdatlı Çam

*Kyme Nekropolünden Figürlü Bir Mezar Steli
(A Figured Grave Stele from the Necropolis of Kyme)* 165

Deniz Kaplan

*Diokaisareia'daki (Dağlık Kilikia) Podyumlu Tapınak İçin Tarihleme ve
Kült Önerisi
(Suggestions on the Dating and Cult of the Diokaisareia Podium Temple)* 183

Münteha Dinç

*Tralleis Hamamı'ndan Deniz Thiasos'u Tasvirli Kabartmalar
(Reliefs of a Marine Thiasos from the Tralleis Bath)* 201

Cevat Başaran – H. Ertuğ Ergürer

*Parion Odeion'u (Bouleuterion?) 2010 Çalışmaları ve Odeion'da Bulunan
Seramikler
(2010 Excavations at Parion: the 'Odeion' (Bouleuterion?) and its
Ceramic Finds)* 245

Ercan Aşkın

*Korykos (Dağlık Kilikia) Sütunlu Caddesi ve Kuzey Kapısı
(The Colonnaded Street and the North Gate of Korykos (Rough Cilicia))* 291

Erkan Alkaç	
<i>Korykos (Kilikia) Yüzey Araştırmalarında Bulunan LRI Amphoraları</i> <i>(LRI Amphoras of Korykos (Cilicia) Revealed During Surveys)</i>	323
N. Eda Akyürek Şahin	
<i>Bithynia'dan Yeni Zeus Bronton Adakları</i> <i>(Neue Weihungen für Zeus Bronton aus Bithynien)</i>	345
Murat Arslan	
<i>Küçük Asya Yerel Historiograflarına Bir Örnek:</i> <i>Herakleia Pontike'li Memnon ve Eseri</i> <i>(An Example of Local Asia Minor Historiographers:</i> <i>Memnon of Heraclea Pontica and his Work)</i>	383
Ayşe Aydın	
<i>Silifke Müzesi'nden Figürlü Bir Duvar Nişi Bloğu</i> <i>(A Figured Wall Niche Block from the Silifke Museum)</i>	407
Hatice Özyurt Özcan	
<i>Muğla, Bodrum ve Milas Arkeoloji Müzeleri'ndeki Orta Bizans</i> <i>Dönemine Ait Bir Grup Litürjik İşlevli Taş Eser</i> <i>(A Group of Liturgical Pieces of the Middle Byzantine Period at the Muğla,</i> <i>Bodrum and Milas Archaeological Museums)</i>	427
Adnan Diler – Hatice Özyurt Özcan	
<i>Byzantine Period in Kedreai (Sedir Island): Churches</i> <i>(Kedreai'nin Bizans Dönemi: Kiliseler)</i>	453
Ayça Tiryaki	
<i>Rhodiapolis Piskoposluk Kilisesi'ne Ait Bir Grup Korkuluk Levhası</i> <i>(A Group of Parapet Slabs from the Rhodiapolis Episcopal Church)</i>	493

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
BİLİMSEL SÜRELİ YAYINI ‘OLBA’

Kapsam

Olba süreli yayını Mayıs ayında olmak üzere yılda bir kez yayınlanır. Yayınlanması istenilen makalelerin en geç her yıl Kasım ayında gönderilmiş olması gerekmektedir.

‘Olba’; Antropoloji, Prehistorya, Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ve Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri), Eskiçağ Tarihi, Nüvizmatik ve Erken Hıristiyanlık Arkeolojisi kapsamında orijinal sonuçları içeren makaleleri yayınlar.

Küçükasya ile ilgili veya Akdeniz ve Ortadoğu Arkeolojisi kapsamındaki konular Olba’nın içeriğini oluşturur.

Yayın İlkeleri

1. a- Makaleler, Word ortamında yazılmış olmalıdır.
b- Metin yazılırken 10 punto, dipnot için ise 9 punto, Times New Roman (PC ve Macintosh) harf karakteri kullanılmalıdır.
c- Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
d- Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
2. Makale içinde kullanılan özel fontlar da CD’ye yüklenerek yollanmalıdır.
3. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa (ve varsa levha ya da resim) sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, NewYork

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inchriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, lev. LIV-LVII

Dipnot (kitaplar için)
Richter 1977, 162, res. 217

Dipnot (Makaleler için)
Oppenheim 1973, 9, lev. 1

Diğer Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
ay.	aynı yazar
vd.	ve devamı
yak.	yaklaşık
v.d.	ve diğerleri
y.dn.	yukarı dipnot
dn.	dipnot
a.dn.	aşağı dipnot
bk.	bakınız

4. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece “fig” kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. Levha numarası editörler tarafından verilecektir. Bu sebeple levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kesinlikle kullanılmamalıdır.
5. Figürler CD’ye yüklenmelidir: Çözünürlük 300 dpi; format tif veya jpeg olmalıdır.
6. Resim çıktıları alınarak, resim düzenlemesi örneği (layout) yapılmalıdır.
7. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
8. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
9. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla 20 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 10 adet civarında olmalıdır.
10. Makaleler Türkçe, İngilizce veya Almanca yazılabilir. Türkçe yazılan makalelerde yaklaşık 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce yada Almanca özet kesinlikle bulunmalıdır. İngilizce veya Almanca yazılan makalelerde ise en az 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet bulunmalıdır. Makalenin her iki dilde de başlığı gönderilmelidir.
11. Özeti altında, Türkçe ve İngilizce veya Almanca olmak üzere altı anahtar kelime verilmelidir.
12. Bir orijinal ve bir kopya olmak üzere metin ve figür çıktısı, ayrıca bunların yüklü olduğu bir adet CD gönderilmelidir.

MERSIN UNIVERSITY
‘RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY’
JOURNAL ‘OLBA’

Scope

Olba is printed once a year in May. Deadline for sending papers is November of each year.

The Journal ‘Olba’, being published since 1998 by the ‘Research Center of Cilician Archeology’ of the Mersin University (Turkey), includes original studies done on antropology, prehistory, protohistory, classical archaeology, classical philology (and ancient languages and cultures), ancient history, numismatics and early christian archeology.

The studies select their material from Asia Minor but articles (papers) dealing with the Mediterranean and Near East also form the content of Olba.

Publishing Principles

1. a. Articles should be written in word programs.
b. The text should be written in 10 puntos ‘Times New Roman’ (for PC and for Macintosh). The footnote s should be written in 9 puntos.
c. Footnotes should take place at the bottom of the page, each in continous numbering.
d. Titles within the article should be written in small letters and be marked as bold. Other choises (big letters, underline or italic) should not be used.
2. Special fonts should be located to yhe CD’s.
3. The ‘Bibliography’ and ‘Abbreviations’ should take part at the end of the article. The ‘Abbrevations’ used in the footnotes should be explained within the ‘Bibliography’. The Bibliography used in the footnotes should take place as abbreviations and the following order within the abbreviations should be kept: Name of writer, year of publishment, page (and if used, number of the illustration). This rule should be applied even if a publishment is used only once.

Bibliography (for books):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York

Bibliography (for articles):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, pl. LIV-LVII

Footnotes (for books)

Richter 1977, 162, fig. 217

Footnotes (for articles)

Oppenheim 1973, 9, pl. 1

Miscellaneous Abbreviations:

op. cit.	in the work already cited
idem	an author that has just been mentioned
ff.	following pages
et al.	and others
n.	footnote
see	see
infra	see below
supra	see above

4. For all photographs, drawings and maps only the abbreviation 'fig.' should be used in continuous numbering. Plate numbering will be done by the editors. For this reason, remarks such as Plate, Picture, Drawing, Map or any other word or abbreviation should not be used.
5. Pictures should be loaded to CD's: 300 dpi; tif or jpeg format are required.
6. A layout for the pictures should be undertaken.
7. Photographs, drawings or maps taken from other publications are in the responsibility of the writers; so the sources have to be mentioned.
8. A list of figures should take part at the end of the article.
9. The text should be within the remarked formats not more than 20 pages, the drawing and photographs 10 in number.
10. Papers may be written in Turkish, English or German. Papers written in Turkish must include an abstract of 500 words in Turkish and English or German. It will be appreciated if papers written in English or German would include a summary of 500 words in Turkish and in English or German. The title of the article should be sent in two languages.
11. Six keywords should be remarked, following the abstract in Turkish and English or German.
12. One original and one copy of the article and figures should be printed and loaded on CD's before being sent.

“HELLESPONTOS İŞLİĞİ” ve PARION BULUNTULARI

Mehmet Nezh AYTAÇLAR – Candan KOZANLI*

ABSTRACT

“Hellaspontos Workshop” and the Parion Finds

Recently conducted archaeometric clay analyses indicate that there was an archaic pottery workshop around Çanakkale. This production center, the so called “the Hellespont Workshop”, produced pottery mainly in the South Ionian style. The products of the workshop were imported at least to some of the Black Sea colonies, like Istros and Berezan. One of the aims of this study, is to define the production of this workshop, in the light of the analysed examples. The excavation of the necropolis of Parion in 2004, revealed some pottery which was probably the product of the ‘Hellespont Workshop’. Besides, some other classes of pottery might be assigned to this workshop or to another local production center.

Keywords: Archaic pottery, Orientalising Pottery, Hellespont Workshop, Ionie de Sud 3, Parion, pottery production centers, archaeometric clay analysis.

ÖZET

Son yıllarda yapılan arkeometrik kil analizleri Çanakkale civarında arkaik seramik üreten bir işliğin varlığına işaret etmiştir. “Hellaspontos İşliğı” adı verilen bu seramik üretim merkezinin temel olarak Güney İonia stilinde seramik ürettiğı ve ürünlerini, en azından Karadeniz’deki bazı koloni kentlerine pazarladığı anlaşılmıştır. Analizi yapılan örneklerden yola çıkarak bu işliğin ürünlerini mümkün olduğunca net bir şekilde tanımlayabilmek bu çalışmanın amaçlarından birisidir. Parion kenti nekropolis alanlarında 2004 yılında gerçekleştirilen çalışmalar Hellaspontos İşliğı ürünü olabilecek seramik örnekleri sunmuştur. Bu seramiklerin yanı sıra, aynı işliğin ya da muhtemel diğer yerel işliklerin ürünleri olabilecek bazı seramik gruplarına dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arkaik seramik, Orientalizan seramik, Hellaspontos İşliğı, Ionie de Sud 3, Parion, seramik üretim merkezleri, arkeometrik kil analizleri.

---

* Dr. M. N. Aytaçlar, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Bornova 35100 İzmir. E-posta: naytaclar@yahoo.com

C. Kozanlı, arkeolog, E-posta: cankozanlı@yahoo.com.

Seramik gruplarının üretim merkezlerini tespit etmek arkeolojinin önemli sorunları arasında olagelmıştır. Kil, astar, firnis yapıları gibi teknik özelliklerini, kullanılan formları, bezeme şemasını ve figürlü seramiklerde stil özelliklerini göz önüne alarak sınıflamalar yapmak; başka bir deyişle arkeolojinin klasik araçlarını kullanarak ortak özellikler gösteren ürünleri mümkün olduğunca kapalı gruplar halinde tanımlamak ve bu grupların kazısı yapılmış farklı merkezlerdeki buluntu yoğunluğuna, dağılım haritalarına göre muhtemel üretici merkezler hakkında fikir yürütmek uzun yıllar boyunca arkeologların temel yöntemi olagelmıştır. Seramik gruplarının dağılımı hala temel öneme sahipse de, zaman zaman yanıltıcı olabileceğini geçmiş örnekler bize göstermektedir¹. Son 20-30 yılda interdisipliner arkeometrik kil analizlerinin yapılmaya başlaması, bu alandaki tartışmalara yeni ufuklar açtı².

Her kil yatağının jeolojik ve coğrafi çevresinin özgünlüğü nedeniyle kendine özgü iz element konsantrasyonları barındıracağı düşüncesi bu alandaki çalışmaların yola çıkış ilkesini oluşturur. Böylece seramik kilerindeki iz element konsantrasyonlarının analizi sayesinde, farklı iz element kompozisyonlarını tespit ederek farklı kil yataklarına tekabül eden kaynak grupları oluşturulabilmektedir. Ancak bir kentin eş zamanlı olarak birden fazla kil yatağını kullanmış olması³, farklı zaman dilimlerinde farklı kil yataklarına yönelmesi⁴ veya birden fazla üretim merkezinin aynı kil yatağını

¹ Hemen tüm Doğu Yunan Orientalizan seramiğinin ve sub-geometrik skyphoslarının “Rhodian” olarak ya da Khios arkaik seramiğinin “Naukratite” olarak kabul edilmesi, sonraki yıllarda yapılan araştırmaların sunduğu yeni verilere rağmen kullanımdan hala tam çıkamamış hatalı adlandırmalardır.

² Bu çalışmanın konusunu oluşturan Doğu Yunan üretim merkezlerine yönelik bazı arkeometrik kil analizleri çalışmaları için bk. Dupont 1983; Jones 1986; Kerschner – Mommsen – Beier – Heimermann – Hein 1993; Kerschner – Mommsen – Rogl 2002; Akurgal – Kerschner – Mommsen – Niemeier 2002; Mommsen – Cowell – Fletcher – Hook – Schlotzhauer – Villing – Weber – Williams 2006; Mommsen – Kerschner – Posamentir 2006; Dupont – Thomas 2006, Mommsen – Kerschner – Lang – Weber – Lehmann 2006; Dupont 2007; Dupont 2008.

³ Arkaik dönemde Miletoslu seramikçilerin birden fazla kil yatağından yararlandıkları anlaşılmaktadır. Bk. Akurgal – Kerschner – Mommsen – Niemeier 2002, 37-47; Schlotzhauer – Villing 2006, 59 ve 62; Mommsen – Kerschner – Posamentir 2006, 167.

⁴ Arkeometrik olarak tespit edilen kil kaynak grupları ile üretim merkezleri arasındaki eşleştirmelerde en güvenilir kanıtları muhtemel üretim merkezlerinde ele geçmiş, seramik fırını çöplükleri ve hatalı pişmiş ürünleri sağlar. Bu ürünlerden yapılan analizlerin işaret ettiği kaynak kil grubu, bilinen kaynak kil gruplarından biriyle örtüşüyorsa üretim merkezinin (ya da en azından o kaynak kil grubunu kullanan üretim merkezlerinden birinin) tespitine yardımcı olur. Ancak analiz edilen seramik grubuyla seramik fırını atıkları çağdaş değilse, daha dikkatli olmak gerekmektedir. Örneğin Atina’da kullanılan kil yatakları sabit kalmamış, çağlar boyunca değişmiştir (Fillieres – Harbottle – Sayre 1983).

kullanması gibi ihtimaller nedeniyle kil kaynak grupları ile muhtemel üretici kentlerin eşleştirilmesi aşamasında sorunlar yaşanmaktadır⁵.

Muhtemel sorunlarını göz ardı edemesek de, kil analizleri daha önce dikkate alınmamış ya da spekülasyon düzeyindeki tartışmaların ötesine geçememiş alanlarda önemli katkılar sunma potansiyelini taşımaktadır. Bu alanların başında Yunan kentlerinin kolonilerindeki yerel üretimler gelmektedir. Araştırmalar Istros’da⁶ ve Berezan’da⁷ yerel üretimlerin varlığına işaret etmiştir. Yalnızca günlük kullanım kaplarıyla ya da el yapımı yerel seramikle sınırlı kalmayan bu kolonyal üretimler, metropol kentlerin ürünlerinin yerel taklitlerini de içermektedir⁸. Bazı durumlarda da, metropol kentlerden tanınmayan, ancak yeri konusunda fikir yürütülebilecek veriler de sağlanamayan kil kaynak grupları tespit edilmektedir⁹. Bu grupların Batı Anadolu sahillerindeki daha küçük üretici kentlere¹⁰, Karadeniz’e geçiş yolunda konumlanan ve bu sayede Karadeniz ticaretine müdahil olan kolonilere ya da doğrudan doğruya ele geçtikleri koloni kente ait olması ihtimalleri mevcuttur.

P. Dupont’un Istros buluntularına yönelik olarak yaptığı kil analizlerinde de bu tip bir grup tespit edilmiştir. İonia kylikleri, Yaban Keçisi Stili’nde hayvan frizli ve bitkisel bezemeli yüksek ayaklı tabaklar ve gözülü skyphoslar içeren bu grupta Güney İonia karakteri baskın olduğundan ve Güney İonia’nın bilinen ana gruplarından farklı bir kil kompozisyonu içerdiğinden “İonie du Sud 3” jenerik adıyla sınıflandırılmıştır¹¹. P. Dupont bu işliğin Latmos körfezi civarında aranabileceğini düşünmüştür¹². Daha

⁵ Bu konudaki tartışma için bk. Aytaçlar 2007.

⁶ Dupont 1983, 36-37.

⁷ Berezan’da iki (BerA ve BerB) ayrı kil yatağı kullanıldığı anlaşılmaktadır ve üçüncü (BerC) bir kil yatağı da kullanılmış olabilir. Posamentir – Solovyov 2006, 124-125; Posamentir – Solovyov 2007, 194; Kerschner 2006a, 152-153; Mommsen – Kerschner – Posamentir 2006, 161-162.

⁸ Kuzey İonia tipi dalga-çizgili seramik örnekleri için bk. Posamentir – Solovyov 2007, abb.4:1-2 (Berezan); Schlotzhauer – Villing 2006, fig.37 (Naukratis); Kuzey İonia tipi bantlı yüksek ayaklı tabak için bk. Posamentir – Solovyov 2007, abb.4:1-2; Kuzey İonia tipi lotoslu yüksek ayaklı tabak için bk. Dupont – Thomas 2006, fig.1.NAU 9; Schlotzhauer – Villing 2006, fig.30-31 (Naukratis); Karia stilistik özellikleri gösteren yüksek ayaklı tabak için bk. Schlotzhauer – Villing 2006, fig.32; Klazomenai siyah-figürlü bir amphora için bk. Schlotzhauer – Villing 2006, fig.39.

⁹ Kuzey İonia tipindeki üretim yeri belirsiz bir grup ve İonia kylikleri ile lydionlar içeren kK kaynak grubunun ürünleri için bk. Posamentir – Solovyov 2007, 202-205, abb.8-9.

¹⁰ Priene, Myus, Kolophon, Lebedos vb. gibi İonia kentlerinin arkaik dönem seramik üretimleri konusunda hemen hiç bir verimizin olmadığı hatırlanmalıdır.

¹¹ Dupont 1983, 35-38.

¹² Dupont 1983, 35.

sonra “Borysthenes Projesi” kapsamında H. Mommsen’in Berezan buluntularına yönelik yaptığı analizlerde ise Güney İonia tipinde metoplu ve bitkisel bezemeli yüksek ayaklı tabaklar, olasılıkla dalga-çizgiyle bezenmiş bir krater, çukur tondolu tabaklar (“fish plates”) ve omuzunda nokta rozet içeren bir bodur oinokhoe ortak kil kompozisyonları göstermiştir¹³. Bu kil kompozisyonunun, daha önceleri Troia’nın Bronz ve Demir Çağı seramiklerine yönelik analizlerinden ve Troia’nın 20 km. kuzeyindeki İtepe’de yol yapım çalışmaları sırasında açığa çıkarılan bir höyüğün seramiklerinden bilinen bir kompozisyon (TRO-D) olduğu anlaşılmıştır.¹⁴ Verilerin Çanakkale kenti civarına yerleştirilebilecek ve Güney İonia tarzında seramik üreten bir işliğin varlığına işaret ettiği düşünülmüş, “Hellespont-Werksätten” adı verilen bu işliğin olasılıkla önemli bir Miletos kolonisi olan ve boğaz geçişinde stratejik konuma haiz Abydos’ta aranabileceği ileri sürülmüştür.¹⁵ Ayrıca muhtemelen aynı işliğin kullanmış olabileceği ve Troia-İtepe seramiklerinden bilinen ‘TRO-B’ kil kaynak grubuna ait daha az sayıda örnek de Berezan buluntularında teşhis edilmiştir. Bu kil gruplarına ait buluntuların kendine özgü karakteri dikkat çekmiş¹⁶, Berezan buluntularının takip eden analizlerinde grubun daha iyi kavranmasını sağlayacak örnekler ele alınmıştır¹⁷. P. Dupont da Istros ve Berezan buluntularına yönelik yeni analizlerinde, kendisinin “Ionie de Sud 3” grubunu zenginleştirmiş, izlenen stilin coğrafi dağılımından ve bazı örneklerdeki Aiolis etkilerinden yola çıkarak üretim merkezinin Karadeniz güzergahı üzerinde yer alan Abydos’la Kyzikos arasındaki kıyı şeridinde yer alan koloni kentlerden birinde aranması gerektiğini belirtmiştir¹⁸.

¹³ Mommsen – Kerschner – Posamentir 2006, 165-167; Posamentir – Solovyov 2006, abb.12-16, Kerschner 2006a, abb.20-21.

¹⁴ Troia seramikleri analizlerinde Troia VI’dan başlayarak Arkaik Döneme kadar uzun süreli bir kullanımın olması yerel üretime işaret eden bir veri olarak kabul edilmiştir. Bu analizlerde Yaban Keçisi stilinde bir dinosun da (Hel.112, Fig.103) benzer kil kompozisyonuna sahip olduğu fark edilmiş, ancak tekil bir örnek olduğu için bu stilin yerel üretimini kanıtlaması açısından anlamlı bulunmamıştır (Mommsen – Hertel – Mountjoy 2001, 188 vd. no.117, abb.40).

¹⁵ Posamentir – Solovyov 2006, 115. Abydos’un bölgedeki en önemli Miletos kolonisi olması ve bir diğer önemli koloni olan Kyzikos’un söz konusu kil yatağından uzaklığı tartışmanın temel noktalarını oluşturur. Bölgedeki diğer koloni kentleri de göz önüne alan benzer bir lokalizasyon tartışması için bk. Kerschner 2006a, 149.

¹⁶ Bu ayrık karakter, analizler öncesinde de fark edilmiş; E. Walter-Karydi tarafından Aeolis seramiği ile ilişkisi vurgulanmış (Walter-Karydi 1970, 12) ya da lokal üretim olabileceği düşünülmüştür (Aytacılar 2006, 53, n. 29).

¹⁷ Posamentir – Solovyov 2007, 195-201, abb.5.

¹⁸ Dupont 2008, 14.

Arkeometrik kil analizlerinin bize sağladığı yeni verilerin daha geniş kapsamlı kullanılabilir olmasının yolu, kil analizlerinin işaret ettiği farklı kil kaynak gruplarının ürünlerini arkeolojinin klasik yöntemleriyle de ayırt edebilmekten geçer. Kil analizleri zor ve pahalı bir yöntem olduğu için, az sayıda örneğin analizinden yola çıkararak, analizi yapılmayan büyük gruplar hakkında fikir yürütülebilmelidir. Örnekleme gerekirse, eğer Kuzey İonia stilindeki seramiklerin üretiminde kullanılmış dört farklı kaynak kil grubu tespit edilmişse ve bu dört farklı kil grubuna ait seramiklerden yola çıkararak her bir kil grubunun ürünlerinin kendine özgü nitelikleri belirlenebiliyorsa; analizi yapılmayan binlerce seramik hakkında da söylenebilecek şeyler, onların coğrafı dağılımlarını göz önüne alarak yapılabilecek yorumlar vardır. Aksi takdirde tablonun geneli hakkında bir şey söyleyemeden, yalnızca Kuzey İonialı seramikçilerin dört farklı kil yatağından yararlandığını öğrenmekle yetinmek zorunda kalınır¹⁹.

Bu çerçeve de yukarıda kısaca tartışılan “Ionie de Sud 3” ya da “Hellespont-Werksätten” olarak adlandırılan üretim merkezinin ürünlerini arkeolojinin klasik yöntemleriyle tanımlamaya çalışmak, Parion Nekropolisi 2004 yılı kazılarında bulunmuş bazı arkaik seramiklerin söz konusu üretim merkeziyle ilişkilerini tartıřmak²⁰ ve aynı üretim merkezine ya da bölgedeki diğer yerel üretim merkezlerinden birine ait olabilecek başka seramik grupları üzerine spekülasyon yapmak bu çalışmanın temel amaçlarını oluşturmaktadır.

¹⁹ Tartışmaya yönelik çarpıcı bir örnek, ‘I’ kil kaynak grubunun figür bezemeli seramik ürettiğini işaret eden dinostur (Akurgal – Kerschner – Mommsen – Niemeier 2002, no.61, abb.31). Belki Samos’a, ama en azından Miletos dışındaki bir üretim merkezine ait olduğu düşünölen bu parça sayesinde, bölgede Miletos’un dışında da Yaban Keçisi Stili seramik üretilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu parçayı Miletos’a özgü ürünlerden arkeolojik açıdan kolayca ayırt edebilmek güçtür ve Miletos dışındaki işliklerin form / bezeme şeması / stil özellikleri hakkında fikir yürütölmesine yardımcı olmaz. Bu nedenle, kil analizi verilerine rağmen, Miletos dışındaki işlikler hakkında yorum yapmak mümkün olamamaktadır.

²⁰ Çanakkale Arkeoloji Müzesi adına Candan Kozanlı denetiminde gerçekleştirilen Parion Nekropolisi 2004 yılı kurtarma kazılarındaki arkaik dönem buluntularının stratigrafisi, sunumu ve tartışması yazarlar tarafından ayrı bir çalışma olarak hazırlanmaktadır. Desteklerinden dolayı Çanakkale Arkeoloji Müzesi Müdürü N. Sevine teşekkür ederiz. Seramik izimleri Trakya Üniversitesi’nden Dr. Fuat Yılmaz’ın ve Faika Evrim Uysal’ın elinden çıkmıştır ve M.N. Aytaçlar tarafından dijital ortama aktarılmıştır. Fotoğrafların büyük kısmı Dr. Gebhard Bieg (Tubingen Project) ve yazarlar tarafından çekilmiştir. Katkılarından dolayı adı geçenlere teşekkürü borç biliriz.

I. İki Farklı Kil Grubu = İki Farklı Seramik İşliği ?

Mommsen ve meslektaşlarının çalışmalarında ‘TRO-B’ ve ‘TRO-D’ kil kaynak gruplarına ait seramiklerin Karadeniz kolonilerinde bulunduğu anlaşılmıştır. Her iki grubun da aynı işliğin ürünlerini temsil etmesinin muhtemel olabileceği belirtilmiştir. ‘TRO-B’ grubu çok az örnekle temsil edilmektedir ve kendi içlerinde bütünlük göstermezler: Omuzunda nokta rozet bezemesi olan bir bodur oinokhoe²¹, dalga-çizgi bezemeli omuzdan kulplu bir krater²², “Milesian Gray-Ware” içinde kabul edilebilecek bir kapak²³ ve bir çanak.²⁴ Bu örnekler ‘TRO-B’nin Güney İonia stilistik çerçevesinde üretimde bulunduğu ve repertuarının bazı örneklerinin (nokta-rozetli bodur oinokhoe) ‘TRO-D’ ile çakıştığını işaret etmekten öteye yoruma izin vermez.

P. Dupont da, benzer şekilde, “Ionie de Sud 3” grubu içinde ‘A’ ve ‘B’ olarak adlandırdığı iki farklı kil kompozisyonu olduğunu düşünür²⁵. Her iki kil grubunun ürün spektrumları zaman zaman çakışsa da, ‘A’ grubunun daha çok Yaban Keçisi Stili (YKS/WGS) vazolar (oinokhoe ve hayvan frizli / protomlu tabaklar), bodur oinokhoeler ve Villard B1 İonia kylikleri ürettiği, ‘B’ grubunun ise bitkisel bezemeli tabakların, gözlü skyphosların ve “fish-plate”lerin büyük kısmını ürettiği izlenir. Bununla birlikte, iki grubun ürünlerinin bir kısmının ortaklığı, çoğu durumda aynı bezeme şeması anlayışını paylaştıkları ve her iki gruba ait ürünlerin Mommsen ve meslektaşlarının ‘TRO-D’ grubunda bir arada ortaya çıkması iki farklı üretim merkezi olduğunu kabul etmeyi engellemektedir. En azından mevcut verilerle, iki farklı kil yatağından yararlanmış olabilecek tek bir işliğin varlığını düşünmek daha makul görünmektedir. Yeni veriler ışığında bu tez tekrar sınanmalıdır.

II. Kil Yapısı ve Teknik Özellikler

M. Kerschner, omzunda nokta rozet bezemesi olan iki kapalı kabın (olasılıkla bodur oinokhoeler) birinin ‘A’ (Miletos), diğerinin ‘TRO-D’ kil

²¹ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:25.

²² Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:26.

²³ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:27.

²⁴ Kerschner 2006a, abb.23.

²⁵ Dupont 2008, 7-10, fig.10. Dupont üçüncü bir kil grubunun (C) olabileceğini, ancak az sayıda örnekle tanımlanan bu alt grubun artifisyel olma ihtimalini belirtir.

kaynak grubuyla uyumlu analiz sonuçları vermesini değerlendirirken, aralarında “scherbentyp” farkı olduğunu vurgular²⁶, ancak bu farkı açıklamaz. İki vazo arasındaki diğer fark ise Miletos üretimi olanın açık sarı astarlı olması, diğerinde bezemenin doğrudan pürüzsüz sonlandırılmış kil hamuru üzerine uygulanmasıdır. İki işlik arasında astar kullanımında ortaya çıktığı düşünölebilecek bu farkın, Hellespontos İşliği’nin ürünlerini ayırt etmekte ne yazık ki yeterli olmayacağı Dupont’un analiz yaptığı benzer vazolarda ve Istros’da bulunmuş çok sayıda örnekte astar kullanılmış olması nedeniyle anlaşılmaktadır. R. Posamentir ve S. Solovyov ise Miletos ve Hellespontos İşliği üretimi seramiklerin teknik özelliklerini çıplak gözle ayırmanın güçlüğünü vurgularlar ve özellikle ‘TRO-B’ örneklerinde Miletos seramiğinin karakteristik bir özelliği olarak bilinen yüksek oranda sarımsı mika katkısının göröldüğünü belirtirler²⁷. P. Dupont “İonie de Sud 3” üretimi İonia kyliklerinin, Miletos örneklerinden –aşağıda tartışılacak diğer özellikleri yanı sıra- hafifçe mika katkılı ve iyi pişirilmiş olmalarıyla farklılaştığını belirtir²⁸, ancak Miletos üretimi örnekleri tanımlarken de benzer nitelikler geçerlidir. Aynı şekilde DUP 369 örneğinin kötü kaliteli işçiliğini vurgular, ancak analizi yapılan diğer örneklerin kolayca İonia kyliklerinin ana gruplarına verilebileceğini belirtir. S. Fisher, Troia buluntusu bazı İonia Kyliklerini “decorated buff ware” olarak sınıflamış ve diğer İonia kyiksi örneklerinden ayırmıştır. Aşağıda tartışılacağı gibi “decorated buff ware” için verilen tanımlama bu grubun Güney İonia ürünlerinden farkını açıklamakta yeterli görünmemektedir²⁹. Ayrıca, Fisher’in yerel üretim olabileceğini belirttiği bu grubun Hellespontos İşliği ürünleri olup olmadığı da kesin değildir.

Sonuç olarak, kil yapısı / astar ve firnis gibi teknik özellikleri açısından Güney İonia üretimi seramiklerle Hellespontos İşliği’nin ürünlerini ayırt etmekte kullanılacak güvenilir farklılıkların olmadığı söylenebilir. Aşağıda tartışılacak olan Parion buluntuları da, bu açıdan Güney İonia’nın bilinen teknik özelliklerinden bariz farklar göstermemektedir.

²⁶ Kerschner 2006a, 148.

²⁷ Posamentir – Solovyov 2007, 201.

²⁸ Dupont 2008, 6.

²⁹ Kuşkusuz, her iki grubu yakından inceleyen ve iyi tanıyan tecrübeli bir gözün aralarındaki farkı kavraması mümkündür. Ancak tanımlamanın bu tecrübeyi ikincil kişilere aktarmada yetersiz kaldığını kast etmekteyiz.

III. Hellespontos İşliği'nin Ürettiği Seramik Grupları

İonia Kylikleri³⁰

P. Dupont, 10 İonia kyliksinin analiz sonuçlarının Hellespontos İşliği'nin kil gruplarıyla uyumlu olduğunu belirtir³¹. Bunların büyük kısmı Villard B1 olarak tanınan alçak dudaklı ve halka kaideli formdadır³². 8 örnekte dudak firnislidir ve kaide üstünde firnis bant yer alır. Bazı örneklerde kulp altında da bir firnis bant gözlenir. Kulp firnislidir. İç yüz, dudak altındaki ince rezerve bant dışında firnislidir³³. Bu form ve bezeme şeması, Güney İonia işliklerinde yaygın olarak üretilmiş bir tiptir³⁴. Güney İonia

³⁰ Kil analizleri ve buluntular İonia kyliklerinin temel olarak Güney İonia merkezlerinin (Miletos ve Samos) üretimi olduğunu düşündürmektedir. Bununla birlikte Knidos başta olmak üzere yerel üretimlerin de olabileceği (Klazomenai ? Ephesos ?) bilinmektedir (Schlotzhauer – Villing 2006, 60-62). Ne yazık ki, Samos ve Didyma depozitleri büyük ölçüde yayınlanmamışken, bu seramiğin temel üreticilerinden olan Miletos'dan çok az örnek yayınlanmıştır. Seramiğin sınıflaması olasılıkla tüm serilerin izlenebileceği üretim merkezinden çok, yalnızca belli grupların ulaşabileceği, seramiğin ithalatçısı olan ikincil merkezlerin (Tocra, Tell Sukas, Megara Hyblaea, Tarsus, Amathos vb.) buluntuları üzerinden yapılmaktadır. U. Schlotzhauer'ın sınıflamasının ayrıntıları yayınlanmamıştır. Benzer bir sorun, yalnızca figürlü seramiklerin saklandığı veya yayımlandığı Naukratis, Berezan vb. diğer merkezler için de kısmen geçerlidir (Tartışma için bk. Schlotzhauer – Villing 2006, 53; Posamentir 2006, 159-160). Yayınlanan örneklerde çoğu durumda çizim veya tanımlama yoktur. Bu durum İonia kylikleri açısından sağlıklı bir tartışmayı güçleştirmektedir. Bu çalışmada verilen listeler yayınlanmış tüm örnekleri içeren, eksiksiz listeler değildir, yalnızca belli tiplerin kullanım yoğunluğu ve dağılımı hakkında fikir verebilmek amacıyla sunulmuştur. Özellikle Naukratis buluntusu olan British Museum online katalogundaki çok sayıdaki İonia kyliksinin bu çalışmada refere edilmediği; Etruria buluntusu İonia kyliklerinden ise (Cristofani 1978, 195-204, Pierro 1984, 9-67) seçili örneklerle gönderme yapmakla yetinildiği belirtilmelidir.

³¹ Dupont 1983, fig.14; Dupont 2008, fig.6-7.

³² Villard – Valet 1955, 23, fig.4. Aynı form Schlotzhauer Group 10'da görülür (Schlotzhauer 2000, fig.297).

³³ İç yüz bezemesinde ek kırmızı -ve beyaz- boyalı ince bantlarla zenginleştirmenin (Kırş. Alexandrescu 1978, no. 752, fig.30; Schlotzhauer – Villing 2006, fig.23; Dehl-von Kaenel 1995, taf.66:3621 ve 84:3621; Waldbaum – Magness 1997, fig.3; Orsi 1925, fig.6) Hellespontos İşliği üretimlerinde kullanılıp kullanılmadığı bilinmemektedir. Ancak farklı bezeme şemasına sahip DUP 369 örneği, Hellespontos işliğinin bu tarz bezemeyi de kullandığını gösterir.

³⁴ Kırş. Schattner 2007, abb.89-91, no. 27-57 (Didyma); Tuchelt 1971, taf.3:16, 4:17 ve 19 (Didyma); von Graeve 1973-1974, abb.17, taf.25:71 (Miletos); Kalaitzoglou 2008, taf.12-16 (Miletos-Assesos); Kleiner – Hommel – Müller-Wiener 1967, 2:a-b (Melie); Isler 1978b, fig.24-25; Furtwängler 1980, abb.22:IV/9 (Samos); Furtwängler – Kienast 1989, abb.39:29 (Samos); Kerschner – Kowalleck – Steskal 2008, no.GrK 12, taf.10 ve 24 (Ephesos); Weinberg 1948, pl.80:D37-D38 (Korinth); Calvet – Yon 1977, pl.9:88-94 (Salamis); Gjerstad 1977, 32, pl.13:4-8 (Cyprus Museum, 1935/C.45, C.S.1643-9, C.S. 1643, 1961/X-31/1, Group 2); Thalmann 1977, 70-71, pl.4:1 (Amathos, Group E); Courbin 1978, pl.15:4 (Ras el Bassit); Niemeier – Niemeier 2002, fig.5.94:1 (Tel Kabri); Barnett 1939-1940, pl.79:8 (Mersin); Sevin – Özeydin 2004, fig.3:1 ve 5 (Mersin Yumuktepe); Arslan 2010, lev.52:361 ve 363-365 (Kelenderis); Schlotzhauer – Vil-

örneklerinde iç yüz bezemesinde Hellespontos işliğine paralel bezemenin yanı sıra, dudakta ve gövde ortasında birer firnis bantın kullanıldığı ya da iç yüzün bezemesiz bırakıldığı farklı uygulamalara da rastlanır³⁵. Assesos depozitlerinin de işaret ettiği gibi bu tip İonia kylikleri 7. yüzyıl sonlarında üreilmeye başlamış, ancak 6. yüzyıl ilk dörtlülüğü içinde sık kullanılan bir tip haline gelmişlerdir. P. Dupont “Ionie de Sud 3” örneklerinin daha büyük boyutlu oluşu, kalın çeperleri (“massivité”) ve dudaktaki firnisli alanın bariz bir şekilde omuza taşmasıyla Miletos örneklerinden farklılaştığını belirtir³⁶. Dupont’un vurguladığı bu farklar işliğin ürünlerinin ortak özellikleridir, ancak onları ithal Güney İonia üretimlerinden ayırt etmekte yeterli ve güvenilir olduğu söylenemez. Boyut, çeper kalınlığı ve omuza taşan firnisli alan Güney İonia’daki çok sayıda örnekle paralellik gösterir.

Tocra depozitlerinden tanınmayan ve Güney İonia dışında Ege merkezlerinde pek yaygın olmayan bu kyliklerin çok sayıda örneğinin Istros’dan bilinmesi dikkat çekicidir³⁷ ve grubun Troas-Propontis-Karadeniz kolonisi buluntusu olan çoğu örneğinin³⁸ Hellespontos İşliği üretimi olmasını destekler. HIS 671 ve HIS 990 örneklerinde görülen kulp altındaki bant Güney İonia’da nadiren kullanılmıştır³⁹ ve Hellespontos İşliği’nin severek kullandığı bir ayrıntı olabilir⁴⁰. Parion nekropolisi buluntusu Par.1 (Fig.106) olasılıkla Hellespontos İşliği ürünleri arasındadır. İç yüzde dudak altında ek

ling 2006, fig.21 (Naukratis); Cristofani 1978, fig.72 (Firenze 80553); Dehl-von Kaenel 1995, taf.66:3750 (Selinus); Villard – Vallet 1955, pl.9:B, 11:A (Megara Hyblaea); Vallet – Villard 1964, pl.75:7 (Megara Hyblaea); Roulliard 1991, fig.19:5 (Ampurias Neapolis, yerel üretim ?); Bonet 1988-1989, fig.6:68 (Huelva).

³⁵ Yukarıdaki örnekler dışında, iç yüzde bant kullanılmış örnekler için bkz. Ploug 1973, no.130-131, fig.c, pl.6 (Tell Sukas, Group 9).

³⁶ Dupont 2008, 6.

³⁷ Lambrino 1938, fig.49; Dimitriu 1966, pl.15-16, no. 251, 254, 256, 262-278; Alexandrescu 1978, no. 748-751, fig.30. M. Lambrino’nun “coups fines” olarak sınıfladığı, dudaktaki firmis bantın ek kırmızı boyalı ikili ince bant grubuyla zenginleştirildiği ve daha ince çeperli örneklerin (Lambrino 1938, 91-93, fig.60-61; Alexandrescu 1978, no. 743, 746, fig.30) Hellespontos İşliği’nin ürünleri olmayıp, Güney İonia’dan ithal edilmiş kylikler olması da ihtimal dahilindedir. Krş. Sevin – Özyayın 2004, fig.4 (Mersin Yumuktepe).

³⁸ Istros örnekleri yanı sıra bk. Dally – Kopylov – Larenok 2005, abb.5:5 (Taganrog); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.297:11-12 (Troia); Fisher 2000, pl.25:C-223 (Troia); Koçak-Yaldır 2009, pl.37:11 ve 42:154 (Daskyleion); Kuznetsov 2003, pl.2b:13 (Kepoi).

³⁹ Furtwängler 1980, abb.18:III/11 (Samos); von Graeve 1973-1974, 99, no.71, taf.25 (Miletos); Pierro 1978, fig.1 ve muhtemelen Calvet – Yon 1977, pl.9:96 (Salamis).

⁴⁰ Istros buluntularında kulp altında bant kullanılmış örnekler çok sayıda temsil edilmektedir (bk. Dipnot. 37). Ayrıca bk. Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.297:8 (Troia); Utili 1999, abb.4:54 (Assos).

kırmızı boyalı bant kullanılmış olan Par.2'nin (Fig.107) de işliğin üretimi olması ihtimali vardır.

P. Dupont'un analizlerinde Hellespontos İşliği ile uyumlu kil kompozisyonuna sahip Villard B1 formundaki kyliklerden birinde farklı bir bezeme görülür. Dış yüz, kulp hizasındaki rezerve bant dışında firmislidir ve dudak iç yüzde ek kırmızı boyalı ince bantlarla zenginleştirmeler yapılmıştır. Yüksek dudaklı, derin gövdeli ve alçak konik kaideli Schlotzhauer Group 6 örneklerinde bu bezeme şeması yaygın olarak kullanılmıştır⁴¹. Villard B1 formunda ise bu bezeme Güney İonia merkezlerinde yaygın değildir ve Tocra Type V veya Schlotzhauer Group 10 içinde sınıflanabilir⁴². Bilinen örneklerin bir kısmı ince cidarlı olmalarıyla Hellespontos İşliği ürünlerinden farklılaşır⁴³. Istros başta olmak üzere bu tip kylikler Karadeniz kolonilerinden iyi tanınır⁴⁴. Parion (Par.3, Fig.108) örneği, her iki yüzde kullanılmış ek kırmızı boyalı ince bantlarla zengin bir şekilde bezenmiştir ve DUP 369'un bezeme şeması ile paralellik gösterir. Bu bezeme yanı sıra, Par.4-5'e (Fig.109-110) benzer olarak ek kırmızı boya kullanılmamış daha basit bezemeli örnekler de vardır⁴⁵.

P. Dupont'un analizleri Hellespontos İşliğinin Villard B2 formunda İonia kylikleri de ürettiğine, tek örnekle de olsa işaret etmektedir⁴⁶.

⁴¹ Örnekleri için bkz. Furtwängler 1980, abb.13:I/18-20 (Samos); Walter – Vierneisel 1959, beil.38:1-2, 62:1-2 (Samos); Isler 1978b, fig.12-18 (Samos); Gjerstad 1977, pl.13:13-14 (Lissos 3693 ve Cyprus D313/1935); Kerschner 1997, taf.3:12-13, 6:44, 11:81-85, 15:115-121 (Ephesos). Benzer bezeme şemasının Schlotzhauer Group 8 Var.2 örnekleri için bkz. Kerschner 1997, taf. 6:45-46, 15:122 (Ephesos). Kısa dudaklı ve konik ayaklı örnekler için bkz. Gjerstad 1977, pl.13:12 (Cyprus 1970/IV-16/3); Furtwängler 1980, abb.13:I/23 (Samos).

⁴² Nadir örnekler için bk. Isler 1978a, no.527, beil.13 (Samos); von Graeve 1973-1974, abb.16, taf.25:70 (Miletos, ince cidarlı); Gassner 1997, taf.1:22 (Ephesos, ince cidarlı); Weinberg 1948, pl.80-81:D39 (Korinth, ince cidarlı ?); Hanfmann 1963, no.1403, fig.96 (Tarsus); Cristofani 1978, fig.69 (Firenze 96505, ince cidarlı) ve 71; Thalmann 1977, pl.3:9-10 (Amathos, Thalmann Group D ve E); Rizza 2000, fig.57:108 ve 111 (Leontini, ince cidarlı ?); Naveh 1962, fig.7:11 (Mesad Hashavyahu); Gabrici 1927, fig.132 (Selinus, ince cidarlı ?); Orlandini – Adamesteanu 1962, fig.17:A (Gela); Boninu – Pagliardi – Romualdi 1974, fig.107:346 (Sibari). Assesos ve Didyma depozitlerinde bu tip bilinmez.

⁴³ Tocra Type V (Boardman – Hayes 1973, fig.23:2208) "Various East Greek Group I" örnekleri de ince cidarlıdır ve sonuncusu kırmızı astarıyla da kendine özgü bir tip oluşturur (Boardman – Hayes 1966, 116, fig.55:1197 ve 58:1302).

⁴⁴ Örnekler için bk. Dimitriu 1966, pl.15:246 ve 253 (Istros); Alexandrescu 1978, no. 744-745, fig.30 (Istros); Domăneanțu 2006, Pl.4:1-3 (Istros); Kuznetsov 1991, fig.7:1-2 (Kepoi). Assos'dan bir örnek için bk. Utili 1999, abb.4:55 (Assos); Ruban 1983, fig.3:2 (Yagorlytsk).

⁴⁵ Kuznetsov 1991, fig.7:1-2 (Kepoi); Ruban 1980, fig.3:4, 6, 9-10 (Yagorlytsk).

⁴⁶ Dupont 2008, fig.7:HIS 996 (Istros).

Tocra Type VIII-IX⁴⁷, Sukas Group 5⁴⁸ veya Sclozhauer Group 9 olarak sınıflanabilecek, dış yüzü, dudaktaki ve kulp hizasındaki geniş rezerve bantlar dışında, firnisli olan (nadiren gövde altında da rezerve bir bant kullanılmıştır) bu tip 590/580-550 yıllarının en yaygın ve sevilen tipidir. İç yüz bezemesinde iki farklı uygulamaya rastlanır: Dudaktaki ince rezerve bant dışında iç yüzü firnisli olanlar (Tocra Type IX) ve dudakta kalın bant, gövde geçişinde ince bant, gövde ortasında kalın bant, gövde altında iki ince bant ve merkezde nokta bezemesi olanlar (Tocra Type VIII). Her iki tip de, gerek Güney İonia merkezlerinde ve onlarla ilişkili olması muhtemel coğrafyada⁴⁹, gerekse de Kuzey Ege, Propontis ve Karadeniz

⁴⁷ Boardman – Hayes 1966, 113-114.

⁴⁸ Ploug 1973, 28-31.

⁴⁹ Tocra Type VIII: Schattner 2007, abb.94:96-104 ve 107, 95:114 (Didyma, farklı iç yüz bezemeleriyle); Tuchelt 1971, taf.3:15, 4:20-21 (Didyma); Isler 1978a, beil.14:531-533 (Samos); Boehlau – Fabricius – Gercke – Kienast – Löwe – Tsakos 1996, 46, Grab.36.7 (Samos); Gassner 1997, taf.1:23 (Ephesos); Kerschner 2006b, taf.2:12 (Ephesos); Kerschner – Kowalleck – Steskal 2008, no.GrK 16, 17 ve 20, taf.10-11 ve 25 (Ephesos, farklı iç yüz bezemeleriyle); von Graeve 1973-1974, abb.15, taf.25:67 (Miletos); Schlotzhauer 2002, taf.18:1 (Miletos); Lohmann 2007, abb.37:PA 6c47-07 (Mykale); Kleiner – Hommel – Müller-Wiener 1967, taf.3:a ve c, 2:e (Melie); Voigtländer 2004, taf.165:123 (Teikhiussa); Brann 1956, pl.60:95-96 (Korinth); Jacopi 1929, fig.185 (Lalissos-Rhodos); Jacopi 1931, fig.374 (Kameiros-Rhodos); Eschbach 2003, abb.6:4 (Perge); Metzger 1972, pl.9:43 (Ksanthos); Schaus 1985, no.314, fig.6 ve no.315-318, pl.19 (Kyrene); Boardman – Hayes 1966, no.1203-1216, fig.56:1204, pl.87:1204 (Tocra); Boardman – Hayes 1973, no.2212-2216 (Tocra); Ploug 1973, pl.5:106 (Tell Sukas); Hanfmann 1963, no.1402, fig.96 ve 145 (Tarsus); Calvet – Yon 1977, pl.9:86 (Salamis); Gjerstad 1977, 32, pl.14:6 ve 10 (Group 6, Cyprus 1965/V-22/5 ve Amathos); Karageorghis 1977, pl.3:3 (Kition); Thalmann 1977, pl.4:2-3 (Group F, Amathos); Dehl-von Kaenel 1995, taf.66 ve 84:3784, 3846 (Selinus); Boldrini 1994, taf.11:342 (Gravisca). Tocra Type IX: Schattner 2007, abb.94:109-110, 95:111 ve 116-117 (Didyma); Isler 1978a, beil.14:550 (Samos); Furtwängler – Kienast 1989, abb.19:7, 25:3, 26:c1 (Samos); Furtwängler 1980, abb.18:III/8-9 (Samos); von Graeve 1973-1974, taf.25:68-69 (Miletos); Kerschner – Kowalleck – Steskal 2008, no.GrK 15 ve 19, taf.10-11 ve 25 (Ephesos); Ramage – Craddock 2000, fig.4.56-4.57 (Sardeis); Jacopi 1931, fig.275 (Kameiros-Rhodos); Schlotzhauer – Villing 2006, fig.28 (Naukratis); Venit 1988, pl.41:171 (Naukratis); Schaus 1985, no.320-322, fig.7, pl.19 (Kyrene); Boardman – Hayes 1966, no.1217-1266, fig.56:1219, 1222, 1228, 1263, pl.87:1222, 1253, 1263 (Tocra); Boardman – Hayes 1973, no.2217-2230, fig.23:1217, 2217, 2229, pl.31:2229 (Tocra); Clairmont 1954-1955, pl.22:91 (Lebanon) ve 93 (Al Mina); Ploug 1973, fig.b:107 ve 113 (Tell Sukas); Niemeier – Niemeier 2002, fig.5.92:9 (Tel Kabri); Calvet – Yon 1977, pl.8:75-83 (Salamis); Gjerstad 1977, 32, pl.14:5, 7-9 ve 15:1-7 (Group 6, Cyprus 1963/XI-4/21, Marion, Cyprus, Ayia Irini, Cyprus 1966/VIII-18/1, 1966/VII-18/1, 1960/VI-27/3, 1972/I-27/1, 1963/XI-4/21, 1935/C20, 1971/III-17/1); Karageorghis 1977, pl.3:4 (Kition); Thalmann 1977, pl.4:4-6 (Group G, Amathos); Stager 1996, fig.11-12 (Ashkelon); Arslan 2010, lev.51:349-357 ve 52:359-360 (Kelenderis ve Meydancikkale); Gebauer 2007, taf.5:59 (Limyra); Ersoy 1993, pl.77:519 ve 81:518 (Klazomenai); Lemaitre 2007, fig.7:14 ve 16 (Ksanthos); Boldrini 1994, taf.15:398 (Gravisca); Gantès 1999, fig.2:10-11 ve 4:35-36 (Masilila); Roulliard 1991, fig.1:1 (Ampurias Palaipolis), 4:1-6 ve 5:2 (Ampurias Neapolis); Bonet

merkezlerinde⁵⁰ yaygın bir dağılıma sahiptir. Buluntuların dağılımı, formları ve bezeme ayrıntıları orijinal Güney İonia üretimleriyle Hellespontos İşliğinin muhtemel üretimlerini ayırt etmeye imkan vermemektedir⁵¹. P. Dupont'un çalışmalarında "Ionie du sud 3" grubuyla uyumlu analiz sonucu veren Villard B2 formundaki kyliksin gövde altında geniş bir rezerve alan bırakılmış olması sıra dışıdır⁵². Yaygın bir kullanımı olmayan bu bezemenin Hellespontos İşliği için karakteristik ve ayırt edici bir özellik olup olmadığı, yeni örneklerin analiziyle anlaşılabilir⁵³.

Parion nekropolisi kazılarında çok sayıda Villard B2 formunda İonia kyliksi parçası bulunmuştur (Par.6-28, Fig.111-133). Bunlardan bir kısmı

1988-1989, fig.4:59-46 ve 63-67, 5:69-83, 11:183-187, 12:201 ve 213-214 (Huelva). Tocra Type VIII or IX: Marthari 1982, pin.233:β (Samos); Brooner 1951, pl.89:c (Korinth); Thompson 1956, pl.18:e:P24973 (Athenian Agora); Barnett 1939-1940, pl.80:5 ve 8 (Mersin); Courbin 1978, pl.17:10 (Ras el Bassit); Forrer 1940, pl.33b (Tell Sukas); lo Porto 1978, fig.7, 14 ve 22 (Tarent, 590-560 arası mezar kontekstleri ile); Cristofani 1978, fig.65, 67 ve 74 (Firenze 69506, 20939, 76141); Pierro 1978, fig.3, 6-8 (Tarquinia); de Waele 1971, pl.17:1 (Akragas); Vallet – Villard 1964, pl.76:1 (Megara Hyblaea); Guzzo – Pagliardi – Spigo – Rota 1972, fig.102:165 ve 113:197 (Sibari); Boninu – Pagliardi – Romualdi 1974, fig.78:183 (Sibari).

⁵⁰ Tocra Type VIII: Koçak-Yaldır 2009, lev.38:I.12 ve 41:I.44 (Daskyleion); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig. 297:9 (Troia); Lambrino 1938, fig.50-53; Dimitriu 1966, pl.17:293-304 ve 306-307 (Istros); Alexandrescu 1978, no. 757-759, 761 ve 763, fig.31 (Istros); Domeneanțu 2006, pl.3:7-8 (Istros); Solovyov 2005, 35, no.22 (Berezan); Sidorova 1992, fig.17 ve 18:Б-В (Pantikapeion); Smidt 1952, fig.8:1 (Myrmekion); Karagöz 2007, 71, no.Ü2 (Khryso-polis). Tocra Type IX: Koçak-Yaldır 2009, lev.39:I.15-16, I.20 ve 41:I.46-47, I.50 (Daskyleion); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.293:1 (Troia); Fisher 2000, pl.13:A-115 ve 25:C-224 (Troia); Ghali-Kahil 1960, pl.21:30 (Thasos); Schaus 1992, pl.81:29 (Mytilene); İren 1993, abb.2:8 (Assos); Utili 1999, no.63-72, abbs.4-5 (Assos); Souref 2004, fig.13 (Toumba Thessaloniki); Dimitriu 1966, pl.16:284-289 ve 17:305 (Istros); Alexandrescu 1978, no. 764 ve 767, fig.31 (Istros); Solovyov 2005, 36, no.24 (Berezan); Ruban 1980, fig.3:1, 3, 5, 7-8, 11 (Yagorlytsk); Ruban 1983, fig.3:1 ve 3 (Yagorlytsk). Tocra Type VIII or IX: Kastanajan – Arseneva 1984, tab.140:6 (Hermonassa); Tsvataeva 1957, fig.26:7 (Pantikapeion); Kuznetsov 1991, fig.7:3 ve 5:6 (Kepoi); Solovyov 2001, fig.9 (Berezan); Čystov 2005, Fig.2:2 (Berezan); Bujskikh 2007, taf.62:79 (Olbia); Vinogradov – Butyagin – Vakhtina 2003, pl.3:8 (Myrmekion); Ivanov 1963, tab.133:778 (Apollonia); Stefani 2006, fig.12 (Veria)

⁵¹ Troia buluntusu iki örnek M.S. Fisher tarafından "decorated buff ware" olarak sınıflanmış ve "Swan Type" seramikle ortak kil yapısına dikkat çekilmiştir (Fisher 2000, 143-145, no.223-224). Gümüşü renkli mika ve bazen küçük parçacıklar katkılı ince kil kırmızımsı sarı renklidir ve yüzeyde daha pembemsi bir renk alır. Yarı parlak koyu kahverengi-siyah arasında değişen firnis izlenir. Fisher, kil analizleri olmaksızın kesin yorumda bulunmanın güçlüğüne işaret eder ve bu seramiklerin yerel üretim olabileceğini belirtir. Yukarıda da tartışıldığı gibi Hellespontos İşliğinin kil yapısının çıplak gözle ayırt edilip edilemeyeceği konusunda net bir görüş yoktur.

⁵² İç yüz bezemesi Tocra Type VIII ile uyumludur (Alexandrescu 1978, fig.31:763).

⁵³ Villard B2 formundaki kylikslerde gövde altının rezerve bırakıldığı (bazen bu alanda 1-2 ince firnis bant kullanılarak) bu tip sıra dışı bezemelere Güney İonia işliklerinde de rastlanır (Schattner 2007, abb.94:100 ve 95:120).

Tocra Type VIII’in tipik bezeme Şemasına sahiptir (Par.8-9, Fig.113-114). Aynı grup içinde sınıflanabilecek olan Par.20’nin (Fig.125) i yüzünde gövdeye geçişte bir yerine iki ince bant kullanılması, yayınlanmış örnekler içinde niktir⁵⁴, Par.6-7’nin (Fig.111-112) i yüzünde ise yalnızca dudak firnislidir ve gövdede bant izi yoktur. Ancak bu anomaliler söz konusu örneklerin Güney İonia üretimlerinden ayırt edilmesi için anlamlı kanıt oluŐturmaz. Par.10-19 ve 23 (Fig.115-124 ve 128) ise Tocra Type IX olarak sınıflanabilir. Parion’da iki örnekle temsil edilen (Par.29-30, Fig.134-135) Villard B3 (Tocra Type X-XI) İonia kyliklerinin Hellespontos işliği repertuarında olup olmadığı Şimdilik bilinmemektedir.

Bodur Oinokhoeler

P. Dupont’un ve H. Mommsen’in analizleri, omuz alanında -askı ışınların arasına yerleştirilmiş- figürlü bezeme yerine, nokta rozet ya da dalgalı çizgi gibi basit soyut bezemelerin kullanıldığı bodur oinokhoelerin de Hellespontos atölyesi repertuarı içinde olduğunu gstermektedir⁵⁵. Vazoların form özellikleri ve bezeme Őemaları (firnisli dudak⁵⁶, boyunda iki-üç serbest elle çizilmiş bant, omuz altında iki kalın bant, gövde altında 1-2 ince bant ve çift Őeritli kulplarda gruplar halinde yatay fırça darbeleri) Güney İonia bodur oinokhoeler geleneğinin devamcısı (Aytaçlar Group 5) olduklarına kuŐku bırakmaz⁵⁷. Soyut bezemeli bu bodur oinokhoelerin bilinen örneklerinin büyük çoğunluğunun Istros başta olmak üzere Propontis-Karadeniz kolonileri buluntusu olması dikkat eker⁵⁸. Ancak

⁵⁴ Dış yüzde gövde altındaki rezerve bant daha çok Tocra Type X örneklerinde grnmekle birlikte (Boardman – Hayes 1966, 114, fig.57:1277), korunan kısmı Par.20’nin (Fig.125) konik ayaklı olduğuna işaret etmektedir ve Tocra Type X/Villard B3 olarak sınıflanamaz. Villard B2 kyliklerinin de yukarıda listelenen bazı örneklerinde gövde altında rezerve bant bırakılmıştır.

⁵⁵ Dupont 2008, 6, fig.4, 5:DUP 318 ve DUP 321; Kerschner 2006a, 148, abb.20; Posamentir – Solovyov 2007, 201, abb.5:25.

⁵⁶ Istros buluntusu bir bodur oinokhoede (Dupont 2008, 6, fig.5:DUP 320) dudak loblarının aralarında rezerve alanlar bırakacak Şekilde ayrı ayrı firmislenmesi Kuzey İonia seramiğinin erken dönemine özgü bir ayrıntıdır (KıŐ. Utili 1999, abb.20:292; Korpusova 1980, fig.3-4; Hanfmann – Waldbaum 1975, fig.318; Schaus – Benson 1995, pl.4:3a) ve bu bezeme anlayıŐının anakronik olarak Hellespontos İşliği rnlerinde ortaya çıkıŐını açıklamak zor görünmektedir.

⁵⁷ Ayrıntılı tartışma için bk. Aytaçlar 2006, zellikle 52. Aytaçlar’ın çalıŐmasında Hellespontos İşliği ürünlerinden bir tabak (no.15) hatalı olarak bodur oinokhoeler arasında sınıflandırılmıştır. Aynı Şekilde iki oinokhoe (no.13-14) Hellespontos İşliği rnleri arasında kabul edilebilir ve “bodur” oinokhoe olup olmadıkları kesin değildir.

⁵⁸ Omuzunda nokta rozet bezemesi olanlar: Lambrino 1938, fig.110-112 (Istros); Dimitriu 1966, pl.19:319-322 (Istros); Dupont 2008, fig.4 (Istros); Kerschner 2006a, abb.20 (Berezan); Posa-

Miletos buluntuları, en azından omuzda nokta-rozet kullanılmış örneklerin Miletos'da da üretildiğine işaret eder⁵⁹. Berezan buluntusu bir örnek de kil analizleriyle Miletos üretimi olarak sınıflanmıştır⁶⁰. Omuzda nokta rozetli bezeme bodur oinokhoeler dışındaki vazolarda da kullanılmıştır⁶¹. Ancak omuzda dalga çizgi kullanılmış grubun Karadeniz kolonileri dışında bilinen örneği yoktur. Bu grubun diğer bodur oinokhoelere kıyasla daha geç bir tarihte üretilmiş olması mümkündür (SiA-II ?)⁶².

Parion nekropolisi kazılarında bulunan omzunda dalga-çizgi bezemeli bodur oinokhoe (Par.31, Fig.136), omzunda nokta rozet bezemeli iki örnek (Par.32-33, Fig.137-138) ve bodur oinokhoelere ait kulp parçaları (Par.34-35, Fig.139-140) olasılıkla Hellespontos İşliği ürünleridir. Her ne kadar nokta rozet bezemeli örneklerin Güney İonia üretimi olup olmadıkları kesinlikle söylenemiyorsa da⁶³, buluntuların dağılımı Propontis-

---

mentir – Solovyov 2007, abb.5:25 (Berezan); Asal 2007, 272, no.Y32 (Byzantion); Fisher 2000, pl.5a:68 (Troia). Omuzunda ikili dalga çizgi bezemesi olanlar: Lambrino 1938, fig.107-108 (Istros); Dimitriu – Zirra – Condurachi 1954, fig.186 (Istros); Dupont 2008, fig.5:DUP 321 (Istros); Vakhtina 2007a, abb.3, taf. 65.4 (Nemirova); Tsetskhladze 1994, fig.5.2:3 (Batumis Tsikhe). Bezemesi korunmamış boyun veya kulp parçaları: Dimitriu 1966, pl.4:42 (Istros); Domăneanțu 2006, pl.2:1 (Istros); Dupont 2008, fig.5:DUP 318 ve DUP 320 (Istros); Dally – Kopylov – Larenok 2005, abb.3:2 (Taganrog).

⁵⁹ Käufler 2004, no.845-846, taf.39 ve 60; Kalaitzoglou 2008, taf.85:439 (olasılıkla taf.84:435-436 da aynı tiptedir). Bunların merkeze bağlı nokta rozetli ve tomurcuk motifli örnekleri tipin Miletos'a özgü varyasyonları olmalıdır (Käufler 2004, no.847-849, taf.39).

⁶⁰ Kerschner 2006a, 148, abb.19.

⁶¹ Birkaç örnek için bk. Boehlau – Fabricius – Gercke – Kienast – Löwe – Tsakos 1996, 51, Grab 40.5 (Samos, 6. yüzyıl ortası); Bouloumie 1992, fig.60:616a (Saint Blaise), Jacopi 1932-1933a, fig.127 (Kameiros).

⁶² S. Käufler omzunda nokta rozet bezemesi kullanılmış bodur oinokhoeleri 6. yüzyılın ilk dörtlüğüne tarihler (Käufler 2004, 166). R. Posamentir de Berezan örneği için 6. yüzyılı önerir (Posamentir – Solovyov 2007, 197). M. Vakhtina, Nemirova oinokhoesini Istros örnekleriyle kıyaslayarak 6. yüzyıla yerleştirir, ancak karşılaştırdığı örnekler tipik bodur oinokhoelere ait değildir (Vakhtina 2007b, 32). Batumis Tsikhe vazosu (Tsetskhladze 1994, 17), eğer gerçekten de bu gruba aitse, bölgede kolonizasyon hareketinin ilk izlerinin görüldüğü 6. yüzyıl 3. dörtlüğünden erken olmalıdır. Gerçekten de MWGS-II bodur oinokhoelerinin form ve bezeme şemasını kullanan, ancak omuzdaki figürlü sahne yerine basit soyut bezemeleri tercih eden bu grubun, onların 6. yüzyıldaki ardılları olması makul görünmektedir. Ancak bazı örneklerin Athena Assesos tapınağı depozitlerinde görülmesi ve Taganrog buluntusu tipin hiç değilse 7. yüzyıl sonlanmadan ortaya çıktığına işaret etmektedir. Omuz bezemesi tam korunmamış olmakla birlikte, korunan kısımda askı ışınlarının olmaması nedeniyle olasılıkla basit bezemeli bodur oinokhoelere ait bir örnek de Istros'da geç 7. yüzyıla (erken 6. yüzyıl ?) tarihlenen bir bothros içinde bulunmuştur (Domăneanțu 2006, pl.2:1). Bu durumda bu grubun geç 7. yüzyılda üretime başladığını ve olasılıkla erken 6. yüzyılda üretiminin sürdüğünü düşünmek makul görünmektedir.

⁶³ Yukarıda tartışıldığı gibi, M. Kerschner Miletos'a verilen 'A' kaynak grubuyla uyumlu örneğin astarlı, 'TRO-D' kaynak grubuyla uyumlu örneğin ise astarsız olduğunu belirtir. Ancak P. Dupont

Karadeniz örneklerinin büyük kısmının Hellespontos İşliği ürünleri olduğunu düşündürür.

Güney İonia Üslubunda Orientalizan Seramik

Hellespontos İşliği'nin Güney İonia işlikleri tarzında orientalizan seramik (Middle Wild Goat Style) ürettiği anlaşılmaktadır⁶⁴. İşliğin ürettiği orientalizan seramiğin büyük kısmı yüksek ayaklı tabakları içerir⁶⁵. Bununla birlikte, omzunda askı ışın grupları arasında (?) kaz figürünün yer aldığı bir oinokhoe⁶⁶, benzer anlayışla bezenmiş olan ve askı ışın-metoplar içinde soyut motifler (nokta rozet ve basit doldurma motifleri) yer alan bir dinos⁶⁷ ve askı lotos-tomurcuk dizisi ile bezenmiş bir diğer oinokhoe⁶⁸ (dinos ?) de işliğin repertuarı içindedir.

Bilinen örneklerin büyük kısmını oluşturan yüksek ayaklı tabakları ise, bezeme şemalarına göre alt gruplar halinde incelemek mümkündür:

i. Figür Frizli Tabaklar

Figür frizli tabakların bilinen üç örneği de Istros buluntusudur⁶⁹. Korunma durumları bezeme şemasının bütünü hakkında fikir yürütmeye izin vermez. Ancak her üçünde de dudaktaki orta kalınlıkta ve ince firnis bandı otlayan yaban keçileri dizisinden oluşan figürlü friz takip eder. Askı rondela, nokta rozet ve noktalı haç gibi basit doldurma motifleri dejenere bir stilde yapılmıştır. HIS 904 (Hel.95, Fig.87) örneğinde yaban keçisinin kulak iç kıvrımı ve kaş ayrıntısının gösterilmesi kısmen özenli bir üslubu yansıtırken, hayvanın boynuz boğumları ihmal edilmiştir.

---

tarafından “İonie du Sud 3” olarak sınıflanmış örneklerde de astar kullanılmış olması, astar uygulamasını göz önüne alarak üretim merkezini belirlemenin doğru olmayacağını göstermektedir. Parion buluntuları içinde de “washed” astarlı (Par.31 ve 33-34, Fig.136 ve 138-139) ve astarsız (Par.32 ve 35, Fig.137 ve 140) örnekler vardır.

⁶⁴ Dupont 1983, fig.12; Dupont 2008, fig.1-3; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:1-17.

⁶⁵ Yayınlarında ayrıntı verilmiş örneklerde yüksek ayaklı tabakların 27-32 cm. arasında değişen ağız çapları olduğu görülmektedir. Dış yüzlerinde bantlar olduğu belirtilmiş, ancak bant düzeni ayrıntıları tanımlanmamıştır.

⁶⁶ Dupont 2008, fig.1:HIS 879 (Hel.99, Fig.91).

⁶⁷ Dupont 2008, fig.1:HIS 852 (Hel.108, Fig.100).

⁶⁸ Dupont 2008, fig.1:HIS 783.

⁶⁹ Dupont 1983, fig.12 (Hel.94, Fig.86); Dupont 2008, fig.2:HIS 904 ve HIS 918 (Hel.95-96, Fig.87-88).

ii. Protomlu / Metoplu Tabaklar

Işın gruplarının oluşturduğu metoplar içinde hayvan (ya da fantastik yaratık) protomu⁷⁰, lotos çiçeği ya da tomurcuklarının oluşturduğu “metoplar” içinde hayvan protomu⁷¹, ışın gruplarının oluşturduğu metoplar içinde soyut motifler⁷² ve lotos tomurcukları arasında soyut motifler⁷³ gibi varyasyonlar bu grup tabaklarda görülür. Ortak stilistik özellikleriyle dikkat çeken sphinks/insan başlarıyla bezenmiş üç örnek⁷⁴ bu birbirinden farklı gibi görünen bezemelerin tek bir anlayışın çeşitlemeleri olduğunu gösterir: Metop oluşturulurken ışın grupları ya da lotos çiçeği/tomurcuğu kullanmak ve metop içine protom hayvan ya da soyut motif yerleştirmek. Hemen tüm örneklerde dudakta orta kalınlıkta 1-2 firnis bant ve sıklıkla bunu izleyen ince bir bant kullanılmıştır. Korunan örneklerde gövdeye geçişte iki ince firnis bant arasında “dot and billet pattern” ya da alternatif dişler yer alır. Tondoda dillerden oluşan palmet-rozet kullanılmıştır⁷⁵. Metopları oluşturan askı ışınlar tüm örneklerde merkezden periferde doğrudur ve sapsız yapılarak zemin çizgisine teğet geçecek şekilde yerleştirilmiş tomurcuklar, dış kapsülleri çekirdekten ayrılmış olarak stilize edilmiştir. Işın metoplu örneklerde metobun üst köşelerinde rondelalar ve metop içinde basit doldurma motifleri kullanılırken, lotos tomurcuklu örneklerde doldurma motifleri kullanılmaz. Yaban keçisi, benekli geyik/ceylan, sphinks, griphon (HIS 903, Hel.25, Fig.24) ve bir örnekte (Hel.32, Fig.31) karışık yaratık (keçi-boğa) protom betimleri faunasını oluşturur. Yaban keçilerinin bir ön ayağı metop çizgisine doğru kaldırılmış olarak gösterilmiştir. Kareli patternler, dikey ya da yatay olarak yerleştirilmiş çifte spiral ve nokta rozet, metoplar arasında kullanılan soyut motiflerdir. Birbirini izleyen kaz protomlarının kullanıldığı bir tabak grubun diğer örneklerinden farklılık gösterir⁷⁶. Protom kazlar arasında olasılıkla soyut motifler yer alır ve merkeze geçişte birer ince-kalın-ince firnis bant grubu arasında basit kırık meander patterni

⁷⁰ Dupont 2008, fig.2:HIS 903 (Hel.25, Fig.24) (ayrıca muhtemelen HIS 931/Hel.20, Fig.19); Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:1, 4-5 ve 9 (Hel.4, Hel.18, Hel.21 ve Hel.26, Fig.4, 17, 20 ve 25).

⁷¹ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:2-3 ve 6-7 (Hel.15-16ve Hel.31-32, Fig.15-16 ve 30-31).

⁷² Dupont 2008, fig.2:HIS 919 (Hel.43, Fig.43). ve muhtemelen Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:15 (Hel.44, Fig.44).

⁷³ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:11 (Hel.61, Fig.56) ve muhtemelen Alexandrescu 1978, pl.10:97 (Hel.67, Fig.61).

⁷⁴ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:5-7 (Hel.4 ve Hel.15-16, Fig.4 ve 15-16).

⁷⁵ Krş. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:21.

⁷⁶ Dupont 2008, fig.2:HIS 908 (Hel.35, Fig.34).

kullanılmıştır. Merkezdeki motif korunmamış olmakla birlikte, olasılıkla palmet-rozet değildir.

iii. Soyut Bitkisel Motifli Tabaklar

Temel olarak protomlu / metoplu tabaklar ile paralel bir bezeme şeması gösteren bu grupta ana sahnenin lotos çiçeği ve tomurcuğu dizisinden oluşturulduğu izlenir⁷⁷. iek ve tomurcukların sapları yoktur ve zincir oluşurmazlar. Protomlu tabaklarda görülenlere benzer şekilde dış kapsül-leri çekirdekten ayrılmış olarak stilize edilmiş lotos tomurcukları yanı sıra dikey bir rezerve çizgiyle ikiye bölünmüş olarak stilize edilmiş tomurcuk tipi de kullanılmıştır. Beş (ve üç ?) yapraklı ya da palmet yapraklı lotos çiçeği tipleri tomurcuklara eşlik eder. Korunan örneklerden her ikisinde de palmet yapraklı lotos çiçeklerinde yaprakların uçlarının arasında birer nokta yer alır⁷⁸. Yukarıda da belirtildiği gibi, dudakta orta kalınlıkta 1-2 firnis bant ve sıklıkla bunu izleyen ince bir bant, gövdeye geçişte iki ince firnis bant arasında “dot and billet pattern” ya da alternatif dişler, tondoda palmet-rozetten oluşan bezeme şeması ayrıntıları protomlu / metoplu tabaklar ile ortak bir anlayışı paylaştıklarına işaret eder. Kapsülü çekirdekten ayrılmış lotos tomurcuğu da bu ortaklığı pekiştirir. Örneklerden birinde alternatif diş patterni dudakla lotos çiçeği-tomurcuğu dizisi arasına yerleřtirilmiřtir⁷⁹. Tabaklardan birinde (Hel.79, Fig.73) ise merkeze geçişte ince-kalın-(ince ?) bant grubunun kullanılmış olması, yukarıda tartışılan HIS 908 (Hel.35, Fig.34) ile paralellik gösterir.

İki tabakta ana bezeme korunmamıştır ve özellikle birinde geniş bir alanda hiç bezeme izine rastlanmaması bu alanın rezerve bırakılmış olabileceğini dřndrr⁸⁰. Her ikisinde de merkeze geçişte ikili ince firnis bant grupları arasında ikişer dikey çizginin oluşturduğu metoplu pattern kullanılmıştır. Metoplarda solid dörtgen ya da ardışık olarak solid dörtgen ve nokta-ha motifleri kullanılmıştır. Bir örnekte tondoda palmet-rozet yer alırken, diğerinde Güney İonia MWGS-II tipi lotosların kullanıldığı bir düzenleme tercih edilmiştir.

⁷⁷ Dupont 2008, fig.2:HIS 906, HIS 910, HIS 917 ve HIS 920 (Hel.68-69, Hel.77, Hel.81, Fig.62-63, 71, 75); Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:8, 10, 12-13 ve 17 (Hel.66-67, Hel.69, Hel.74, Hel.77, Hel.79-81, Fig.60-61, 63, 68, 71, 73-75).

⁷⁸ Dupont 2008, fig.2:HIS 917 ve HIS 920 (Hel.68-69, Fig.62-63).

⁷⁹ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:8 (Hel.80, Fig.74).

⁸⁰ Dupont 2008, fig.2:HIS 912 (Hel.87, Fig.79); Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:14 (Hel.88, Fig.80).

iv. Bantlı Tabaklar

Bir grup yüksek ayaklı tabağın basit bantlarla bezendiği izlenir⁸¹. Bant düzenleri grubun ortak bir bezeme şeması olmadığına işaret eder. Örneklerden ikisinde dudaktaki orta kalınlıktaki iki firnis bandın kullanılmış olması yukarıda tartışılan diğer gruplarla kısmen paralellik gösterir⁸². HIS 912’de (Hel.87, Fig.79) de muhtemelen protomlu ya da bitkisel bezemeli bir sahnenin kullanılmamış olduğu hatırlanmalıdır. Diğer iki örnekten birinde dudakta ikili bant grupları arasında basit kırık meander patterni yer alırken⁸³, diğerinde aralarında çok ince rezerve çizgiler bırakılmış bantlar yer alan kalın firnis bantlar dizisi kullanılmıştır⁸⁴.

Hellespontos işliğinin Güney İonia MWGS karakterindeki ürünleri kendine özgü bazı ayrıntılarıyla dikkat çekerler⁸⁵. Yüksek ayaklı tabaklarda ayırıcı pattern olarak sıklıkla “dot and billet pattern”, alternatif dişler ya da metop-kare patternleri kullanılmasına⁸⁶, metopları oluşturan ışınların merkezden periferine doğru yönlendirilmesine ve kapsülü çekirdeğinden ayrı çizilmiş lotos tipine⁸⁷ dikkat çekilmiştir. Analiz sonuçlarında Hellespontos İşliği’ne verilen çok sayıda vazo olması, kil analizi için yapılan örneklemede bu ayrıntıların gözetildiğini göstermektedir⁸⁸.

İkili dikey çizgilerin oluşturduğu metoplarda solid dörtgen ya da solid dörtgen ve nokta-haç motifinin alternatif olarak yerleştirilmesi, “dot and billet pattern” ve basit kırık meander gibi patternler Güney İonia seramiğinde farklı formlar üzerinde, sık olmasa da kullanılmış yardımcı bezeme patternleridir.

İkili dikey çizgilerin oluşturduğu metoplar içinde solid dörtgen kullanımı bantlı oinokhoelerin gövdesindeki kalın firnis bantlar arasında⁸⁹ ya da

⁸¹ Dupont 2008, fig.3.

⁸² Dupont 2008, fig.3: HIS 913 ve HIS 938.

⁸³ Dupont 2008, fig.3: HIS 926 (Hel.86, Fig.78).

⁸⁴ Dupont 2008, fig.3: HIS 941.

⁸⁵ Daha önce bu grubun bazı örneklerinin kendine özgü homojen ve Güney İonia’nın orijinal ürünlerinden ayrık hali araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Bunları ortak bir anlayışın ürünü olarak bir araya getirmişler (Walter-Karydi 1970, 12; Kopeikina 1982, 18-25) ve yerel üretim olabileceği vurgusunu yapmışlardır (Aytaçlar 2006, 53, dn. 29).

⁸⁶ Dupont 2008, 2.

⁸⁷ Dupont 2008, 2, Posamentir – Solovyov 2007, 198; Kerschner 2006a, 149.

⁸⁸ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5.

⁸⁹ Dunant – Kahil 1980, pl.88:1-3 (Geneva 1204.1902).

aynı alanda birer ince bant arasında⁹⁰ kullanılır. Muhtemelen oinokhoelerin omuza geçişinde⁹¹ ya da gövde altındaki lotos-tomurcuk zinciri üstünde ince-kalın-ince bant grupları arasında⁹² da bu pattern nadiren kullanılmıştır. Bir kapağın ağız tablasında birer kalın bant arasında da görülür⁹³. Aynı pattern yüksek ayaklı tabaklarda dudaktaki orta kalınlıktaki bandı izleyen birer kalın bant arasında⁹⁴, figürlü sahneleri ayıran ikişerli ince bant grupları arasında⁹⁵ ve gövdedeki kalın bantlar arasında birer ince bant arasında⁹⁶ görülür. Yatay ağız tablalı tabaklarda (yüksek ayaklı ya da halka kaideli) ise gövdeye geçişte birer ince bant arasında⁹⁷ ya da gövdeye geçişte ikişerli ince bant grupları arasında⁹⁸ kullanılmıştır.

Benzer metoplar içinde solid dörtgen ve nokta-haç motifinin alternatif olarak yerleştirilmesinden oluşan patterne ise bantlı oinokhoelerde gövdedeki kalın firnis bantlar arasındaki birer ince bant arasında rastlanır⁹⁹. Bantlı oinokhoelerle benzer bezeme şemasına sahip kraterlerde de bu pattern kullanılmıştır¹⁰⁰. Amphora ve diğer kapalı kapların farklı alanlarında¹⁰¹ ve İonia kyliklerinde¹⁰² nadiren görülür. Dudakta birer ince bant arasında kullanılmış Miletos tabağı¹⁰³ dışındaki yüksek ayaklı tabaklarda gövdede ince+kalın+kalın+ince bant grupları arasında kendine yer bulur¹⁰⁴. Yatay

⁹⁰ Kinch 1914, fig.130 (BM A691).

⁹¹ Samos Müzesi'nde sergideki bir vazo.

⁹² Schattner 2007, abb.1 (Didyma).

⁹³ Walter-Karydi 1973, taf.77:648 (Didyma).

⁹⁴ Walter-Karydi 1973, taf.24:189 (Samos).

⁹⁵ Hanfmann 1963, fig.100:1479 (Tarsus).

⁹⁶ Sothebie's, Antiquities, June 7, 2005, New York, no.23.

⁹⁷ Kalaitzoglou 2008, taf.70:361 (Miletos-Assesos); Kardara 1963, pl.11:β (British Museum); Walter-Karydi 1973, taf.30:227 (Samos).

⁹⁸ Fairbanks 1928, pl.27:292 (Boston 99.507); Richter 1920, pl.189:h (MMA 19.192.10); Dugas 1935, pl.46:25 (Rheneia/Delos).

⁹⁹ Robertson 1940, pl.3:h (Al Mina).

¹⁰⁰ Naveh 1962, fig.9:3 (Mesad Hashavyahu, kalın+ince bant grupları arasında, tek dikey çizgili metoplar halinde); Kopeikina 1982, fig.10:α (Berezan, birer kalın bant arasında).

¹⁰¹ Walter-Karydi 1973, taf.78:598 (Thebes/Gurnah, Cairo 43948, figürlü frizleri ayıran ince-kalın-ince bant grupları arasında); July 1981, pl.1:24 / Cook 1981, fig.1:h (Labraunda ? Miletos ? omuz altında ikişerli ince bant grupları arasında); July 1981, pl.1:26 (Labraunda, lotos-tomurcuk zinciri üstünde ikişerli ince bant grupları arasında); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.305:20 (Troia, lotos-tomurcuk zinciri üstünde birer ince bant arasında); Barnett 1939-1940, pl.77:4 (Mersin, omuz altında ince-kalın-ince bant grupları arasında).

¹⁰² Schlotzhauer 2002, pl.6 (Miletos, ikişerli ince bant grupları arasında).

¹⁰³ www.ruh.uni-bochum.de/milet/in/teller.htm

¹⁰⁴ Kardara 1963, fig.75 (Kameiros, BM 60.2-1.7); Akurgal 1995, lev.3:b (Smyrna); von Graeve 1973-1974, taf.29:113 (Miletos); von Graeve 1987, taf.15:58 (Miletos).

ağız tablalı tabaklarda da benzer olarak gövdede ince+kalın+kalın+ince bant grupları arasında¹⁰⁵ kullanılmıştır¹⁰⁶.

“Dot and billet” patternine ise daha ender rastlanır. Sıklıkla yatay ağız tablalı tabaklarda gövdeye geçişte bir kalın ve bir ince bant arasında¹⁰⁷, merkezi motifi çevreleyen ikili¹⁰⁸ ya da tekli ince bantlar arasında¹⁰⁹ ve gövdede ince+kalın+kalın+ince bant grupları arasında¹¹⁰ kullanılmıştır. Son bezeme şeması yüksek ayaklı tabaklarda da tekrarlanır¹¹¹. Bu pattern Fikellura seramik öncülü olabilecek vazolarda¹¹² ve Fikellura seramikte de kullanılmıştır¹¹³.

Basit kırık meander patterni ise, diğerlerine göre çok daha geniş bir kullanım alanı bulmuştur. İlk iki patternde olduğu gibi, bantlı oinokhoelerin gövdesindeki kalın firnis bantlar arasında¹¹⁴ ya da aynı alanda birer ince bant arasında¹¹⁵ en sık kullanılan yardımcı bezeme patternidir. Amphora, hydria ve diğer kapalı kaplarda¹¹⁶ ve kapakların ağız tablasında da¹¹⁷ daha az sıklıkla kullanılır. Yüksek ayaklı ve yatay ağız tablalı tabaklarda basit

¹⁰⁵ Kardara 1963, fig.76-77 (Kameiros, BM 65.12-14.6 ve BM 67.5-8.904).

¹⁰⁶ Patternin tek dikey çizgili metoplar içinde ve nokta-haç yerine basit haç kullanılmış varyasyonları da vardır. Birkaç örnek için bk. Walter-Karydi 1973, taf.29:219 (Samos); Kinch 1914, pl.17:1 (Vroulia); Greifenhagen 1936, no 24, fig.27 (Bonn 585); Walter-Karydi 1968, taf.276:1-2 (München 452).

¹⁰⁷ Dugas 1935, pl.43:24 (Rheneia/Delos); Richter 1920, pl.189:j (MMA 19.192.2); Pottier 1923, pl.3:6 (Louvre S583); Hölscher 1975, taf.25:2 (Würzburg H5348); Walter-Karydi 1973, taf.29:220 (Samos).

¹⁰⁸ Fairbanks 1928, pl.27:292 (Boston 99.507); Hölscher 1975, taf.25:2 (Würzburg H5348); Walter-Karydi 1973, taf.29:220 (Samos); Schlotzhauer – Villing 2006, fig.17 (Naukratis).

¹⁰⁹ Pfuhl 1923, fig.115 (BM 60.4-4.6).

¹¹⁰ Boardman 1998, fig.293 (BM 1867.5-8.904); Kardara 1963, pl.10:α (Kameiros, BM 60.2-1).

¹¹¹ Kinch 1914, pl.3:1 (Vroulia); Descoedres 1981, pl.20:1-2 (Basel BS1906.255).

¹¹² Schiering 1968, taf.36:2 (Miletos).

¹¹³ Solovyov 2005, 70, no.106 (Berezan).

¹¹⁴ Pottier 1923, pl.4:8 (Louvre S379); Brants 1930, no.VI-2, taf.10 (Leiden 1908/4.2).

¹¹⁵ Walter-Karydi 1973, taf.64:529 (Berlin Univ.Slg. D438); Pottier 1923, pl.4:5 (Louvre N3.2350); Jacopi 1932-1933a, fig.258 (Kameiros 14099); Jacopi 1931, fig.372-373, tav.6 (Kameiros 13542); Hafner 1952, taf.46:6-7 (Karlsruhe B2322 ve B2322); Walter-Karydi 1968, taf.275 (München 450); Richter 1920, fig.12 (Metr. Mus. Art); Blinkenberg – Johansen 1928, pl.77:2 (Copenhagen 5604, N3.2350); Orsi 1918, fig.120 (Syrakusai); Kopeikina 1982, fig.2:3 (Berezan).

¹¹⁶ Schaus – Benson 1995, pl.4:4a (Memphis, Philadelphia 29-71-193, kulp altında ikişer ince bant arasında); Walter-Karydi 1973, taf.78:598 (Thebes/Gurnah, Cairo 43948, figürlü frizleri ayıran ince-kalın+ince bant grupları arasında); Jully 1981, pl.1:26 (Labraunda, figürlü sahneleri ayıran ikişerli ince bant grupları arasında).

¹¹⁷ Lamb 1936, pl.18:13 (Naukratis); Michaud 1971, fig.506 (Samos).

kırık meander patterninin kullanımı çok sayıda örnekle bilinir. Yüksek ayaklı tabaklarda gövdenin kalın bantlarla bezendiği grupta, söz konusu kalın bantlar arasında yer alır¹¹⁸. En sık görölen kullanım tabakların ana bezemesi ile merkezi motif arasında ince+kalın+ince bant grupları arasında¹¹⁹, ince+kalın+kalın+ince bant grupları arasında¹²⁰ veya daha az olarak iki kalın bant arasındadır¹²¹. Bazen merkezi motifi çevreleyen ikişerli ince bant grupları arasında da kullanılır¹²². Figürlü sahneleri ya da lotos çiçeği-tomurcuğu zincirlerini ayıran ikişerli ince bant grupları arasında¹²³ ve tek bir örnekte gövdedeki geniş rezerve alan içinde birer ince bant arasında kullanılmıştır¹²⁴.

Basit kırık meander patterni yatay ağız tablalı tabaklarda ise sıklıkla gövdeye geçište ikişerli ince bant grupları arasında¹²⁵, ince+kalın+ince bant grupları arasında¹²⁶ kullanılmıştır. Bunun dışında, yüksek ayaklı tabakların bezeme şemasına paralel olarak, ana bezeme ile merkezi motif arasında ince+kalın+ince bant grupları arasında¹²⁷, ince+kalın+kalın+ince

¹¹⁸ www.ruh-uni-bochum.de/milet/in/teller.htm (Miletos); Cristofani 1978, pl.78:19 (Firenze); Courbin 1978, pl.16:7 (Ras el Bassit); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.293:10 (Troia); Kalaitzoglou 2008, taf.62:349 ve 63:350 (Miletos-Assesos); Tuchelt 1971, no.86-87, taf.7:2 (Didyma); Pottier 1923, pl.1:4 (Louvre AM1047); Walter-Karydi 1973, taf.28:235-236 (Samos); Isler 1978a, taf.67:513 (Samos).

¹¹⁹ Kinch 1914, pl. 17:9 (Vroulia), Isler 1978a, taf.67:509 ve 513 (Samos); Walter-Karydi 1973, taf.26:194 (Samos), 75:574 (Firenze 80271);

¹²⁰ Attula 2006, fig.13:c10 (Knidos/Emecik); Kinch 1914, fig.85 (BM A708), pl.4:2, 17:3 ve 20:1 (Vroulia); Jacopi 1932-1933b, fig.99 (Kameiros 14706c); Kardara 1963, fig.78 (Kameiros, BM 60.2-1.6) ve 81 (BM 60.2-1.4); Lamb 1930, pl.7:5 (Cambridge G41); Pottier 1923, pl.1:7-8 (Louvre S1381 ve Louvre N3.2364); Blinkenberg – Johansen 1928, pl.75:1 (Copenhagen 1027); Jacopi 1929, fig.74 (Ialysos 11611); Kyrieleis 1985, abb.65 (Samos); Sotheby’s Lon, May 1980, no.15.

¹²¹ Herford 1919, pl.5:a (Manchester).

¹²² Michaud 1971, fig.504 (Samos); Blinkenberg – Johansen 1928, pl.75:4 (Copenhagen 5178);

¹²³ von Graeve 1987, taf. 15:62 ve 16:56 (Miletos); Walter-Karydi 1973, taf.29:216 (Samos).

¹²⁴ Venit 1988, pl.30:114 (Naukratis, Alexandria 17168).

¹²⁵ Scheurleer 1936, fig.18 (Den Haag); Dugas 1928, pl.14:70 (Delos); Schauenburg 1954, taf.2:25 (Heidelberg 7); Hundt – Peters 1961, pl.10 (Miletos, Greiswald); Brants 1930, no.VI-3, taf.10 (Leiden 1928/3.1); Pottier 1923, pl.3:4 (Louvre N3.2367); Thalmann 1977, no.150, pl.16:11 (Amathos); von Graeve 1987, abb.4, taf.15:63 (Miletos); Walter-Karydi 1973, taf.30:226 (Samos).

¹²⁶ Kalaitzoglou 2008, taf.60:344, 61:347, 70:362-263, 71:364 (Miletos-Assesos); Kinch 1914, pl.9:1 (Vroulia); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.295:2 (Troia, gövdeye geçište dıřta kalın+ince, ište iki ince bant arasında).

¹²⁷ Waldbaum 2002, fig.4 (Ashkelon); Beazley – Payne – Price 1931, pl.3:2-3 (Kameiros, Oxford 1879.125); Lambrino 1928, pl.4:1 (Paris Bibl. Nat. 71); Attula 2006, fig.14 (Naukratis); Kunisch

bant grupları arasında¹²⁸ veya merkezi motifi çevreleyen ikişerli ince bant grupları arasında da¹²⁹ basit kırık meander patterninin kullanımı vardır.

Alternatif dış patterni ise Güney İonia seramiğinde çok nadir kullanılmıştır. Bilinen örnekler daha çok alternatif nokta/fırça darbeleri şeklindedir¹³⁰ ve Hellespontos işliği örneklerine paralel dişlerin düzgün kareler halinde yapıldığı tek bir yüksek ayaklı tabak Kuzey Ege'den gelir¹³¹. Karabournaki buluntusu bu tabağı Hellespontos işliği ürünü kabul etmek mümkün değilse de, sıra dışı merkez bezemesiyle de Güney İonia'nın temel ekollerinin dışında kaldığı belirtilmelidir.

Yukarıda verilen uzun liste ikili dikey çizgilerin oluşturduğu metoplarda solid dörtgen ya da solid dörtgen ve nokta-haç motifinin alternatif olarak yerleştirilmesi, "dot and billet" pattern ve basit kırık meander gibi patternlerin varlığının tek başına Hellespontos işliği ürünlerini ayırt etmekte yetersiz olduğunu göstermektedir. Alternatif dentil patterninin kullanılması bu noktada daha anlamlıdır. Ancak diğer patternlerin de, tek başına varlıkları değil, bezeme şeması içindeki spesifik yerleri (eşlik eden bant düzeni), aşağıda tartışılacağı gibi işliğin ürünlerini ayırt etmekte daha işlevseldir.

Işın metoplu tabaklarda ışınların merkezden çevreye doğru yönlenmesi ise Hellespontos İşliği açısından çok önemli bir ayrıntıdır. Kameiros mezar kontekstlerinin işaret ettiği gibi, Güney İonianın ışın metoplu tabaklarının erken örneklerinde ışınlar merkezden çevreye doğru yönelirler ve bu uygulama yaklaşık 615-610 yıllarına kadar sürer¹³². Bu erken tabaklarda ışınlar dört ya da nadiren beş metop oluşturacak şekilde dizilmiştir. Uzun ve kaba ışınlar vardır. İki temel grup ayırt etmek mümkündür. İlkinde metoplar içinde tek bir nokta rozet vb. doldurma motifi vardır, gövdede 1-3 bant yer

1971, taf.163:3 (Kameiros, Berlin F299); Scheurleer 1927, pl.7:1 (Kameiros, The Hague 692); Tsiafakis 2000, fig.305 (Karabournaki).

128 Kalaitzoglou 2008, taf.55:335, 56:336 (Miletos-Assesos); Kinch 1914, pl. 4:1, 17:2 ve 17:6 (Vroulia); Gabrici 1927, tav.89:6 (Selinus).

129 Kalaitzoglou 2008, taf.71:364 (Miletos-Assesos); Collignon – Couve 1904, pl.21 (Atina 470); Pottier 1923, pl.1:2 (Kameiros, Louvre N3.2362, merkezi çevreleyen birer kalın bant arasında).

130 von Graeve – Senff 1990, taf.14:30 (Gövdeye geçişte birer ince bant arasında); Walter-Karydi 1973, taf.30:226 (Samos, merkezi motifi çevreleyen ikişerli ince bant grupları arasında).

131 Tsiafakis 2000, fig.305 (Karabournaki, dudakta birer kalın bant arasında).

132 Checraci mezar 30 (Jacopi 1932-1933a, inv.no.14024, fig.119); Makri Langoni mezar 15 (Jacopi 1931, inv.no.12220, fig.66; Makri Langoni mezar 3 (Jacopi 1931, inv.no.12078-12079, fig.13 ve 18); Papatislures mezar 14 (Jacopi 1932-1933a, inv.no.13764, fig.71). Mezar kontekstlerinin ayrıntılı tartışması için bk. Aytaçlar 2006, 53, note.28.

alır ve merkezde ışın/tomurcuk dizisi patterni kullanılır¹³³. İkinci grupta metoplar içinde göz stilizasyonu vardır, merkezi 2-3 kalın bant çevreler ve merkezde 3 dolu+1boş şeklinde dizilmiş diller yer alır¹³⁴. 7. yüzyılın sonlarına doğru Güney İoniali ressamlar ışın metoplu tabaklarda ışınların yönünü çevreden merkeze doğru döndürürler. Işın boyunun kısmen kısılması, ince ışınlar kullanılması ve ışınların en az 6 metop oluşturacak şekilde düzenlenmesi bu yeni uygulamanın karakteristik özellikleridir. Birkaç istisna dışında merkezde palmet-rozet patterni kullanılır¹³⁵. Geç MWGS-II ya da SiA 1d olarak sınıflanabilecek olan ve Güney İonia ışıklarının en yaygın orientalizan tabak grubunu oluşturan bu vazolarda, ışın metoplu bezeme ile merkezi motif arasında ikincil bezeme patternlerinin kullanılması da (ince+kalın+ince ya da ince+kalın+kalın+ince bant grupları arasında), bir kural olmamakla birlikte, çok yaygınlaşmıştır¹³⁶.

Çok az sayıda örnek bu genel kuralın dışındadır¹³⁷. Yüzlerce tabak arasındaki bu az sayıda örnek, Güney İonia'nın 7. yüzyıl sonlarından itibaren

¹³³ Yukarıda anılan Rhodos 12220 ve 14024 dışında bu grup içinde değerlendirilebilecek örnekler: Kunisch 1971, taf.163:4 (Kameiros, Berlin F298); Cristofani 1978, pl.78:19 (Firenze); Jacopi 1932-1933a, fig.122-123 (Kameiros 14015); von Graeve 1973-1974, abb.22, taf.29:116 (Miletos); Kleine 1979, no.56-57, taf.40:4 (Miletos); Kalaitzoglou 2008, taf.57:339, 58:341, 59:342-343 (Miletos-Assesos); Jacopi 1932-1933b, fig.99 (Kameiros akropolis 14706d); Walter-Karydi 1973, taf.27:209 ve 33:248 (Samos). Kameiros buluntusu BM 64.10-7.1411 tabağı (Kardara 1963, pl.9:ß) 6 metop oluşturulması ile istisna teşkil eder.

¹³⁴ Yukarıda anılan Rhodos 12078, 12079 ve 13764 dışında bu grup içinde değerlendirilebilecek örnekler: Kinch 1914, fig.128 (BM A697). Muhtemelen von Graeve 1987, taf.16:67 (Miletos) ve Kerschner 1997, no.65 (Ephesos) tabakları da bu gruptandır. Farklı bir formu olan ve merkezinde ilk gruba benzer olarak tomurcuk dizisi kullanılmış Al Mina tabak(lar)ı (Oxford 1954-352, Villing 1999, abb.15; Robertson 1940, fig.5:g-i ve k-l) aynı anlayışı yansıtır.

¹³⁵ Kameiros Checraci sporadik buluntusu bir tabak (Jacopi 1932-1933a, inv.no.14029, fig.126) merkezindeki tomurcuk dizisi, dört metoplu düzenlemesi ve “mahcup bir şekilde” ters dönmüş ışınları ile olasılıkla iki bezeme arasında geçişi temsil eder.

¹³⁶ Birkaç tipik örnek için bk. Walter-Karydi 1973, taf.74:568, 570 ve 572.

¹³⁷ Walter-Karydi 1973, taf.28:212 (Samos); Kalaitzoglou 2008, taf.54:332, 66:357 (Miletos-Assesos); Kunisch 1971, taf.163:3 (Kameiros, Berlin F299); Williams – MacIntosh – Fisher 1974, pl.4:23 (Korinth). Dar bir alanda yapılmış sıklıkla tomurcuk tarzındaki bodur ışınlı birkaç örnek burada tartışılan temel grupların dışındadır ve kolayca ayırt edilebilir: Walter-Karydi 1973, taf.26:198 ve 27:207 (Samos); von Graeve 1987, taf.16:60 (Miletos). Berezan buluntusu bir tabakta (Kopeikina 1982, fig.20) merkezden çevreye yönelen ışınlar kullanılmıştır. Işın metopları arasında göz stilizasyonu vardır ve merkezde bir sphinks betimlenmiştir. Gözlerin stilizasyonu, çoklu şevron-haç, yatık çifte spiral, kenarları çiçek yapraklı askı üçgen gibi doldurma motifleri, ışınlara dıştan eşlik eden dikey pattern ve ışınların altına meander (?) yerleştirilmesi gibi birçok özellik bu tabağın bilinen grupların dışında düşünülmesini gerektirir. Hellespontos işliği üretimi de olmadığı anlaşılan bu tabağın yerel üretim olması mümkündür. Her ne kadar sahnedeki kır-langıçlar erken bir özellik gibi görünse de, sphinksin kanat stilizasyonu ve palmet daha geç bir döneme de ait olabileceğini düşündürür.

ürettiği tabaklarda ışınların merkezden çevreye doğru yönlendiği kuralını bozmaya yetmez¹³⁸. Bu çerçevede, merkezden çevreye yönelmiş ışınlarla metop oluşturulması uygulamasını, belli ihtiyat payıyla, Hellespontos İşliği'nin ayırt edici bir özelliği olarak kabul etmek mümkündür.

Kapsülü çekirdeğinden ayrı çizilmiş tomurcuk motifi Güney İonia seramiğinde, çok yaygın olmasa da kullanılır. Tabakların ana bezemesinde, geniş alanda palmet yapraklı lotos çiçeği ile birlikte¹³⁹, aralarında soyut motiflerle birlikte¹⁴⁰ ya da lotos çiçeğiyle zincir oluşturacak şekilde¹⁴¹ kullanılmış örnekler bilinmektedir. Yatay ağız tablalı bir tabağın gövdeye geçişinde lotos çiçeği-tomurcuğu zinciri içinde kullanılmış Samos örneği dışındakilerin tümünde tomurcukların ince-uzun yapısı Hellespontos İşliği tomurcuklarından ayırt edilmelerine izin verir. Lotos çiçeği-tomurcuğu zinciri kullanılmış olan bazı tabaklar ve Delos 65 tabağı dışındakilerin tümü yatay ağız tablalı tabaklardır. Bu noktada kısa ve geniş gövdeli kapsüllü tomurcukların temel olarak Hellespontos İşliği'ne ait bir ayrıntı olduğu söylenebilir.

Aynı şekilde, kapsüllü tomurcukların protom hayvanlar ya da soyut motifler arasında “metop” oluşturmak için kullanılması da Hellespontos İşliği'ne özgü görünmektedir¹⁴².

¹³⁸ Her seramik stilinde bu tip istisnai uygulamalar vardır. Örneğin tüm tabaklarda figürlerin yerleştirilmesi işleminde zemin çizgisinin tabağın merkezine yakın tarafta olması bir kuralken, ender uygulamalarda bu kuralın dışına çıkmıştır: Gürtekin 1992, no.T17, çiz.7, lev.5 (Daskyleion); Kleiner 1959-1960, taf.81:3 (Miletos); Kalaitzoglou 2008, taf.66:357 (Miletos-Assesos); Lohmann 1995, fig.99 (Miletos).

¹³⁹ Pfuhl 1923, fig.115 (BM 60.4-4.6); Dugas 1935, pl.43:23-24 (Rheneia/Delos); Laurens – Touchefeu 1979, pl.5:3-4 (Rennes D.08.2.16); Walter-Karydi 1973, taf.29:219 (Samos); Scheurleer 1936, fig.18 (Den Haag); Dugas 1928, pl.13:65 ve 14:70 (Delos); Schauenburg 1954, taf.2:25 (Heidelberg 7); Hundt – Peters 1961, pl.10 (Miletos, Greiswald); Kalaitzoglou 2008, taf.70:362 (ayrıca muhtemelen 361 ve 363), 71:364 (Miletos-Assesos); Richter 1920, pl.189:j (MMA 19.192.2); Pottier 1923, pl.3:6 (Louvre S583); Walter-Karydi 1982, taf.3:51 (Aegina); Kardara 1963, pl.11:β (BM); Kinch 1914, pl.9:1 (Vroulia); Brants 1930, no.VI-3, taf.10 (Leiden 1928/3.1); Pottier 1923, pl.3:4 (Louvre N3.2367); Thalmann 1977, no.150, pl.16:11 (Amathos).

¹⁴⁰ Fairbanks 1928, pl.27:292 (Boston 99.507); Richter 1920, pl.189:h (MMA 19.192.10); Dugas 1935, pl.46a:25 (Delos/Rheneia); Walter-Karydi 1973, taf.30:226 (Samos); Kinch 1914, pl.17:9 (Vroulia); Jacopi 1929, fig.48 (Ialysos 11374).

¹⁴¹ Kalaitzoglou 2008, taf.64:354 (Miletos-Assesos); Michaud 1971, fig.506 (Samos).

¹⁴² Güney İonia ürünleri arasındaki tek benzer amaçlı kullanım yatay ağız tablalı Samos tabağında (Walter-Karydi 1973, taf.30:226) görülür. Bu tabak merkezi çevreleyen alternatif dentil patterninin kullanılmış olmasıyla da Hellespontos İşliği'ne yakındır. Ancak işliğin form repertuarında yatay ağız tablalı tabakların olduğuna dair şimdilik hiçbir veri yoktur.

Ortadan ince bir rezerve çizgiyle bölünmüş lotos tomurcuğu tipi ise Güney İonia seramiğinde çok yaygındır ve Kerschner/Schlotzhauer sınıflamasının SiA IIA stil evresinin en tipik bezeme patternidir¹⁴³. Bu tip tomurcuk genellikle palmet yapraklı stilize lotos çiçeği ile zincirler oluşturacak şekilde kullanılır¹⁴⁴. Gövdedeki geniş alana lotos çiçeği-tomurcuğu patterni uygulanmış Copenhagen 5178 dışındaki tüm örneklerde lotos çiçeğinin yalnızca üç palmet yaprağı olması dikkati çeker. Hellespontos İşliği’ne verilebilecek korunmuş örneklerde ise lotos çiçeği beş palmet yapraklıdır. Bu çerçevede beş palmet yapraklı lotos çiçeği stilizasyonu da Hellespontos İşliği’nin ayırt edici özellikleri arasında kabul edilebilir¹⁴⁵.

Hellespontos İşliği’ne ait iki örnekte (Hel.68-69, Fig.62-63) palmet yapraklı lotos çiçeklerinin yaprak uçları arasında noktalar kullanılmıştır. Benzer uygulamaya Güney İonia üretimi üç yatay ağızlı tabakta da rastlanılır¹⁴⁶. Her üç örnek de, yatay ağız tablalı formu, ince ve uzun kapsüllü tomurcukları ve merkezi bezeme patterninin dar bir alana uygulanmış olmasıyla Hellespontos İşliği ürünlerinden farklılaşır. Ancak bu örneklerde kullanılan yaprak uçlarındaki noktalar ve onlarla aynı bezeme şemasını paylaşan diğer örneklerde¹⁴⁷ sık rastlanan “dot and billet”, metop-kare gibi yardımcı patternler söz konusu grubun Hellespontos İşliği’nin esin kaynağı olabileceğini düşündürür (Esin Grubu Tabakları).

¹⁴³ Kerschner – Schlotzhauer 2005, 46-52.

¹⁴⁴ Dikey rezerve çizgiyle ayrılmış lotos tomurcuğunun palmet yapraklı lotos çiçeği ile zincir oluşturduğu yüksek ayaklı tabaklar için bk. Blinkenberg – Johansen 1928, pl.75:4 (Copenhagen 5178, dudaktaki beş orta kalınlıkta ve bir ince banttandır sonra); Kardara 1963, fig.81 (BM 60.2-1.4, dudaktaki iki kalın ve bir ince banttandır sonra); Kinch 1914, fig.85 (BM A708, dudaktaki iki kalın ve bir ince banttandır sonra); Beazley – Payne – Price 1931, pl.3:1 (Kameiros, Oxford 1874.496, dudaktaki iki kalın ve bir ince banttandır sonra); Walter-Karydi 1973, taf.75:574 (Firenze 80271, dudaktaki altı ince, bir kalın ve bir ince banttandır sonra); Langlotz 1932, taf.15 (Würzburg 127, dudaktaki iki kalın ve bir ince banttandır sonra); von Graeve 1987, taf.15:61-62 (Miletos, dudaktaki bir orta kalınlıkta banttandır sonra; dudaktaki bir orta kalınlıkta ve bir ince banttandır sonra); Walter-Karydi 1973, taf.29:216-217 (Samos, dudaktaki bir orta kalınlıkta banttandır sonra).

¹⁴⁵ Copenhagen 5178 tabağı dudağındaki bant sistemi, kendine özgü lotos tomurcuğu tipi, merkeze geçişteki patternden önce uygulanmış kalın bant ve merkez bezemesinin küçük bir alanla sınırlı kalması ile Hellespontos İşliği ürünlerinden kolayca farklılaşır. Güney İonia merkezlerinin kullanmış olabileceği nadir beş palmet yapraklı lotos çiçeği stilizasyonlarında benzer kriterler kullanılarak üretim merkezini ayırt etmek muhtemelen mümkün olabilecektir.

¹⁴⁶ Pfuhl 1923, fig.115 (BM 60.4-4.6); Dugas 1935, pl. 43:23-24 (Rheneia/Delos).

¹⁴⁷ Bk.dn. 139-140.

Hellespontos İşliği palmet yapraklı lotos çiçeklerinin yanı sıra nadiren 3 (? Hel.81, Fig.75) ya da sıklıkla 5 çanak yapraklı lotos çiçeği stilizasyonunu da kullanmıştır. Üç çanak yapraklı lotoslara Güney İonia ışıklarında yatay ağız tablalı tabaklarda nadiren rastlanır¹⁴⁸. Beş çanak yapraklı lotos çiçeği stilizasyonu ise temel olarak Kuzey İonia ışıklarına özgüdür ve Güney İonia merkezlerinde hemen hiç kullanılmamıştır¹⁴⁹. Bu durumda -belli ihtiyat payları bırakarak ve Fikellura seramiğini tartışmanın dışında tutarak- özellikle yüksek ayaklı tabaklarda kullanılmış üç ve beş çanak yapraklı lotos çiçeği stilizasyonu da Hellespontos İşliği'ne verilebilir.

Sphinks/İnsan başı Güney İonia ışın metoplu tabaklarında ve bazen oinokhoe omuzlarında kullanılmıştır¹⁵⁰. Ancak Hellespontos İşliği'nin sphinks/insan başlarının büyük kısmı olasılıkla tek bir ressamın (Hellespontos Ressamı) elinden çıkmıştır ve Güney İonialı benzerlerinden kolayca ayrılabilir. Basit bir yay şeklinde yapılmayıp göz konturunu izleyen kaş eğrisi, hafif çekik badem gözler, sivri burun, hafif aşağı sarkan alt dudak, yuvarlak hatlı sivri çene, gerdanlı bir boyun ve ortası tek bir kavisli çizgiyle vurgulanmış böbrek şeklindeki kulaklar ressamın tipik özellikleridir¹⁵¹. Ressamın doldurma motifleri repertuarı da son derece sınırlıdır. Basit nokta rozet türevleri, basit haç, küçük 'T', swastika, içinde nokta olan baklava motifi, çok sık olarak dört T/üçgenden oluşan motif, küçük askı üçgen ve metop üst köşelerinde "railway roundel" başlıca doldurma

¹⁴⁸ Walter-Karydi 1973, taf.29:214 ve 218 (Samos); Attula 2006, fig.14 (Naukratis).

¹⁴⁹ Samos buluntusu bir tabağın (Isler 1978a, taf.46:119) korunma durumu üretim yeri konusunda fikir vermeye yetmez. Thasos buluntusu bir tabak (Ghali-Kahil 1960, pl.9:9) ise bezeme şemasıyla Hellespontos İşliği ürünlerine yakınlaşır, ancak lotos çiçeğinin kaba işçiliği ve buna paralel olarak yapraklar arasında bırakılan rezerve çizgilerin kalın ve düzensiz konturlarıyla bir yerel üretim de olabilir. Kameiros Papatislures mezar 4 buluntusu oinokhoenin (Jacopi 1932-1933a, fig.16-17) omzunda beş çanak yapraklı lotosun Güney İonia seramiğinde kullanılmış ender örneklerinden biri vardır (Kapsüllü lotos tomurcuklarıyla zincir oluşturur). Kerschner/Schlotzhauer'in "bilingual" vazolarında üç ve beş yapraklı lotos çiçeklerine rastlanır (Schlotzhauer 2007, abb.1-2, taf.37:1-2), ancak Kuzey İonia etkileri bariz olan kaba çizimli örneklerdir. Fikellura seramiği ile birlikte üç çanak yapraklı lotos çiçeği tipi standart tip haline gelecektir.

¹⁵⁰ Birkaç örnek için bk. Jacopi 1932-1933a, fig.250, tav.5 (Kameiros); Kinch 1914, pl.3:1 (Vroulia); Gürtekin 1996, lev.19:2 (Daskyleion); von Graeve 1987, taf.10:36 ve 16:55 (Miletos); Beazley – Payne – Price 1931, pl.4:16 (Naukratis); Maffre – Queyrel 1984, fig.11 (Thasos).

¹⁵¹ Güney İonia sphinkslerinde genellikle kaş -sıklıkla alına dayalı- basit bir yay şeklindedir. Çene çıkıntısı vurgulanmaz ve gerdan yoktur. Farklı kulak stilizasyonları izlenir. Rhodos oinokhoesi (Boardman 1998, fig.291), Thebes/Gurnah amphorası (Cook 1981, fig.1:g), Lindos oinokhoesi (Sørensen – Pentz 1992, fig.64:C5) ve Berlin 3772 dinosu (Walter-Karydi 1973, taf.65-66:559) üzerinde görülen sphinksler bazı özellikleriyle Hellespontos Ressamı ürünlerine benzer, ancak ayrıntılarda farklılaşır.

motifleridir. Çağdaşı Güney İonia tabaklarında sık kullanılmış iri ‘T’ ve dörtlü baklava motifleri ne ressamın, ne de genel olarak Hellespontos İşliği’nin repertuarında yer almaz. İşliğin griphon, benekli ceylan, yaban keçisi, kaz gibi protom hayvanların kullanıldığı diğer tabaklarında da benzer doldurma motifleri repertuarının yer alması örneklerin büyük kısmının tek bir elden çıkmış olabileceğini akla getirir.

Benekli ceylan, yaban keçisi ve kaz protomları Güney İonia ışın metoplu tabaklarında sık olarak kullanılmışlardır, ancak protom hayvanın ön ayağının yukarı kaldırılmış olarak gösterilmesi Hellespontos İşliği’ne özgü görünmektedir¹⁵². Keza griphon ve boğa/keçi karışık yaratık protomları da Güney İonia metoplu tabaklarından bilinmez.

İşliğin metoplar içinde kullandığı bazı motifler de bu açıdan dikkati çeker. Metoplar içinde kareli patternler Güney İonia örneklerinde de yaygındır¹⁵³, ancak Hel.40-41 ve Hel.60’da (Fig.40-41 ve 55) görülen motif Hellespontos İşliği’ne özgüdür. Hel.44’de (Fig.44) izlenen dörtlü spiral kompleksi Güney İonia tabak ve bodur oinokhoelerinden bilinir¹⁵⁴. Bu motifin birleşme yerleri çiçek patterni ile vurgulanmış varyasyonu ise Samos buluntusu bir tabakta¹⁵⁵ ve Berezan buluntusu bir bodur oinokhoede¹⁵⁶ görünür. Berezan oinokhoesinin kil analizlerinin Güney İonia’nın bilinen kil gruplarıyla uyumsuz sonuçlar vermesi de kayda deđerdir¹⁵⁷. Metoplar içindeki dikey spiraller (Hel.43, Fig.43) yaygındır, ancak Güney İonia örneklerinde spiralin boğumlarında Hellespontos işliğindeki gibi baklava/yaprak değil, “T” formunda bezeme tercih edilmiřtir¹⁵⁸. Hel.61’deki (Fig.56) nokta rozet tipinin benzerleri de Güney İonia tabaklarından

¹⁵² Benzer bir uygulamanın Aeolis seramiğinde kullanılması için bk. Umar 2002, fig.68 (Gryneion).

¹⁵³ Birkaç örnek için bk. Tsiafakis 2000, fig.305 (Karabournaki, bu tabak gövdeye geçişteki alternatif dentil patterni ve merkezdeki bezemesiyle de sıra dışıdır. Hellespontos İşliği’nin ürünü değilse de Güney İonia’nın temel tarzının dışında kalır); Scheurleer 1927, pl.7:1 (Kameiros, The Hague 692); Kunisch 1971, taf.163:3 (Kameiros, Berlin F299); Walter-Karydi 1968, taf.276:1-2 (München 452); Walter-Karydi 1973, taf.80:654 (Samos).

¹⁵⁴ Blinkenberg – Johansen 1928, pl.75:1 (Copenhagen 1027); Jacopi 1933, tav.3:2 (Rhodos 13527); Kardara 1963, fig.77 (BM 67.5-8.904); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.303:15 (Troia); <http://www.ruhr-uni-bochum.de/milet/in/kanne.htm> (Miletos).

¹⁵⁵ Kyrieleis 1985, fig.65.

¹⁵⁶ Kopeikina 1982, fig.7:a.

¹⁵⁷ Posamentir – Solovyov 2007, 202, abb.7:1.

¹⁵⁸ Jacopi 1933, tav.3:2 (Rhodos 13527); Scheurleer 1927, pl.7:1 (Kameiros, The Hague 692); Kardara 1963, fig.79-80 (Kameiros, BM 60.2-1.9 ve BM 60.2-1.10).

tanınır¹⁵⁹. Ancak Berezan tabağındaki motifte, tıpkı lotos çiçeklerinin palmet yaprakları arasındaki gibi, iri noktaların arasında küçük noktalar izlenir. Bu alanda kullanılmış basit nokta rozet (Hel.63, Fig.57), merkeze bağlı nokta rozet (Hel.62) gibi motifler tüm Doğu Yunan ekollerinde yaygındır.

Yukarıda analizi yapılan kriterler ışığında, Hellespontos İşliği'ne özgü ya da nadiren Güney İonia üretimi örneklerde rastlansa da, vazunun diğer ayrıntıları göz önüne alındığında Hellespontos İşliği için büyük oranda karakteristik olan öğeleri sıralamak mümkündür:

- * Alternatif dış patterni,
- * Merkezden çevreye doğru yönelmiş ışın gruplarıyla oluşturulan metoplar,
- * Kısa ve şişman kapsüllü tomurcuk stilizasyonu ve bu motifin metop oluşturmakta kullanılması,
- * Beş palmet yapraklı lotos çiçeği stilizasyonu, bazen palmet yaprak uçları arasında noktalar,
- * Beş çanak yapraklı lotos çiçeği stilizasyonu (yaprak aralarında düzgün ve ince rezerve çizgiler),
- * Spesifik bir sphinks/insan başı stili,
- * Metoplarda bir ayağını yukarı kaldırmış hayvan protomları, griphon ve karışık yaratık protomları kullanılması,
- * Metoplarda kullanılan spesifik spiral, kare, nokta rozet motifleri.

Bu şematize edilmiş kriterlere göre Hellespontos İşliği'ne ait olabilecek metoplu ya da bitkisel bezemeli yüksek ayaklı tabaklar şu şekilde sıralanabilir:

Hel.1: Berezan. Skudnova 1960, fig.1:4; Walter-Karydi 1970, taf.6:6; Kopeikina 1982, fig.14:a; Posamentir 2010, fig.1 sol üst, Solovyov 2005, no.26 (Fig.1).

Hel.2: Berezan. Kopeikina 1982, fig.12:r; Kopeikina 1986, tab.1:16 sol üst (Fig.2).

¹⁵⁹ Birkaç örnek için bk. Kinch 1914, pl.17:6 (Vroulia); Dugas 1935, pl.45:31(Rheneia/De-los); Kardara 1963, fig.80 (Kameiros, BM 60.2-1.10); Descoeudres 1981, pl.20:1-2 (Basel BS1906.255).

Hel.3: Berezan. Skudnova 1960, fig.1:3; Walter-Karydi 1970, taf.6:5; Kopeikina 1982, fig.14: 6; Posamentir 2010, fig.1 üst sıra soldan ikinci (Fig.3).

Hel.4: Berezan. Skudnova 1960, fig.1:1; Walter-Karydi 1970, taf.6:3; Kopeikina 1982, fig.14: b; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:5; Posamentir 2010, fig.1 orta sıra sol (Fig.4).

Hel.5: Berezan. Kopeikina 1982, fig.12:b; Kopeikina 1986, tab. 1:16 orta sıra (Fig.5).

Hel.6: Berezan. Korpusova 1987, fig.13:1 (Fig.6).

Hel.7: Berezan. Kopeikina 1982, fig.15 (Fig.7).

Hel.8: Troia. Dörpfeld 1894, fig.77 (Fig.8).

Hel.9: Berezan. Posamentir 2010, fig.1 orta sıra sağ (Fig.9).

Hel.10: Berezan. Posamentir 2010, fig.1 alt sıra sağ (Fig.10).

Hel.11: Walter-Karydi 1970, abb.6:2 (Fig.11).

Hel.12: Berezan. Korpusova 1987, fig.13:2 (Fig.12).

Hel.13: Berezan. Korpusova 1987, fig.13:3 (Fig.13).

Hel.14: Berezan. Kopeikina 1986, tab.1:16 sağ üst (Fig.14).

Hel.15: Berezan. Skudnova 1960, fig.1:2; Walter-Karydi 1970, taf.6:4; Kopeikina 1982, fig.14:r; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:6; Posamentir 2010, fig.1 orta sıra soldan ikinci (Fig.15).

Hel.16: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:7; Posamentir 2010, fig.1 üst sıra soldan üçüncü (Fig.16).

Hel.17: Daskyleion. Gürtekin 1992, lev.6:T21.

Hel.18: Berezan. Skudnova 1960, fig.2; Kopeikina 1982, fig.13:a; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:4; Posamentir 2010, fig.1 alt sıra soldan ikinci (Fig.17).

Hel.19: Istros. Lambrino 1927-1932, fig.1; Lambrino 1938, fig.260; Alexandrescu 1978, pl.9:87 (Fig.18).

Hel.20: Istros. Alexandrescu 1978, pl.11:116; Dupont 2008, fig.2:HIS931 (Fig.19).

Hel.21: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:1; Posamentir 2010, fig.1 alt sıra sol (Fig.20).

Hel.22: Berezan. Skudnova 1960, fig.6:4 (Fig.21).

Hel.23: München, Museum Antiken Kleinkunst 8699. Walter-Karydi 1968, taf.276:3; Walter-Karydi 1970, taf.6:1 (Fig.22).

Hel.24: Berezan. Skudnova 1960, fig.6:2 (Fig.23).

Hel.25: Istros. Dimitriu – Zirra – Condurachi 1954, fig.239; Alexandrescu 1978, pl.9:86; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:16 (Fig.24).

Hel.26: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:9 (Fig.25).

Hel.27: Berezan. Posamentir 2010, fig.1 alt sıra soldan üçüncü (Fig.26).

Hel.28: Troia. Walter-Karydi 1970, taf.6:7; Hertel 2008, abb.36:13 (Fig.27).

Hel.29: Troia. Fisher 2000, pl.8b:73; <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/geo-archaic-fw.html> (Fig.28).

Hel.30: Berezan. Kopeikina 1982, fig.13: b (Fig.29).

Hel.31: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:2; Posamentir 2010, fig.1 orta sıra soldan üçüncü (Fig.30).

Hel.32: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:3 (Fig.31).

Hel.33: Troia. Walter-Karydi 1970, taf.6:9 (Fig.32).

Hel.34: Troia. Fisher 2000, pl.8b:78; <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/geo-archaic-fw.html> (Fig.33).

Hel.35: Istros. Alexandrescu 1978, pl.11:113; Dupont 2008, fig.2:HIS908 (Fig.34).

Hel.35bis: Troia. Jablonka – Pernicka 2009, abb.24 (Fig.35).

Hel.36: Istros. Dimitriu – Zirra – Condurachi 1954, fig.238; Alexandrescu 1978, pl.9:91bis (Fig.36).

Hel.37: Troia. Walter-Karydi 1970, taf.6:10; Hertel 2008, abb.36:2 (Fig.37).

Hel.38: Troia. Hertel 2008, abb.36:8 (Fig.38).

Hel.39: Palaiperkote (?). Arslan 2009b, res.11 sol üst (Fig.39).

Hel.40: Berezan. Kopeikina 1982, fig.18:a (Fig.40).

Hel.41: Berezan. Kopeikina 1982, fig.18:6 (Fig.41).

Hel.42: Naukratis. Price 1924, pl.7:10 (Fig.42).

Hel.43: Istros. Dimitriu 1966, pl.1:14; Alexandrescu 1978, pl.10:102; Dupont 2008, fig.2:HIS919 (Fig.43).

Hel.44: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:15 (Fig.44).

Hel.45: Troia. Chabot-Aslan 2002, no.131 (Fig.45).

Hel.46: Troia. Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.295:1 (Fig.46).

Hel.47: Troia. Chabot-Aslan 2002, no.199 (Fig.47).

Hel.48: Berezan. Posamentir 2010, fig.1 üst sıra sağ (Fig.48).

Hel.49: Daskyleion. Koçak-Yaldır 2009, lev.31:O21.

Hel.50: Istros. Alexandrescu 1978, pl.10:101; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:17; Dupont 2008, fig.2:HIS928 (Fig.49).

Hel.51: Troia. Hertel 2008, abb.36:4 (Fig.50).

Hel.51bis: Berezan. Čystov 2006, ill.22:7 (Fig.51).

Hel.52: Troia. Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.315:11 (Fig.52).

Hel.53: Troia. Fisher 2000, pl.10a:101.

Hel.54: Taganrog. Dally– Attula – Brückner – Kelterbaum – Larenok – Neef – Schunke 2009, abb.31 (Fig.53).

Hel.55: Daskyleion. Koçak-Yaldır 2009, lev.30:O9.

Hel.56: Daskyleion. Koçak-Yaldır 2009, lev.33:O32.

Hel.57: Daskyleion. Gürtekin 1992, lev.6:T20; Koçak-Yaldır 2009, lev.30:O6.

Hel.58: Daskyleion. Gürtekin 1996, lev.19:4; Koçak-Yaldır 2009, lev.30:O3 (Fig.54).

Hel.59: Daskyleion. Gürtekin 1992, lev.6:T19; Koçak-Yaldır 2009, lev.30:O2.

Hel.60: Berezan. Skudnova 1960, fig.6:3; Kopeikina 1982, fig.18:B (Fig.55).

Hel.61: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:11 (Fig.56).

Hel.62: Troia. Fisher 2000, pl.8a:76.

Hel.63: Troia. Hertel 2008, abb.36:3 (Fig.57).

Hel.64: Berezan. Skudnova 1960, fig.7; Kopeikina 1982, fig.16 (Fig.58).

Hel.65: Berezan. Kopeikina 1982, fig.13:6 (Fig.59).

Hel.66: Berezan. Kopeikina 1982, fig.17 alt; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:10 (Fig.60).

Hel.67: Istros. Lambrino 1938, fig.264a; Alexandrescu 1978, pl.10:97; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:17 (Fig.61).

- Hel.68: Istros. Alexandrescu 1978, pl.10:94; Dupont 2008, fig.2:HIS920 (Fig.62).
- Hel.69: Istros. Lambrino 1938, fig.268; Alexandrescu 1978, pl.10:98; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:17; Dupont 2008, fig.2:HIS917 (Fig.63).
- Hel.70: Istros. Dimitriu 1966, pl.7:86 (Fig.64).
- Hel.71: Troia. Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.315:13 (Fig.65).
- Hel.72: Troia. Chabot-Aslan 2002, no.129 (Fig.66).
- Hel.73: Berezan. Solovyov 2005, no.17; Posamentir 2006, fig.2 (Fig.67).
- Hel.74: Berezan. Kopeikina 1982, fig.17 üstten ikinci; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:13 (Fig.68).
- Hel.75: Berezan. Skudnova 1960, fig.6:5 (Fig.69).
- Hel.76: Naukratis (Heidelberg 3). Schauenburg 1954, taf.2:16 (Fig.70).
- Hel.77: Istros. Dimitriu 1966, pl.6:75; Alexandrescu 1978, pl.10:93; Dupont 1983, fig.13; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:17; Dupont 2008, fig.2:HIS906 (Fig.71).
- Hel.78: Istros. Lambrino 1938, fig.266b; Alexandrescu 1978, pl.10:95 (Fig.72).
- Hel.79: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:12 (Fig.73).
- Hel.80: Berezan. Kopeikina 1982, fig.17 üst; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:8 (Fig.74).
- Hel.81: Istros. Dimitriu 1966, pl.6:76; Alexandrescu 1978, pl.10:92; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:17; Dupont 2008, fig.2:HIS910 (Fig.75).
- Hel.82: Troia. Fisher 2000, pl.9b:95.
- Hel.83: Megara Hyblaea, Vallet – Villard 1964, pl.73:3 (Fig.76).
- Hel.84: Troia. Fisher 2000, pl.9b:89.
- Hel.85: Troia. Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.315:8 (Fig.77).
- Hel.86: Istros. Dimitriu 1966, pl.8:103; Dupont 2008, fig.3:HIS926 (Fig.78).
- Hel.87: Istros. Dimitriu 1966, pl.7:89; Alexandrescu 1978, pl.10:96; Dupont 2008, fig.2:HIS912; Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:17 (Fig.79).

Hel.88: Berezan. Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:14 (Fig.80).

Hel.88bis: Arisbe. Arslan 2009a, res.3:sol alt (Fig.81).

Hel.89: Palaiperkote (?). Arslan 2009b, res.11 sol alt (Fig.82).

Hel.90: Istros. Lambrino 1938, fig.264b (Fig.83).

Hel.91: Istros. Dimitriu 1966, pl.7:85; Alexandrescu 1978, pl.12:129 (Fig.84).

Hel.92: Istros. Dimitriu 1966, pl.7:87 (Fig.85).

Hel.93: Troia. Fisher 2000, pl.9b:92.

Yukarıdaki liste sayesinde söz konusu yüksek ayaklı tabakların bezeme şemasını daha iyi kavramak mümkündür. Güney İonia’daki genel eğilimden farklı olarak dudak kenarındaki bantlar geniş bir alanı kaplamazlar ve genellikle iki orta kalınlıkta bant veya bir orta kalınlıkta ve bir ince bant ile yetinilir¹⁶⁰. Gövdedeki ana bezeme alanında merkezden çevreye yönelmiş ışın gruplarının oluşturduğu metoplar içinde insan (sphinx) (Hel.1-13, Fig.1-13) / hayvan (ya da fantastik yaratık) (Hel.18-28, Fig.17-27) protomları veya soyut motifler (Hel.40-47, Hel.57-59, Fig.40-47 ve 54); kapsüllü tomurcuklar arasında insan (Hel.15, Fig.15)¹⁶¹ / hayvan (Hel.30-32, Fig.29-31) protomları veya soyut motifler (Hel.60-62, Fig.55-56) ve lotos çiçeği-tomurcuğundan oluşan bezeme patternleri (Hel.64-83, Fig.58-76) kullanılmıştır. Bu geniş rezerve alanda yalnızca basit kırık meander (Hel.84) ya da alternatif dentil (Hel.85, Fig.77) gibi sekonder bir bezeme patterni kullanılmasına da rastlanır¹⁶². Ana bezeme alanı ile

¹⁶⁰ İki orta kalınlıkta ve bir ince bantlı varyasyon da vardır (Hel.6, Hel.9, Hel.11, Hel.18, Hel.23, Hel.26, Hel.35bis, Hel.73-74, Hel.76, Hel.79, Fig.6, 9, 11, 17, 22, 25, 35, 67-68, 70, 73). Nâdiren tek bir orta kalınlıkta bant kullanılmıştır (Hel.31, Hel.61, Hel.71, Fig.30, 56, 65). Dudak ve ana bezeme alanı arasında alternatif dentil patterni (Hel.80, Fig.74) ve basit kırık meander patterni (Hel.65, Fig.59) kullanılmış tabakların varlığı da bilinmektedir. Ana bezeme yerine basit yardımcı patternler kullanılmış olan bazı örneklerde de dudaktaki bantlardan sonra basit kırık meander patterni (Hel.86, Fig.78) ya da “dot and billet” patterni (Hel.84-85, Fig.77) kullanıldığı izlenir.

¹⁶¹ Hel.16’da (Fig.16) insan başı lotos çiçekleri arasında kullanılmıştır.

¹⁶² Bu bezeme şemasında, dipnot 160’da belirtildiği gibi, dudaktan sonra sekonder bir bezeme patterni daha kullanılır. Gövde kısmı tam korunmamış olan Hel.86’nın (Fig.78) da bu gruptan olması beklenir. Miletos buluntusu bir tabak (Kleine 1979, taf.40:6), her ne kadar bir Güney İonia kentinde bulunmuşsa da, bu grupla ilişkili olabilir. Güney İonia tabaklarında gövdede rezerve bırakılmış geniş alanda ikincil bezeme patterni pek yaygın bir uygulama değildir (Benzer bezeme anlayışına sahip yatay ağız tablalı bir tabak örneği için bk. Walter-Karydi 1973, taf.31:239). Ancak sekonder bezeme patterninin ikili değil tekli ince bantlar arasında yer alması ve alternatif dörtgen ve çarpılardan oluşan metoplu bezemede metopların üçlü dikey çizgilerle oluşturulması Miletos tabağını Hellespontos İşliği ürünlerinden kısmen uzaklaştırır.

merkezdeki bezeme patterni arasında ince-kalın-ince ya da ikişerli ince bant grupları arasında sekonder bezeme patternleri kullanılmıştır¹⁶³. İkili dikey çizgilerin oluşturduğu metoplarda solid dörtgen ya da solid dörtgen ve nokta-haç motifinin alternatif olarak yerleştirilmesi, “dot and billet”, alternatif dentil¹⁶⁴ ve basit kırık meander bu alanda Hellepontos İşliği'nin kullandığı başlıca patternlerdir¹⁶⁵. Merkezi pattern olarak uzun dil dizilerinden oluşan palmet rozet (Hel.18, Hel.31, Hel.38, Hel.46, Hel.62, Hel.66, Hel.72, Hel.77, Hel.81, Hel.87, Fig.17, 30, 38, 46, 60, 66, 71, 75, 79) ¹⁶⁶, uzun diller arasında tomurcuk (Hel.23, Hel.36, Hel.41, Hel.45, Hel.73, Fig.22, 36, 41, 45, 67) ¹⁶⁷, merkeze çizgilerle bağlı iri nokta dizisi (Hel.7, Hel.39, Hel.85 ve olasılıkla Hel.35, Fig.7, 34, 39, 77)¹⁶⁸ ve kompleks bitkisel patternler (Hel.1-2, Hel.64, Hel.88-89, Fig.1-2, 58,

¹⁶³ Nadir örneklerde (Hel.5, Hel.18, Hel.57 ve Hel.62, Fig. 5, 17) merkezi motife geçişte patterne rastlanmaz.

¹⁶⁴ Alternatif dentil patterninin düzgün dörtgenler yanı sıra nokta ya da basit fırça darbeleriyle oluşturduğu örnekler de bilinmektedir (Hel.2, Hel.6, Hel.23, Hel.53, Hel.72, Fig. 2, 6, 22, 66).

¹⁶⁵ Hel.39'da (Fig.39) kompleks kırık meander patternine rastlanır. Kuzey İoniali ressamların çok sevdiği bu pattern Güney İonia tabaklarında hemen hiç kullanılmamıştır. Biraz daha karmaşık olarak bu patternin kullanıldığı bilinen tek örnek için bk. Ure – Ure 1954, pl.22:7-8 (Reading 26.2.37-38, Naukratis).

¹⁶⁶ Bu pattern Güney İonia işliklerinde tabak tondolarında en sık kullanılmış pattern'dir. Bu anlamda Hellepontos İşliği listesine dahil edilen Hel.91-93'ün (Fig.84-85) Güney İonia üretimleri olması da pekala mümkündür ve yalnızca buluntu yerleri (Istros ve Troia) nedeniyle bu listeye alınmışlardır. Samos buluntusu bir tabakta (Walter-Karydi 1973, taf.30:229) merkezi patterni ikili ince bant grupları arasındaki alternatif kare ve haçların yerleştirildiği metoplu bezeme patterni çevreler. Gövdesinde geniş bir rezerv alan içinde basit soyut motiflerin kullanıldığı bu tabak da Hellepontos İşliği'ne yakın kabul edilebilir.

¹⁶⁷ Daha çok Kuzey İonia tabaklarında görülen bu patternin Güney İonia tabaklarındaki nadir örnekleri için bk. Kardara 1963, fig. 75 ve 78 (Kameiros, BM 60.2-1.7 ve BM 60.2-1.6; Kyrieleis 1985, abb.64 (Samos); Beazley – Payne – Price 1931, pl.3:1 (Kameiros, Oxford 1874.496); Williams – MacIntosh – Fisher 1974, pl.4:23 (Korinth). Güney İonia örneklerinde uzun diller arasındaki tomurcuk solid'dir. Hellepontos İşliği'nin bazı tabaklarında görülen kapsüllü tomurcuk kullanımının (Hel.36, Hel.41, Hel.45, Fig. 36, 41, 45) ise Güney İonia'da bilinen benzeri yoktur ve Hellepontos İşliği için tanı koydurucu bir motif olarak kabul edilebilir. Würzburg 127 tabağında (Langlotz 1932, taf.15), Kuzey İonia tabaklarının karakteristik patterni olan alternatif olarak ters yönlere bakan tomurcuklar kullanılmıştır. Olasılıkla Hel.23'de (Fig.22) de benzer bir merkezi bezeme vardır.

¹⁶⁸ Bu patternin Güney İonia tabaklarındaki nadir örnekleri için bk. Brants 1930, no.VI-3, taf.10 (Leiden 1928/3.1); Pottier 1923, pl.3:6 (Louvre S583); Kardara 1963, pl.11:β (British Museum); Schauenburg 1954, taf.2:25 (Heidelberg 7). Örneklerinin tümünde patternin merkezdeki küçük bir alanda uygulanması Hellepontos İşliği üretimlerinden kolayca ayırt edilebilmelerini sağlar. Bu patternin Güney İonia işliklerinde yalnızca dar bir grupta (Esin Grubu Tabakları) kullanılmış olduğu dikkati çeker. Bu grubun Hellepontos İşliği'nin esin kaynağı olabileceği yukarıda tartışılmıştır.

80-82)¹⁶⁹ kullanılmıştır. Palmet rozet dışındaki patternlerin Hellespontos İşliği için büyük ölçüde ayırt edici olduğu söylenebilir. Son olarak Hellespontos İşliği ürünlerinin bıraktığı genel etkinin, tüm tabak zeminin yoğun olarak bezendiği Güney İonia örneklerinden farklı olarak, “light ground” bezeme olduğu belirtilmelidir.

Yukarıdaki liste içinde yer alan bazı vazolar üzerinde tartışmak yararlı olacaktır. Berezan buluntusu Hel.14 (Fig.14) hem sphinks başının stili, hem de ressamın çok sık kullandığı dört T/üçgenden oluşan doldurma motifiyle Hellespontos Ressamı’na aittir ya da onun yakın çevresi içinde düşünölmelidir. Öte yandan, metop oluşturmak için çevreden merkeze doğru yönelmiş ışınların kullanılması ve ressamın pek tercih etmediği askı üçgen motifinin varlığı dikkat çeker. Bu aykırı örnek, eğer gerçekten de Hellespontos Ressamı’nın elinden çıkmış ise, Hellespontos İşliği’nin nadiren ters yöne de ışınlar kullanmış olabileceğini akla getirir¹⁷⁰. Hel.33’de (Fig.32) metop oluşturmakta ışınlar yerine dikey çizgilerin kullanıldığı izlenir¹⁷¹. Hel.34-35 (Fig.33-34) ve Hel.37-39’da (Fig.37-39) -olasılıklıkla Hel.29 ve Hel.36 (Fig.28 ve 36)- benzer olarak dikey çizgilerle metop oluşturulduğu gözlenir ve Hellespontos İşliği’nin bu varyantı da severek kullandığı düşünölmür¹⁷². Berezan buluntusu Hel.22’de (Fig.21) hem dudaktaki bantların geniş bir alanı işgal etmesi, hem de benekli ceylanın alışılmadık sivri kafası Hellespontos İşliği’ne yabancıdır ve bu tabağın yerel üretim olması şaşırtıcı olmaz. Hel.50-56 (Fig.49-53) yalnızca merkezden çevreye yönelik ışın grupları korunmuş tabaklardır ve bu nitelikleriyle listeye dahil edilmişlerdir. Benzer özellik gösteren ve her ikisi de Daskyleion buluntusu olan Hel.57 ve Hel.59 ana bezeme alanı ile merkezi ayırmada kullanılmış sistemleriyle (ilkinde üç orta kalınlıkta bant ve ikincisinde iki kalın bant arasında nokta dizisi) Hellespontos İşliği’nden uzaklařırlar¹⁷³.

¹⁶⁹ Hellespontos İşliği ürünlerine yakın olmamakla birlikte Güney İonia ışlıklerinde tabak merkezinde bitkisel kompleks bezemenin ender örnekleri için bk. Fairbanks 1928, pl.28:294 (Boston 99.508); Kalaitzoglou 2008, taf.66:357, 69:360 (Miletos-Assesos).

¹⁷⁰ Küçük bir parçası korunmuş Hel.17’nin de benzer şekilde bezenmiş olması mümkündür.

¹⁷¹ Hel.18 (Fig.17) ve Hel.21 (Fig.20) Hellespontos Ressamı’nın (?) yaban keçileri ve benekli ceylanların kaşlarını açıklığı yukarı bakan bir kavisle belirttiğini düşöndürür. Hel.33 (Fig.32) bu kurala uymaktadır, öte yandan Hel.20 (Fig.19) bu anlamda kuralı bozar.

¹⁷² Hel.29’da (Fig.28) ve Hel.34’de (Fig.33) metop içinde hayvan ptrotomu değil, otlayan benekli geyikler yer alır.

¹⁷³ Ancak bu alandaki bezeme sistemleri -ve metop oluşturan ışınların yönelişiyle- Güney İonia ekollerinden de farklıdırlar ve eğer Hellespontos İşliği ürünü değillerse, şaşka bir yerel merkeze ait olmaları beklenmelidir.

Istros buluntusu Hel.78'de (Fig.72) izlenen lotos tomurcuğu tipi ve tabağın Hellespontos İşliği'nin kaliteli ürünlerine göre daha "taşralı" ve kaba bezemesi not edilmelidir.

Naukratis buluntusu bir tabağın (Hel.76, Fig.70) Hellespontos İşliği ürünü olması çok yüksek bir olasılıktır. Dudak bezemesi ve beş çanak yapraklı lotos çiçeği stilizasyonu işlikle bağlarını kurar. Bu örnek ve Megara Hyblaea buluntusu Hel.83 (Fig.77) , Hellespontos İşliği'nin ürünlerinin yalnızca Hellespontos, Propontis ve Karadeniz bölgesine değil, Ege ve Akdeniz dünyasındaki diğer merkezlere de, sayıca çok az da olsa ulaştığını göstermektedir.

Hellespontos İşliği ürünlerinde dikkati çeken diğer bir özellik ek kırmızı rengin kullanılmasına yöneliktir. Ephesian Ware'i çağrıştıracak şekilde motifin üzerinin özenle ek kırmızıya boyanması (Hel.16, Fig.16)¹⁷⁴ ya da Smyrna oinokhoesine¹⁷⁵ benzer olarak ince bir fırçayla uygulanan alanın şeklini izleyen canlandırma (Hel.31 ve Hel.48, Fig.30 ve 48) Güney İonia işliklerinden farklılaşmasını sağlar.

Hellespontos İşliği'nin figür frizli tabaklar bezediği de bilinmektedir. Analizi yapılmış üç örnekte de otlayan yaban keçileri dizisi betimlenmiştir¹⁷⁶. Kullanıldığı yere göre basık ya da yarım dairesel "railway roundel"ler, basit nokta rozetler gibi doldurma motifleri tercih edilmiştir. Yaban keçisinin boynuzlarının boğumsuz olması Güney İonia örneklerinde rastlanmayan bir ayrıntıdır. Hel.94'ün (Fig.86) merkeze geçiş kısmının korunmuş olması sayesinde figür frizli tabakların bezeme şemasının yukarıda tartışılan diğer örneklerle paralel olduğu, yalnızca ana bezemenin figür friziyle yer değiştirdiği anlaşılır. Olasılıkla aynı ressamın elinden çıktığı anlaşılan bu tabaklarda "railway roundel"lerin içi boş varyantları, kaba nokta rozetler, haç-nokta ya da kare rozetler dikkat çeker. Hellespontos işliğine verilebilecek tabakları şöyle listelemek mümkündür¹⁷⁷:

Hel.94: Istros. Dimitriu – Zirra – Condurachi 1954, fig.233; Alexandrescu 1978, pl.9:82; Dupont 1983, fig.12; Oppermann2005, fig.2 (Fig.86).

¹⁷⁴ Lotos çiçeğinin orta yaprağı ek kırmızı boyayla boyanmış, çanak yaprakların çıkışlarında birer ek kırmızı nokta kullanılmıştır.

¹⁷⁵ Akurgal 1983, lev.C.

¹⁷⁶ Hel.94 ve Hel.95'in (Fig.86-87) aynı tabağa ait olmaları mümkündür.

¹⁷⁷ Mersin buluntusu bir tabak (Barnett 1939-1940, pl.77:3) Hellespontos İşliği'ne yakındır.

Hel.95: Istros. Dimitriu 1966, pl.1:13; Alexandrescu 1978, pl.9:83; Dupont 2008, fig.2:HIS904 (Fig.87).

Hel.96: Istros. Alexandrescu 1978, pl.9:84; Dupont 2008, fig.2:HIS918 (Fig.88).

Hel.97: Istros. Dimitriu – Zirra – Condurachi 1954, fig.240; Alexandrescu 1978, pl.9:85 (Fig.89).

Hel.98: Troia. Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.310-20 (Fig.90).

Özellikle P. Dupont’un analizleri Hellespontos İşliği’nin Güney İonia (MWGS-II) karakterinde başka formlar da bezediğine işaret eder. Güney İonia seramiğinde, bodur oinokhoeleri tartışma dışında tutarsak, oinokhoe, krater, dinos gibi formlarda omuz bezemesinin askı ışınların oluşturduğu metoplar içine yerleştirilmesi çok yaygın olmamakla birlikte kullanılmış bir dzenlemedir¹⁷⁸. Omuz altındaki bir ince bandı izleyen, aralarında çok ince rezerve bantlar bırakılmış 2-3 kalın bantlı düzenleme için de benzer Şeyler sylenebilir¹⁷⁹. Öte yandan hem askı ışınlarla metop oluşturulması, hem de gövdeye geçişte 2-3’lü kalın bantlara Güney İonia bodur oinokhoelerinde sık rastlanır¹⁸⁰. Kalın bantlar arasında çok ince rezerve bantlar kullanılması Hellespontos İşliği’nin tabaklarında da görülen bir dzenlemedir¹⁸¹. Bu sayede Hel.100-101 (Fig.92-93) ve olasılıkla Hel.102 (Fig.94) de Hellespontos İşliği’ne verilebilir. Tüm bu vazoların Hellespontos İşliği’ne özgü olarak bezenmiş bantlı oinokhoeler mi, yoksa bodur oinokhoeler mi olduğunu söyleyebilmek gtr¹⁸². Vazolarda görülen stil Güney İonia işliklerinden tanınan stile yakındır ve kk fragmanlarda stil

¹⁷⁸ Robertson 1940, pl.3:r-s (Al Mina); Naveh 1962, fig.9:3 (Mesad Hashavyahu); Büyükkolancı 2000, fig.13 (Ephesos-Ayasuluk); von Graeve 1973-1974, taf.27:87 (Miletos); Kufler 2004, taf.25:536 ve 538, 26:547-548 (Miletos); Jacopi 1932-1933a, fig.250 (Kameiros 14099); Kinch 1914, fig.103 ve 130 (Berlin Pergamon Museum 3772 ve BM A691, Kameiros); Orsi 1918, fig.120 (Syrakusai); Kopeikina 1982, fig.10:a (Berezan).

¹⁷⁹ Nadir rneler için bk. von Graeve 1987, taf.8:23 (Miletos); Jacopi 1931, fig.65 (Kameiros 12219). Kraterlerde benzer uygulama için bk. Yağcı 2010, sayfa 36’daki figür (Soloi).

¹⁸⁰ Gövdeye geçişte 3 kalın bant kullanılmış rneler için bk. Weinberg 1948, pl.78:D5 (Korinth); lo Porto 1969, tav.2:1-2 (Torino 4019); Gjerstad 1977, no.163, pl.18:2-3 (Limassol 2:48).

¹⁸¹ Dupont 2008, fig.3:HIS 941 (ayrıca HIS 913 ve HIS 938).

¹⁸² Hellespontos İşliği tanımlanmadan önce, bu bant düzeni hemen yalnızca bodur oinokhoelere özgü olduğu için Hel.99 (Fig.91), Hel.101 (Fig.93) ve Hel.103 (Fig.95) bodur oinokhoeler arasında sınıflanmıştı (Aytaçlar 2006, no.13-14 ve 31). Ancak Hel.100’de (Fig.92) izlenen kompozisyon bu vazoların bantlı oinokhoeler olabileceğini akla getirmektedir.

özelliklerinden yola çıkarak işlik ayrımı yapabilmek güç görünmektedir. Hel.99'da (Fig.91) görülen otlayan kaz figürü Güney İonia işliklerinde de, geç MWGS-II (SiA IId) evresinden itibaren sevilerek kullanılmıştır¹⁸³. Diğer örneklerde izlenen sphinks ve geyik figürleri de kendine has bir stil yansıtmaz. Kullanılan doldurma motifleri, yukarıda tartışılan tabaklar grubuyla kıyaslandığında daha zengindir ve ilmekli askı üçgen, swastika ve yoncalar gibi çağdaş Güney İonia vazolarının favori motifleri kullanılmıştır. Sonuç olarak, bezeme şemasındaki bazı ayrıntılar dışında Hellespontos İşliği'nin figür bezemeli oinokhoelerini mevcut veriler ışığında ayırt etmek, yüksek ayaklı tabakların aksine, pek kolay değildir¹⁸⁴. Bazı örneklerde görülen kaba nokta rozet, dörtgen, dört T/üçgenden oluşan motif gibi işliğin tabaklarında da sık kullanılmış motifleri göz önüne alırsak şöyle bir liste önerilebilir:

Hel.99: Istros. Dimitriu 1966, pl.1:5; Alexandrescu 1978, pl.2:18; Dupont 2008, fig.1:HIS879 (Fig.91).

Hel.100: Istros. Dimitriu 1966, pl.1:1; Alexandrescu 1978, pl.2:19 (Fig.92).

Hel.101: Istros. Alexandrescu 1978, no.22 (Fig.93).

Hel.102: Istros. Dimitriu 1966, pl.3:32 (Fig.94).

Hel.103: Troia. Chabot-Aslan 2002, no.135 (Fig.95).

Hel.104: Troia. Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.307:17 (Fig.96).

Hel.105: Istros. Dimitriu 1966, pl.1:7; Alexandrescu 1978, pl.4:28 (Fig.97).

Hel.106: Berezan. Kopeikina 1982, fig.6:b (Fig.98).

Hel.107: Istros. Dimitriu 1966, pl.1:8; Alexandrescu 1978, pl.2:21 (Fig.99).

Bu listedeki Hel.103 (Fig.95), gövdeye geçişteki ince bandı izleyen tek kalın bandıyla kısmen işlikten uzaklaşır. Hel.104'deki (Fig.96) askı üçgen ise ilmekli yapılmasıyla Güney İonia stiline yakınken, çok konturlu çizimiyle Aeolis veya London Dinos Grubu stiline yakındır. Bu ayrıntı

¹⁸³ Örnekler için bk. Walter-Karydi 1968, taf.275 (München 450), Pottier 1923, pl.5:4 ve 6 (Kameiros, Louvre N3.2346 ve N3.2345), Jacopi 1932-1933c, fig.36 (Nysiros).

¹⁸⁴ Istros buluntusu bir oinokhoe (Alexandrescu 1978, pl.2:20), kil analizleri sayesinde Miletos grubu üretimi olduğu öğrenilmemiş olsaydı, kolaylıkla bu listede yer bulabilirdi. Vazonun alt kısmına ait parça (Dupont 1983, fig.10) sayesinde omuz altında tek bir kalın firnis bandının varlığı ve altında kırık meander patterni olduğu anlaşılmaktadır. Bu ek veriler vazoyu stilistik olarak da Hellespontos İşliği ürünlerinden kısmen uzaklaştırır.

vazonun Hellespontos bölgesinde çalışan bir işliğin ürünü olması ihtimalini güçlendirir¹⁸⁵.

Hellespontos İşliği’ne ait bir dinosda¹⁸⁶ omuzda askı ışın metopları arasında nokta rozet bezemesi kullanılmıştır. Dinos Güney İonia seramiğinin sık kullanılan formlarından değildir ve omuz alanında figürlü frizler yerine ışın metoplu düzenlemenin kullanılmasına daha çok geç örneklerde rastlanır¹⁸⁷. Istros dinosunda kullanılan nokta rozet de kendine özgüdür ve en yakın örneğine Berezan buluntusu bir parçada rastlanır¹⁸⁸. Elde yeterli veri olmamakla birlikte Berezan buluntusu iki dinosun da Hellespontos İşliği ürünleri olması mümkündür:

Hel.108: Istros. Alexandrescu 1978, pl.5:51; Dupont 2008, fig.1:HIS852 (Fig.100).

Hel.109: Troia. Fisher 2000, pl.8b:72.

Hel.110: Berezan. Kopeikina 1982, fig.9a; Kopeikina 1986, tab.2:4; Solovyov 2005, no.15 (Fig.101).

Hel.111: Berezan. Kopeikina 1982, fig.9b (Fig.102).

Hel.112: Troia. Dörfeld 1894, fig.76; Mommsen – Hertel – Mountjoy 2001, no.199, abb.40 (Fig.103).

Hel.113: Troia. Schefold 1942, abb.8 (Fig.104).

Hel.114: Troia. Schefold 1942, abb.6:a (Fig.105).

Kil analizleri sonucunda Hellespontos İşleği ile uyumlu sonuçlar veren Hel.112 (Fig.103) ise ağız tablasındaki karmaşık sa örgüsü patterni ve sphinksin sırtında yer alan ifte spiraliyle bilinen ekollerin dışında görölmektedir. Benzer bir durum, Hel.112 (Fig.103) ile aynı vazoya ait olabilecek Hel.113-114 (Fig.104-105) için geçerlidir. Kullanılan doldurma motifleri sıra dışıdır ve üniktir.

¹⁸⁵ Bezeme şeması MWGS-II’nin geç örnekleriyle uyumlu bu vazoda, yaban keçisinin karın altında, MWGS-II başlarında terk edilmiş olan nokta dizisinin hala kullanılması da dikkat çekicidir.

¹⁸⁶ Dupont 2008, fig.1:HIS 852 (Hel.108, Fig.100).

¹⁸⁷ Nadir örnekler için bk. von Graeve 1973-1974, taf.27:87 (Miletos); Kalaitzoglou 2008, taf.114:543, 115:544-117:546, 118:547 (Miletos-Assesos); Kinch 1914, fig.103 (Berlin Pergamon Musuem 3772). İyi korunmuş örneklerin hemen hepsinde omuzda kulp/tutamaklar kullanılmıştır.

¹⁸⁸ Kopeikina 1982, fig.2:d.

Soyut motiflerle bezeli bir krater de Hellespontos İşliği ile uyumlu kil analizi sonuçları vermiştir¹⁸⁹. Eğer daha önce yayınlanan parçaların tümü bu kraterle aittir¹⁹⁰, boyunda boğumları şevronla vurgulanmış örgü patterni, omuzda bir yüzde büyük bir stilize bitkisel motif, arka yüzde askı ışın grupları arasında soyut motiflerle bezelidir. Kullanılan motifler son derece sıra dışıdır ve ne Güney İonia’da, ne de Hellespontos İşliği’nde benzerlerine rastlanmaz. Omuzdan kulplu krater formu Güney İonia ışıklarında kullanılmıştır¹⁹¹. Elde kesin veriler olmamakla birlikte Berezan buluntusu bir kraterin de Hellespontos İşliği ürünü olması mümkündür¹⁹².

Hellespontos İşliği ile uyumlu kil analizi sonuçları veren bir diğer örnek, omuzunda stilize lotos-çiçeği ve tomurcuğu zinciri yer alan Istros buluntusu oinokhoedir¹⁹³. Vazonun çok az bir kısmı korunmuştur ve olasılıkla omuzda kapsüllü lotos tomurcukları ve çiçekleri (üç yapraklı ?) dizisi vardır. Güney İonia seramiğinde MWGS-II’nin geç evrelerinde popülerleşmeye başlamış bu bezemeye sahip vazoları M. Kerschner ve U. Schlotzhauer “bilingual” vazolar olarak kabul etmiş ve SiA IIa olarak sınıflamışlardır¹⁹⁴. Rhodos 13685 örneği dışındakilerde kapsüllü tomurcuk kullanılmamış olması Hellespontos İşliği vazosundan ayırt edilmelerini sağlar. Tümünde lotos çiçekleri ve tomurcukları yaylarla birbirine bağlanmıştır ve bu özellikleriyle de farklılaşırlar. Öte yandan Miletos buluntusu bir oinokhoede¹⁹⁵ kapsüllü lotos tomurcukları ve çiçekleri yaylarla zincir oluşturmaksızın omuz alanına yerleştirilmiştir. Istros oinokhoesinin korunma durumu her iki vazodaki tomurcuk tipinin karşılaştırılmasına izin vermez¹⁹⁶. Ancak

¹⁸⁹ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:26.

¹⁹⁰ Posamentir 2006, fig.19-20.

¹⁹¹ Schlotzhauer – Villing 2006, fig 19 (Naukratis, Boston A86.628); Kopeikina 1982, fig.10:a (Berezan); Walter-Karydi 1973, taf.19:164 (Samos) ve taf.77:645 (Naukratis, BM 86.4-1.830); Kalaitzoglou 2008, taf.108:531 (Miletos-Assesos); olasılıkla Robertson 1940, pl.3:r (Al Mina); Naveh 1962, fig.9:3 (Mesad Hashavyahu) de benzer krater formundadırlar.

¹⁹² Kopeikina 1982, fig.10:b.

¹⁹³ Dupont 2008, fig.1:HIS 783.

¹⁹⁴ Kerschner – Schlotzhauer 2005, 46-52. Örnekler için bk. Hill 1959, pl.48:7 (Walters Art Gallery 48.2108); Kardara 1963, pl.8:γ (Firenze); Boardman 1998, fig.292 (BM 1865.12-14.2); Pottier 1923, pl.5:11(Kameiros, Louvre N3.2351); Jacopi 1932-1933a, fig.16-17 (Kameiros 13685); Käuffler 2004, taf.28:616 ve 618, 29:625-634 (Miletos) ve farklı tipte lotos çiçekleriyle Thalmann 1977, no.100, pl.7 (Amathos).

¹⁹⁵ Käuffler 2004, taf.28:617. Benzer bezemenin görüldüğü iki amphora (?) için bk. Venit 1988, pl.36:151 (Naukratis, Cairo 26152); Fairbanks 1928, pl.36:330.9 (Naukratis, Boston 86.636)

¹⁹⁶ Benzer tomurcuk tipinin kullanıldığı tabaklarda Güney İonia örneklerinin ince ve uzun tomurcuklarıyla Hellespontos İşliği’nde kullanılmış şişman ve kısa tomurcuklar arasındaki fark yukarıda tartışılmıştır.

Istros parçasında lotos çiçeği-tomurcuğu zincirinin üstünde iki bant seçilebilmektedir ve bu özellik, omuza geçişteki dil dizisini alttan tek bir ince bandın sınırladığı Güney İonia örneklerinde görülmez. Hellespontos İşliği'nin bu tip oinokhoelerini sağlıklı olarak ayırt edebilmek için daha fazla ve güvenilir verilere ihtiyaç olduğu kabul edilmelidir.

Basit bantlarla bezenmiş yüksek ayaklı tabaklarda kil analizleri yapılmış parçalar iki tipte bezemeye işaret eder. İlk tipte dudaktaki iki kalın bant izleyen geniş bir rezerve alan vardır¹⁹⁷. Diğer örnekte, yukarıda tartışılan oinokhoelerin bezemesinde de görüldüğu gibi, aralarında çok ince rezerve bantlar bırakılmış kalın bantlar gözlenir¹⁹⁸. Her iki bezeme şemasının paralellerine Kuzey İonia işlikleri yüksek ayaklı tabaklarında da rastlanır¹⁹⁹. Kuzey İonia tabaklarında sık rastlanan bant düzeninden farklı özellikler gösteren Istros buluntusu bir grup tabağın ve bir Berezan buluntusu tabağın da Hellepontos İşliği üretimi olması şaşırtıcı olmayacaktır.²⁰⁰ Benzer bant düzenleri gösteren “fish-plate” formunun ise,²⁰¹ şimdiye dek Karadeniz kolonileri dışında örneği bilinmediğinden, bu formun Hellespontos İşliği'nin icadı olduğu var sayılabilir²⁰². Yayınlanmış örneklerden en az birisinin²⁰³ bant düzeni yukarıda anılan ilk tipteki bantlı tabaklarla paraleldir ve merkezde rozet patterni kullanılmıştır.

Yukarıda tartışılan gruplar dışındaki birkaç vazoyu vurgulamak yararlı olacaktır. Troia buluntusu bir tabakta²⁰⁴ merkezden periferine yönelmiş ışın gruplarının oluşturduğu iki friz izlenir. Gerek ışınların ve frizleri ayıran patternin kaba işçiliği, gerekse de ışınların arasında kullanılmış Aeolis stilindeki motif bu tabağı Hellespontos İşliği'nin özenli ürünlerinden ayırır. Başka bir yerel işliğin ürünü olması kuvvetle muhtemeldir. Berezan buluntusu bir grup tabakta periferden merkeze yönelik ışın gruplarının oluşturduğu metoplu bezeme iki friz halinde uygulanmıřtır²⁰⁵. Bu tip çift

¹⁹⁷ Dupont 2008, fig.3:HIS 913 ve HIS 938. Olasılıkla diğer bir Istros tabağı (Dimitriu 1966, pl.9:111) da bu tiptendir.

¹⁹⁸ Dupont 2008, fig.3:HIS 941. Olasılıkla iki Istros tabağı (Dimitriu 1966, pl.9:112-113) da bu tiptendir.

¹⁹⁹ Aytaçlar 2005, lev.219:K.1151, K.1159, K.1162, K.1208, 221:K.1184, K.1193, K.1196.

²⁰⁰ Dimitriu 1966, pl.9:114-120; Skudnova 1960, fig.12:2.

²⁰¹ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:18-21; Dupont 2008, fig.9.

²⁰² Ayrıntılı tartışma ve örnekler için bk. Dupont – Lungu 2007. Ayrıca Posamentir 2010, fig.3.

²⁰³ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:21.

²⁰⁴ Chabot-Aslan 2002, no.132.

²⁰⁵ Kopekina 1986, fig.12:α-6; Skudnova 1960, fig.4-5.

frizli bezeme nadir olarak Güney İonia işliklerince de kullanılmıştır²⁰⁶. Ancak merkezinde rezerve haçın yer aldığı nokta rozet ya da stilize lotos çiçeği²⁰⁷ gibi bazı motiflerin bu tabaklardan başka örneği bilinmez. Güney İonia tabaklarında sık kullanılmış ‘T’ bezemesine rastlanmaması da kayda değerdir. 4-5 boğumlu örgü bezemesine de Güney İonia örneklerinde nadir rastlanır²⁰⁸. Sonuç olarak bu tabak grubunun da kendine özgü özellikleri nedeniyle Hellespontos İşliği’nin ya da bir diğer perifer/taşeron işliğin ürünleri olması şaşırtıcı olmayacaktır²⁰⁹.

Parion kazılarında Hellespontos İşliği’nin, yukarıda tartışılan çerçevede, ürünü olabilecek Güney İonia stili seramik ele geçmemiştir²¹⁰. Ancak iki grup üzerinde durmak gerekir. Par.37-39’da (Fig.142-144) omuzdan gövdeye geçişte üçlü orta kalınlıkta bant grubu kullanılmıştır. Bu düzenlemenin Güney İonia seramiğinde kullanılması çok enderdir ve bilinen tek örnek bir bodur oinokhoedir²¹¹. Par.37’de (Fig.142) görüldüğü gibi, kapalı bir kabın gövdesinde askı ışın gruplarıyla oluşturulmuş metoplu düzenlemenin ise yayınlanmış tek bir örneği vardır²¹². Ender rastlanan omuz altındaki üçlü bant gruplu bu bezeme şemasının Parion’da üç örnekle temsil edilmesi dikkat çekicidir ve bu örneklerden birindeki gövdede metop uygulaması son derece enderdir. Bu üç vazunun Hellespontos İşliği’nin değilse de başka bir perifer işliğin ürünü olmaları ihtimal dahilindedir²¹³.

²⁰⁶ Örnekler için bk. Lambrino 1928, pl.4:4 ve 7 (Kameiros, Paris Bibliothèque Nationale 70); Boardman – Hayes 1973, pl.10:1978 (Tocra); Jacopi 1931, fig.23 (Kameiros 12066); Kinch 1914, fig.125 (BM A700); Michaud 1971, fig.506 (Samos); Walter-Karydi 1973, taf.28:211 (Samos), Akurgal 1984, no.262, şek.292 (Smyrna); Kalaitzoglou 2008, taf.53:334 (Miletos-Assesos).

²⁰⁷ Lotos çiçeğinin benzer, ama daha özenli bir örneği için bk. Kleine 1979, no.54, taf.40:2 (Miletos).

²⁰⁸ Blinkenberg – Johansen 1928, pl.75:1-2 (Kameiros, Copenhagen 1027 ve 7583); Lambrino 1928, pl.4:1 (Paris Bibliothèque Nationale 71); Collignon – Couve 1904, pl.21 (Athens 470); Lohmann 1995, fig.99 (Miletos); Walter-Karydi 1973, taf.74:570 (Rhodos).

²⁰⁹ Troia buluntusu bir tabak (Schmidt 1902, no.3791) ve Thasos buluntusu diğer bir örnek (Ghali-Kahil 1960, pl.2:15) bu grupla ilişkili olabilir.

²¹⁰ Korunma durumu ressamın tartışılmasına izin vermeyen Par.36’da (Fig.141) saçlarının enseye uzanan kısmı üç lüle halinde gösterilmiş bir insan/sphinks protomu betimlenmiştir. Bu stil, Hellespontos Ressamı dışında bir elle bezenmiş olması muhtemel olan Hel.2’dekine (Fig.2) benzer. Par.36 (Fig.141), Hellespontos İşliği’ne ait bir bodur oinokhoe olabilir.

²¹¹ Boardman – Hayes 1966, fig.23, pl.30:590 (Tocra). Tarsus parçasında da benzer bir düzenleme olabilir (Hanfmann 1963, fig.100:1487).

²¹² Kalaitzoglou 2008, taf.138:609 (Miletos-Assesos).

²¹³ Omuz altındaki ikişer ince bant arasında kalın bandın kullanıldığı bir düzenlemeye sahip Par.40’ın (Fig.145) da aynı işliğin ürünü olması mümkündür.

Benzer bir tartışma Par.41-44 (Fig.146-149) grubu için geçerlidir. Bu vazolarda ince-kalın-ince bant grupları arasında atipik bir kırık meander patterni kullanılmış, kalın bantların üzeri, Güney İonia'nın bantlı oinokhoelerinde tipik bir şekilde görüldüğü gibi, ek kırmızı boyalı ince bantlarla zenginleştirilmiştir. Bu tarz atipik kırık meander temel olarak Aiolis Orientalizan Seramiğine özgü bir pattern'dir²¹⁴. Kuzey İonia seramiğindeki birkaç meanderli tabak²¹⁵ ve Güney İonia seramiğinde çok ender olarak tabaklarda kullanılmıştır²¹⁶. Güney İonia tipi seramikte kapalı kaplarda kullanılmış bilinen tek örnek Berezan oinokhoesidir²¹⁷. Aiolis seramiğinde, genellikle meanderi oluşturan çizgilerde bir bütünlük yoktur ve fırça darbelerinin yönüne uygun kalınlaşım incelmeler izlenir. Parion örnekleri meanderleri ise çok özenli ve düzgün çizilmişlerdir. Ne yazık ki Parion'un bu kendine özgü bezenmiş grubu, figürlü frizlerin eşlik ettiği parçalar halinde korunmamıştır. Ancak bu kadar ender kullanılmış bir grubun Parion'da dört örnekle temsil edilmiş olması -ve kapalı kaplarda bu motifin kullanılmasının Parion dışından bilinen tek örneğinin Berezan buluntusu olması- göz önüne alınırsa, Güney İonia kökenli olmayıp periferdeki bir işliğin ürünü olmaları göz önüne alınmalıdır.

Son olarak, Daskyleion buluntusu bir grup tabak burada anılmalıdır. Dudakta -genellikle ek kırmızı boyalı ince bantla zenginleştirilmiş- geniş bir firnis bant, doğrudan astar üzerine uygulanmış ikişer ek kırmızı boyalı ince bant arasında basit kırık meander ya da şevron dizisi patterni, gövdede ek kırmızı boyalı ince bantlarla zenginleştirilmiş tek bir geniş firnis bant ya da kalın firnis bantlar, astar üzerine uygulanmış ikili ek kırmızı boyalı bant grubu söz konusu yüksek ayaklı tabakların bezeme şemasını oluşturur²¹⁸. K. İren tarafından olasılıkla Daskyleion'un Pers tahribine ait tabakada bulunduğu belirtilen bu tabakların üretim yerlerinin belirsiz olduğu vurgulanmıştır²¹⁹. Bol mikalı pembemsi killeri, kaliteli astar ve firnis özellikleri, kalın çeperli ve düz dudaklı formları, kalın firnis bantların ek kırmızı boyalı ince bantlarla zenginleştirilmesi ve bezeme şemasının genel

²¹⁴ Tabak ağız kenarlarında çok sayıda örneğin yanı sıra amphoralarda kullanılmış birkaç örnek için bk. İren 2003, taf.18:80, 19:82, 34:150, 37:97, 39:99, 40:102-103, 41:104.

²¹⁵ Örnekler için bk. Özkan 1999, no.104; Aytaçlar 2005, lev.206:K.1038.

²¹⁶ Kinch 1914, pl.4:1 (Vroulia); Müller 1959, taf.49:1-4 (Leipzig T2321); Boardman – Hayes 1966, pl.33:614 (Toera); <http://www.ruhr-uni-bochum.de/milet/in/teller.htm>, no.3 ve 10 (Miletos).

²¹⁷ Kopeikina 1982, fig.6:a.

²¹⁸ İren 2010, fig.9:a ve d; Koçak-Yaldır 2011, res.1:A13.

²¹⁹ İren 2010, 253.

özellikleriyle bu tabaklar Güney İonia işliklerine yakındır²²⁰. Ancak Güney İonia işliklerinin ürünü olan tabaklarda yardımcı bezeme patterninin iki yanında doğrudan astar üzerine uygulanmış ikişerli ince ek kırmızı boyalı bantlara rastlanmaz. Şevron dizisi patterni ise Güney İonia işliklerinde son derece enderdir²²¹ ve farklı bir bezeme şemasında kullanılmıştır. Bu ilginç tabaklar Daskyleion’da çok sayıda örnekle temsil edilirler²²² ve hiç kuşkusuz Kyzikos aracılığıyla buraya ulaşmış olmalıdırlar. Güney İonia’nın ana üretim merkezleri dışında üretilmiş olması beklenebilecek bu tabaklar için Hellespontos ya da daha büyük ihtimalle Propontis bölgesinde (Kyzikos ?) bir işlik düşünülebilir. Bilinen tüm örneklerin Daskyleion’dan olması, bu işliğin, Hellespontos İşliği’nin tersine, ürünlerini dış pazarlara yollamıyor olduğunu düşündürür²²³.

Bantlı / Dalga Çizgili Seramik

P. Dupont “Ionie du Sud 3” işliğinin bantlı/dalga çizgili bezemeli seramik de ürettiğini belirtir²²⁴. Dupont’un analiz sonuçlarına göre verdiği örneklerden ikisi ya da olasılıkla üçü yukarıda tartışılan bodur oinokhoelere ait parçalardır²²⁵. Geriye kalan tek örnekte omuzda yavaş dalga-çizginin ucu korunmuştur ve omuz altında bir ince ve bir kalın bant izlenebilir²²⁶. H. Mommsen ve ekibinin çalışmalarında ise bir “schüssel” ve bir “krater-bowl” Hellespontos İşliği ile uyumlu kil sonuçları vermiştir²²⁷. Bu veriler,

²²⁰ Ek kırmızı boyalı ince bantlarla zenginleştirilmiş kalın firnis bantlar arasında basit kırık meander patterninin kullanıldığı Güney İonia tabaklarına örnekler için bk. Kunisch 1971, taf.163:2 (Kameiros, Berlin F297); Courbin 1978, pl.16:7 (Ras el Bassit); Kinch 1914, pl.4:2 ve 20:1 (Vroulia); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.293:10 (Troia); Tuchelt 1971, no.86-87, taf.7:2 (Didyma); Walter-Karydi 1973, taf.28.235-236 (Samos); Isler 1978a, taf.67:513 (Samos); Jacopi 1932-1933a, fig.99 (Kameiros Akropolis); Pottier 1923, pl.1:4 (Rhodos, Louvre AM1047).

²²¹ Yayınlanmış tek örnek için bk. Blinkenberg – Johansen 1928, pl.75:3 (Kameiros, Copenhagen 5177).

²²² Yukarıdaki örnekler dışında bk. Koçak-Yaldır 2009, Basit kırık meander patternli varyant: lev.33:O41, 34:O42 ve O44-45, 35:O55 ve O59; Şevron dizisi patternli varyant: lev.35:O61-65 ve 36:O66-68.

²²³ İlginc bir şekilde bu tabakların en yakın örnekleri Labraunda’da bulunmuştur (Jully 1981, pl.2:30 ve 3:49). Her ne kadar Labraunda örnekleri form ve bezeme açısından bazı farklar gösteriyorsa da, işliğin Latmos körfezi civarında olma ihtimalini dışlamak gerektiğine işaret ederler.

²²⁴ Dupont 2008, 6.

²²⁵ Dupont 2008, fig.5:DUP 320, DUP 318 and olasılıkla DUP 321.

²²⁶ Dupont 2008, fig.5:DUP 322.

²²⁷ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:23-24.

Hellespontos İşliği'nin ürettiği bantlı/dalga çizgili bezemeli seramik hakkında sağlıklı fikir yürütmek için yeterli değildir. Son anılan vazolara benzer anlayışta form ve bezemeye sahip örnekler, özellikle Güney İonia merkezlerinden ve Doğu Akdeniz'den bilinir ve en azından bir kısmı yerel üretimler olabilir²²⁸. Propontis-Karadeniz kolonilerinde bulunan, form ve bezeme şemasının anlaşılabilieceği ölçüde korunmuş bantlı/dalga çizgili bezemeli seramik örneklerin neredeyse tamamı Kuzey İonia işliklerine işaret eder²²⁹. Kil analizleri de bu gözlemi kısmen doğrulamaktadır²³⁰. Büyük kısmı 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen bu grubun dışında kalabilecek ve Güney İonia işliklerine verilebilecek hemen hiç örnek yayınlanmamıştır. Kuzey İonia (Klazomenai) işliklerinde ana bezeme alanı olan omuzdan gövdeye geçişte -bazen 1-2 ince bantın altında- kalın bant kullanımı neredeyse standarttır²³¹. Parion nekropolisi buluntusu bir grup seramik Kuzey İonia'nın Karadeniz kolonilerinde de sık görülen bu bezeme şemasının dışında kalır. Par.45-47'de (Fig.150-152) görülen iki ince bant arasındaki kalın banttın oluşan düzenlemeye daha çok Güney İonia işliklerinin hydrialarında ve amphoralarında rastlanır²³². Benzer örnekler Doğu Akdeniz merkezlerinde de görülür ve bunların bir kısmının Güney İonia etkili yerel üretimler olması ihtimali vardır²³³. Benzer tartışma Par.48-49'da (Fig.153-154) görülen omuz / bezeme alanı altındaki iki ince banttın oluşan grup için de geçerlidir²³⁴. Her iki uygulamaya da başka

²²⁸ Furtwängler – Kienast 1989, abb.31:Tempel B 79.2 (Samos); Kleiner 1959-1960, taf.21:2 (Miletos); Schattner 2007, abb.153:Kr B2.1, Kr B9.1 ve Kr B.11.13 (Didyma); Mader 2003, abb.8 (Limyra); Ploug 1973, pl.4:95; Arslan 2010, lev.49:325-326 (Kelenderis); Denker – Yağcı – Akay 2007, 145, no.SC4 (Byzantion).

²²⁹ Bazı örnekler için bk. Kastanajan – Arseneva 1984, taf.140:2-3; Sidorova 1992, pic.16 (Pantika-peion); Kaposkina 1956, pic.11:2 (Berezan); Smidt 1952, pic.9:4-5 (Tyritake); Kuznetsov 1991, pic.3:5 (Kepoi); Skudnova 1988, 68-69, kat.87.10 (Olbia); Vdovichenko 2007, pic.6:2; Alekseeva 1991, tabs.31:12, 41:30, 42:1, 60:4 ve 18, 70:6; Lambrino 1938, fig.104-105 (Istros); Dimitriu 1966, pl.30-33 (Istros); Karagöz 2007, 70, no.Ü1 (Khrysopolis).

²³⁰ Kerschner 2006a, 147, abb.17-18; Posamentir – Solovyov 2007, 185, abb.1a:15. Ancak yerel olarak da bu seramiğin üretildiği anlaşılmaktadır (Ibid. 194, abb.4:1-2).

²³¹ Örnekler için bk. Uzun 2007, fig. 28-29, 55-57, 76-85, 153-155.

²³² Örnekler için bk. Voigtländer 1982, 42-43, no.62-63, abb.11 (Miletos, 6. yüzyıl sonu); Walter – Vierneisel 1959, beil.48:2 (Samos); Kyrieleis 1985, abb.56 (Samos); Kopcke 1968, abb.17:47, taf.103:2 (Samos); Cook 1954, pl.606:4 (Tell Defenneh, 550-525); Schattner 2007, abb.42:Am B12.3 (Didyma); Kalaitzoglou 2008, taf.121:554, 127:566 (Miletos Assesos, 7. yüzyıl sonu).

²³³ Çevik – Kızıut – Bulut 2009, res.8-9 (Rhodiapolis); Eschbach 2003, no.32, abb.3:5 (Perge); Ploug 1973, pl.4:88 (Tell Sukas). Kinet Höyük'te de benzer vazolar bilinmektedir.

²³⁴ Örnekler için bk. Schattner 2007, abb.44:Hy A1.1, abb.45:Hy A3.3 (Didyma); Kalaitzoglou 2008, taf.127:566, 128:592 (Miletos Assesos, 7. yüzyıl sonu); Dimitriu 1966, pl.30:565 (Istros);

merkezlerin ürünleri arasında hemen hiç rastlanmaz²³⁵. Güney İonia'nın söz konusu amphora/hydrialarının karakteristik özelliği yastık formunda bir dudak yapısı, dudakta 1-2 bant ve boyunda 1-2 dalga-çizgi (genellikle "scribble" tarzında) şeklinde özetlenebilir. Bu örneklerin birçoğunda boyundaki 1-2 dalga-çizgi kulbu çevreleyen firnis bantla sınırlanmaktadır ve bunun sonucunda boyundaki rezerve alan her iki yanda içbükey olarak sonlanan bir "metoba" dönüşmüştür. Geç 7. yüzyıldan başlayarak 6. yüzyıl boyunca Miletos işliklerinin severek kullandığı bu bezeme çok sayıda örnekle tanınır²³⁶. Yukarıda tartışılan gövde bezemesi ile boyun bezemesinin ortak dağılım alanları da, vazunun tamamını izleme şansı olan tam örnekler çok nadirse de, aralarındaki yakın ilişkiyi teyit eder. Bu ilişki, Parion nekropolisi buluntusu iki ağız-boyun parçasıyla da bir kez daha gözlenir (Par.50-51, Fig.155-156). Parion buluntularıyla dikkat çeken bu Güney İonia tipi amphora-hydrialar Miletos'un yakın çevresi ve olasılıkla bir kısmı yerel taklitler olan Doğu Akdeniz merkezleri dışında çok enderdir. Propontis-Karadeniz kolonilerinden yukarıda tartışılan bezemeye sahip az sayıda gövde²³⁷ ve dudak-boyun²³⁸ parçaları bilinmektedir²³⁹. P. Dupont'un Istros örneğinin²⁴⁰ de bu tip bir vazoya ait olabileceği düşünülürse, Hellespontos işliğinin Güney İonia tipi bantlı-dalga çizgili bezeli seramik

Boardman 1967, fig.88:508 (Khios Emporio, 630-600). K. Uzun Khios Emporio hydriasını haklı olarak Miletos işliklerine verir (Uzun 2007, 80).

- ²³⁵ Kyklad kökenli bazı amphora ve hydrialarda da benzer bezeme sistemi uygulanmıştır. Ancak vazunun kil özellikleri ve formu Güney İonia ürünlerinden bariz farklıdır ve buradaki tartışmayı etkilemez. Örnekler için bk. Brea – Cavalier 1959, tav.94:2-3 ve 6 (Mylai); Dugas 1935, pl.35:3-4 (Rheneia / Delos).
- ²³⁶ Birkaç örnek için bk. Kalaitzoglou 2008, taf.125:559 ve 561 (Geç 7. yüzyıl); Birzescu 2009, abb.2:4, 3:5-6 ve 4:7-9 (Miletos); Seifert 2004, taf. 27:70 (6. yüzyıl ilk yarısı), taf. 28:74-75, 29:77, 30:80, 35:92-94, 37:97, 38:100, 40:102-103, 42:108, 45:114 (6. yüzyıl ikinci yarısı); Schattner 2007, abb.35-41 ve 137-141 (Didyma); Voigtlander 1988, abb. 48:47 (Teikhiussa); Eschbach 2003, abb.2:4-7 (Perge); Çevik – Kızgut – Bulut 2009, res.8 (Rhodiapolis); Sevin – Özaydın 2004, fig.6:1-4 ve 8 (Mersin Yumuktepe); Johnston 2005, fig.12:89 (Kommos). Kinet Höyük'te de benzer vazolar bilinmektedir.
- ²³⁷ Lambrino 1938, fig.99 (Istros), Karagöz 2008, res.2:ikinci sıra sol (Khrysopolis); Dolgorukov – Kolesnikov 1993, fig.9:19 (Phanagoria); Chudjak 1962, tab.39:sağ üst (Nymphaion) ve ince-kalın-ince-ince bantlı bir varyant: Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.309:1:8 (Troia).
- ²³⁸ Shamba 1988, tab.47:5 (Gyvenos); Monachov 2003, tab.18:4 (Berezan).
- ²³⁹ R. Posamentir'in ve U. Schlotzhauer / A. Villing'in işaret ettikleri gibi (Schlotzhauer – Villing 2006, 53; Posamentir 2006, 159-160), özellikle eski kazılarda birçok basit bezeli parçanın korunmaya değer görülmediği ve/veya yayınlanmadığı akıldaki tutulmalıdır. Bu listenin yalnızca yayınlanmış parçaları içerdiği göz önüne alınmalıdır.
- ²⁴⁰ Dupont 2008, fig.5:DUP 322.

üretmiş olabileceği varsayımı öne sürülebilir. Kuşkusuz bu varsayım kil analizleriyle doğrulanmayı beklemektedir.

Gözlü Skyphoslar

P. Dupont’un analizleri “Ionie du Sud 3” işliğinin Kuzey İonia tarzında gözlü skyphoslar da ürettiğini göstermiştir²⁴¹. Kuzey İonia’nın kuşlu skyphoslarla başlayan ve sıklıkla rozetli, bantlı skyphoslarla 6. yüzyıl sonlarına kadar devam eden “subgeometrik” skyphoslarının meanderli, lotoslu ve gözlü varyasyonları da bilinmektedir. Gözlü skyphosların Istros başta olmak üzere Hellespontos, Propontis ve Karadeniz kolonilerinde, Kuzey İonia ve diğer merkezlerden çok daha büyük sıklıkta bulunmuş olması dikkat çekicidir ve Hellespontos İşliği’nin bu grubun periferik üretiminde oynadığı rolü gösterir²⁴². Gerek Hellespontos-Karadeniz buluntularında, gerekse de diğer merkezlerden gelen örneklerde ortak bir bezeme şeması ve stil dikkati çeker. Kulp kenarındaki kalın dikey fırça darbesi/ışın gruplarının sınırladığı alanda göz stilizasyonu vardır. İki göz arasında solid boyanmış ters bir üçgen, bu üçgene eşlik eden “alın kırışıklığı” çizgisi ve altında ona paralel kaşlar yer alır. Gözlerin internal uçlarından birer volüt çıkar. Volütleri birbirine bağlayan ikili yatay çizginin üstünde üçgen şeklinde burun stilizasyonu ve altında sıklıkla 3-5 dikey çizgicik yer alır. Gözlerin her iki yanında sıklıkla basit çarpı, bazen asterisk, nokta rozet, ‘E’ stilizasyonu kullanılmıştır. Nadir olarak dikey çizgilerin oluşturduğu metop kenarında “railway” tipi köşe rondelaları kullanılmıştır. Sahne alttan sıklıkla iki kalın bantla sınırlanır. İnce-kalın-ince ya da ince-kalın-kalın-ince bant grupları da, ender de olsa bu alanda kullanılmıştır. Gövde

²⁴¹ Dupont 2008, fig.8:DUP 13, DUP 22, DUP 23 ve DUP 261.

²⁴² Lambrino 1938, fig.32-38 (Istros); Dimitriu 1966, pl.11:161-165 ve 167-168 (Istros); Dupont 2008, fig.8:DUP 13, DUP 22, DUP 23 ve DUP 261 (Istros); Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.293:5 (Troia); Fisher 2000, pl.5a:66 ve 6:65 (Troia); Kopeikina 1986, fig.7:left (Berezan); Solovyov 1999, fig.32:sağ üst (Berezan); Solovyov 2005, no.45 (Berezan); Oppermann 2005, abb.6 (Rapotamo Nehri ağzı); Frel 1960, fig.3 (Apollonia Pontica); Hürmüzlü 1995, lev.8:35 (Klazomenai); Fairbanks 1928, pl.32:312.1-2 (Naukratis, Boston 86.496 ve 86.641); Beazley – Payne – Price 1931, pl.1:16 (Naukratis, Oxford G 116); Gardner 1888, pl.7:1 (Naukratis); Price 1924, fig.11 (Naukratis, BM 1886.04-01.1037); British Museum Collection Database. “1886,0401.1036”, “1888,0601.392”, “1924,1201.900”, “1924,1201.901” www.britishmuseum.org/collection, British Museum, last modified 26/06/2010. Online. Accessed 27/06/2010 (Naukratis); Ure – Ure 1954, pl.21:3 (Naukratis, Reading 26.ii.7); Gjerstad 1977, no.107, pl.10:8 (Amathos); Ploug 1973, pl.7:138 (Tell Sukas); Dugas 1928, pl.20:124 (Delos); F. Villard, La céramique greque de Marseille, Paris, 1960 (non vidi), 39, n.5, 40, n.1-2 (Massalia).

altı bezemesiz²⁴³ ve halka kaide firnislidir. Yukarıda da belirtildiği gibi, bezeme şeması ve stil açısından, ayrıntılardaki ufak-tefek farklar dışında tüm merkezlerin buluntuları ortaklık gösterir. Bu nedenle Hellespontos İşliği ürünlerini diğerlerinden ayırt etmek zor görünmektedir. Ancak, “alın kırışıklığı” çizgilerinin skyphosun dudağıyla sonlanmayıp, kaşlara paralel olarak uzandığı örneklerin yalnızca Hellespontos-Karadeniz merkezlerinde bulunduğu dikkati çeker ve Hellespontos İşliği’ne özgü bir ayrıntı olması mümkündür. Öte yandan Hellespontos-Karadeniz merkezlerinde bulunmuş bazı örneklerde de bu ayrıntı görülmez²⁴⁴. İç yüzdeki dudak altında bir ve gövdede ikili ek kırmızı bantlı canlandırmanın de Hellepontos İşliği’ne özgü olabileceği düşünülebilir²⁴⁵. Parion buluntusu iki gözlü skyphos (Par.52-53, Fig.157-158), bu çerçevede Hellespontos İşliği ürünü olarak kabul edilebilir.

Diğer Seramik Grupları

Kil analizleri, Hellespontos İşliği ürünleri ile uyumlu kil kompozisyonlarına sahip yukarıda tartışılan ana grupların dışında kalan başka vazoların da varlığına işaret eder. Ancak söz konusu vazolar şimdilik tekil örnekler olarak kalmaktadır. “Milesisch-Grauen Ware” tipinde bir kapak²⁴⁶, Kuzey İonia işliklerinden iyi tanınan bir form olan, ancak tamamen firnisli bezemesiyle farklılaşan bir kase²⁴⁷, Klazomenai siyah-figür tekniğinde bezenmiş bir krater²⁴⁸ ve Kuzey İonia Geç Orientalizan Stili’nde (GOS) bezenmiş²⁴⁹ bir amphora boynu²⁵⁰ bu tekil örnekler arasındadır. İlk iki vazo iyi bilinen ve yoğun kullanılmış grupları temsil etmez ve yoruma izin vermez.

²⁴³ Delos skyphosu, kulp kenarındaki ince çizgili gruplar kullanılmış olması, stilistik ayrıntıları ve gövde altındaki içi boş ışın dizisi ile ana gruptan ayrılır. Tell Sukas skyphosunun gövde altında ışın dizisi kullanılmış olması bir istisnadır.

²⁴⁴ Karadeniz kolonilerinde bulunmuş bazı gözlü skyphoslar kil analizlerine göre orijinal Kuzey İonia üretimleriyle uyumlu analiz sonuçları göstermiştir (Posamentir – Solovyov 2007, abb.3:2). Bu anlamda tüm Propontis/Karadeniz buluntularını Hellespontos İşliği ürünü olarak kabul etmek doğru olmayacaktır.

²⁴⁵ Kuzey İonia örneklerinde sıklıkla ek beyaz-kırmızı-beyaz bant grubu kullanılmıştır.

²⁴⁶ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:27.

²⁴⁷ Posamentir – Solovyov 2007, abb.5:22. Formu krş. Ibid, abb.2:12.

²⁴⁸ Dupont 2008, fig.1:HIS 844.

²⁴⁹ Kuzey İonia Geç Orientalizan Stili amphoralarıyla ilgili tartışma için bk. Aytaçlar 2005, 160-163, 177-179. Bu amphoraları M. Kerschner “Borysthenes Amphorai” olarak isimlendirmiştir (Kerschner 2006a, 152).

²⁵⁰ Kerschner 2006a, abb.25.

Son iki vazo, gözlü skyphoslarla birlikte ele alındığında, Hellespontos İşliği'nin yalnızca Güney İonia tarzında değil, Kuzey İonia tarzında da vazo ürettiğine işaret etmesiyle ayrı bir önem kazanır. Klazomenai siyah-figürlü krater parçası, korunma durumu nedeniyle stilistik tartışmaya izin vermez. Sağlıklı bir tartışma için işliğin üretmiş olabileceği başka Klazomenai siyah-figürlü vazoların da ortaya çıkarılmasını beklemek gerekecektir. Kuzey İonia GOS amphorası ise, özellikle Karadeniz kolonilerinden iyi bilinen bir tiptir. Gerek tipin Tell Sukas²⁵¹ başta olmak üzere diğer merkezlerde de çok yaygın olması, gerekse kil analizleri²⁵² üretim yeri olarak Kuzey İonia merkezlerini işaret eder. Bu anlamda Hellespontos İşliği'nin bu tip amphoraları ürettiğini iddia edebilmek için yeni desteklere ihtiyaç vardır. Analiz sonuçlarına göre Hellespontos İşliği ile ilişkilendirilmiş tek örnekte boyunda noktalı-çözük saç örgüsü (dissolved cable with dots) patterni kullanılmıştır. GOS amphoralarında boyunda sıklıkla boğumları iri noktalarla vurgulanmış Kuzey İonia tipi basit örgü patterni tercih edilmiştir. Noktalı-çözük saç örgüsü patterni ise daha çok soyut motiflerle bezenmiş geç örneklere özgüdür²⁵³, ancak tartışma konusu olan Berezan örneğinde olduğu gibi figür bezemeli amphoralarda da nadiren kullanılmıştır²⁵⁴.

IV. Değerlendirme

Koloni kentlerinde yerel olarak seramik üretilmesi şaşırtıcı değildir, aksine Güney İtalya ve Sicilya örneklerinden de iyi bilindiği gibi beklenen bir durumdur. Ancak bir koloninin, başka koloni kentleriyle ilişkilerinde kendi seramik ürünlerini pazarlayabilmesi ayrı bir önem kazanmaktadır. Hellespontos İşliği bu açıdan özel bir konumdadır. Temel olarak Güney İonia tarzında üretimde bulunan ve olasılıkla Hellespontos içindeki bir koloni kentte yer alan işliğin diğer Hellespontos kentleri yanı sıra, Propontis ve Karadeniz kolonilerine azımsanmayacak miktarlarda ithalat yaptığı anlaşılmaktadır.

²⁵¹ Ploug 1973, pl.9-13.

²⁵² Dupont 1983, 31 ve 33 (Dimitriu 1966, pl.3:28; Alexandrescu 1978, pl.1:2-4, 6, 9, 2:12-16); Kerschner 2006a, abb.6; Posamentir – Solovyov, abb.1a:6-9.

²⁵³ Ćystov – Zuev – Kachaev 2007, fig.4-5 (Berezan); Kerschner 2006a, abb.6 (Berezan); Dimitriu – Zirra – Condurachi 1954, fig.241 (Istros); Ploug 1973, pl.10:187 (Tell Sukas); Boardman – Hayes 1973, pl.9:1976 (Tocra); Lebedeva 2004, fig.1:1-3 (Myrmekion); Catling 1988, fig.8 (Aegina); Skudnova 1988, kat.4 ve 31.3 (Olbia), Dugas 1935, no.R.1-3, pl.38 (Rheneia); Lordkipanidze 2007, taf.76:4 (Simagre).

²⁵⁴ Dugas 1935, no.R.4, pl.39 (Rheneia); Posamentir – Solovyov 2006, abb.21 (Berezan).

Yukarıda tartışıldığı gibi mevcut verilerden yola çıkarak, işliğin özellikle yüksek ayaklı tabaklarını ve kısmen diğer figürlü orientalizan seramik ürünlerini tanımlayabilmek ve kil analizleri yapmadan da ayırt edebilmek büyük ölçüde mümkün görünmektedir. Başka merkezlerden tanınmayan ve işliğin kendine özgü bir form yaratacısı olan “fish plate” grubu için de sorun yok gibi görünmektedir. Ancak İonia kylikleri, soyut patternlerle bezenmiş bodur oinokhoeler²⁵⁵ ve bantlı-dalga çizgili bezeli seramik ve gözlü skyphoslar için işliğin ürünlerini çağdaş Güney -gözlü skyphoslar için Kuzey- İonia üretimlerinden güvenle ayırt etmek şu an için mümkün görünmemektedir. Hellespontos İşliği'nin gözlü skyphoslar dışında, Klazomenai siyah-figürlü seramik ya da GOS amphoraları gibi Kuzey İonia tarzındaki seramikleri -en azından anlamlı miktarlarda- üretip üretmediği ise yeni verilerle destekleninceye kadar meçhuldür.

Hellespontos İşliği ürünlerini güvenle tarihleyebilmek zordur. Güney İonia tarzındaki orientalizan seramikler için 7. yüzyıl sonları – 6. yüzyıl başları önerilebilir²⁵⁶. Güney İonia'da orientalizan seramik üretiminin bu tarihlerde sonlanmış olması kuvvetle muhtemeldir. P. Dupont da bu tarihe dikkat çekmekte ve olasılıkla Lydia kralı Alyattes'in Miletos seferleri sırasında oluşan “stasis” döneminde kentten kaçan göçmen sanatçıların²⁵⁷ Hellespontos İşliği'ni kurmuş olabileceğini vurgulamaktadır²⁵⁸. Gözlü skyphoslar ve İonia kylikleri gibi gruplar için kabaca 6. yüzyılın ilk yarısı düşünülebilir. Üretimi 6. yüzyıl ilk yarısı sonlarından başlayarak yüzyılın ikinci yarısı boyunca süren Klazomenai siyah-figürlü seramiği dışında işliğin 6. yüzyıl ikinci yarısında da üretimini sürdürdüğünü düşündürecek veri yoktur. P. Dupont, haklı olarak bölgenin Pers egemenliğine geçtiği Sardeis'in zaptı sonrasında Hellespontos İşliği'nin üretiminin sonlandığını düşünür²⁵⁹.

²⁵⁵ Omuzu wave-line bezemeli tipin işliğe özgü olması ihtimali güçlüdür, ancak omuz alanında nokta rozet kullanılmış tip için aynı şey söylenemez.

²⁵⁶ M. Kerschner ve U. Schlotzhauer, özellikle SiA-II olarak sınıfladıkları ve Fikellura stiline geçişe ait “bilingual” vazolar olarak kabul ettikleri grubu 590/580-560 yıllarına yerleştirmişlerdir (Kerschner – Schlotzhauer 2005, 8 ve 46). Sınıflama ve bu grubun niteliği ile ilişkili tartışmalar bu makalenin konusunun dışındadır. Ancak Assesos depozitlerinin söz konusu grubun 7. yüzyıl sonlanmadan başladığına işaret ettiği vurgulanmalıdır (Kalaitzoglou 2008, taf.64:353-354, 70:362, 71:364).

²⁵⁷ Bu noktada yukarıda tartışılan “Esin Grubu Tabakları” ressamlarının ya da onların çıkarlarının bu göçte rol oynadığı düşünülebilir.

²⁵⁸ Dupont 2008, 14.

²⁵⁹ Ibid.

Yukarıda tartışıldığı gibi, Hellespontos İşliğinin özellikle sphinks/insan başı ya da hayvan/fantastik yaratık protomu ile bezenmiş yüksek ayaklı tabaklarının büyük kısmı olasılıkla tek bir ressamın (Hellespontos Ressamı) elinden çıkmıştır. Öte yandan bazı tabaklarda görülen askı üçgen (Hel.14, Hel.29, Hel.34, Hel.35bis, Hel.94, Fig.14, 28, 33, 35, 86), kare içinde haç (Hel.28, Hel.33, Hel.35, Hel.94, Fig.27, 32, 34, 86) ya da haç-üçgen/nokta (Hel.35bis, Hel.94, Hel.96-97, Fig.35, 86, 88-89) gibi motiflere sphinks/insan başları ile betimlenmiş tabaklarda hemen hiç rastlanmaması birden fazla ressamın varlığını akla getirir. Benzer tartışma figürlerle bezenmiş oinokhoe ve dinosların büyük kısmı için de geçerlidir. Hel.104-108 (Fig.96-100) kullanılan doldurma motifleri itibarıyla Hellespontos Ressamı’na yakinken, diğer örnekler için aynı şey söylenemez. Dolayısıyla işliğin üretim sürecini tek bir ressamın kariyeriyle sınırlamak mümkün görünmemektedir. Ayrıca İonia kylikleri başta olmak üzere diğer formların, orientalizan stildeki bezemeler ortadan kalktıktan sonra da üretiminin sürdüğünü düşünmek doğru olacaktır.

Hellespontos İşliği’nin lokalizasyonu konusunda kesin bir yorum yapmak mümkün görünmemektedir. Ancak işliğe işaret eden kil kaynak gruplarının Troia’da Geç Tunç Çağı’ndan Arkaik Dönem sonuna kadar süren kullanımı, İntepe Höyüğü buluntularında aynı kil yapılarının gözlenmesi ve buluntuların Troas bölgesinden başlayarak Propontis ve Karadeniz kolonilerine uzanan dağılımı göz önüne alınırsa Hellespontos kıyısındaki kolonilerden birinde üretimde bulunduğu anlaşılmaktadır. İntepe ve Troia arasındaki mesafe, bölgedeki birçok yerleşimin aynı kil yatağını kullandıklarını akla getirir. Assos, Troia ve bölgenin diğer merkezlerinden iyi tanınan Attika tipi Kuğulu lekanelerin²⁶⁰ Troas bölgesinde üretilmiş taklitlerinden²⁶¹ biri ‘Tro-D’ ile uyumlu kil analizi sonuçları vermiştir²⁶². Attika kolonisi olan ve yüzey araştırmaları verilerine göre Attika seramiğini yerel düzeyde taklit eden Sigeion büyük olasılıkla Kuğulu lekanelerin de üreticisidir²⁶³. Ancak bu veri, Hellespontos İşliği’ni Sigeion’a yerleştirmek için yeterli görünmemektedir ve olasılıkla Sigeion da, Hellespontos İşliği ve

²⁶⁰ Utili 1996; Fish 2000, pl.27:315; Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958, fig.298:1-8.

²⁶¹ Boardman 1980, 265, fig.310.

²⁶² Mommsen – Hertel – Mountjoy 2001, 198, no.3, fig.44.

²⁶³ Bu bilgiyi veren R. Körpe’ye teşekkür ederiz. Sigeion’da Kuğulu lekaneler dahil, Attika seramiğinin hatalı pişmiş örnekleri R. Körpe tarafından gözlenmiştir.

diğer bölge kentleriyle aynı kil yataklarını paylaşmaktadır²⁶⁴. Bölgede birden çok kentin aynı kil yataklarından yararlanmış olması ihtimali, şimdilik Hellespontos İşliğı adı altında bir araya getirilmiş bu vazoların da, birden çok işliğin ürünü olabileceğini akılda tutmayı gerektirir.

Hellespontos İşliğı'nin temel olarak Güney İonia tarzında üretimde bulunduğu ve olasılıkla Esin Grubu Tabakları'ndan etkilendiğı yukarıda tartışılmıştır. İşlikle kısmen ilişkisi kurulabilecek diğer bir grup ise Khioslu göçmen seramikçilerin kurduğı Kuzey Ege (Thasos ? - Ainos ?) İşliğı'dir²⁶⁵. Metop-kare ve "dot and billet" gibi patternlerin her iki işlikte de sevilerek kullanılması yanı sıra, palmet yapraklı lotos çiçeğı ve tomurcuk zincirlerinin tabaklardaki konumu da iki işlik arasındaki etkilere işaret eder²⁶⁶.

Naukratis, Megara Hyblaea ve belki Miletos/Samos buluntularının bir kısmının Hellespontos İşliğı ürünü olabileceğı yukarıda tartışılmıştır. Hellespontos bölgesindeki bir taşeron işliğin ürünlerini büyük miktarlarda buralara ihraç ettiği ileri sürülemez. Ancak bu ürünlerden bir kısmının, farklı vesilelerle bu merkezlere ulaşmış olması imkansız değildir. 'TroB' kil kaynak grubuyla uyumlu üç gri monokrom seramiğin Naukratis'teki varlığı bilinmektedir²⁶⁷.

Hellespontos İşliğı'nin varlığının kil analizleriyle gösterilmesi tekrar gözden geçirilmesi gereken çok önemli iki yeni soruyu açığa çıkarmıştır:

İlk olarak Hellespontos'da olduğu gibi başka taşeron atölyelerin de var olabileceğı, diğer bir deyişle belli seramik gruplarını değerlendirirken metropol kentlerin üretimi ve yerel kolonyal üretimler dışında merkezlerin olabileceğı hesaba katılmak zorundadır. Özellikle Doğu Yunan seramiğı için yakın zamana dek tartışma dışında bırakılmış bu yeni seçenek dikkatle irdelenmelidir. Yukarıda tartışılan bazı Parion ve Daskyleion grupları bu çerçevede Hellespontos İşliğı'nin değilse de başka taşeron işliklerin ürünü olabilir. Aynı şekilde farklı kil gruplarına işaret eden Berezan buluntusu Kuzey İonia tarzı seramikler için de²⁶⁸ bu faktör göz önüne alınmalıdır.

²⁶⁴ R. Körpe, Sigeion buluntuları arasında İonia tipi orientalizan seramik örneklerinin çok nadir olduğunu belirtmektedir.

²⁶⁵ Tartışma için bk. Lemos 1992.

²⁶⁶ Kr. Erzen 1988, fig.3.

²⁶⁷ Schlotzhauer – Villing 2006, 58, fig.11-13.

²⁶⁸ Posamentir – Solovyov 2007, 202, abb.8.

İkinci olarak, Karadeniz kolonileri başta olmak üzere, dönemsel olarak seramik gruplarının dağılımı ve bu dağılımı veri olarak kullanan koloni-metropol ilişkileri tekrar gözden geçirilmelidir. Karadeniz kolonilerinde 6. yüzyıldan itibaren Güney İonia tarzı seramiğin niceliğinin ciddi oranda düştüğü, Kuzey İonia ve Khios gibi merkezlere ait seramik ürünlerinin toplam ithal seramiğin daha büyük kısmını oluşturmaya başladığı bilinmektedir²⁶⁹. Hellespontos İşliği'nin üretim spektrumu (özellikle 6. yüzyılda Güney İonia'ya ait olduğu söylenebilecek en büyük seramik grubu olan İonia kyliklerinin bu işlik tarafından da üretilmiş olması), şimdiye kadar istatikselsel olarak Güney İonia üretimi içinde sayılan çok sayıda örneğin “orijinal” Güney İonia üretimi olmayabileceğine işaret etmektedir. Başka bir deyişle, kolonilerde bulunmuş Güney İonia / Kuzey İonia seramiklerinin 6. yüzyılla birlikte ortaya çıkan oranı, Hellespontos İşliği ve diğer muhtemel taşeron işliklerin ürünleri Güney İonia'nın hanesinden çıkarıldığında çok daha dramatik hale gelecektir. Bu oran, 6. yüzyıl ilk yarısında Miletos ile kolonileri arasındaki ilişkiyi tekrar gözden geçirmeyi, yeni açıklamaları zorunlu kılmaktadır.

Postscript

Bu çalışmanın metni bitirildiğinde ‘R. Posamentir – N. Arslan – J. Bîrzescu – Ş. Karagöz – H. Mommsen, “Zur Herkunftsbestimmung archaisch-ionischer Keramik III: Funde aus den Hellespontstädten, Istros und Olbia”, *IstMitt* 59, 2009, 35-50’ makalesi yayınlandı. Bu makalenin konuyla ilgili birkaç önemli katkısını belirtmekte yarar görüyoruz. Öncelikle yeni yapılan kil analizleriyle P. Dupont’un “Ionie du sud 3” grubuyla H. Mommsen’in “Hellespont-Werksätten”inin aynı kil yatağını kullandıkları doğrulanmıştır (s.46). Varlığı tahmin edilen, ancak her iki araştırmacının kullandıkları farklı analiz teknikleri nedeniyle kesinlikten uzak bu ilişki teyit edilmiştir. Analizler ayrıca P. Dupont’un ‘A’ ve ‘B’ gruplarının her ikisinin de H. Mommsen’in ‘TroD’ grubuyla çakıştığını, olasılıkla kil kompozisyonlarından yola çıkarak iki ayrı işliğin düşünölemeyeceğini göstermiştir. Öte yandan, P. Dupont’un artifisyel olabileceğini belirttiği ‘C’ grubuna ait bir parçanın H. Mommsen’in ‘TroT’ grubuyla uyumlu olduğu dikkat çeker, ancak bu verinin ayrı bir işliğe işaret ettiğini düşünmek için yeterli neden yoktur.

²⁶⁹ Schlotzhauer – Villing 2006, 53; Posamentir 2006, 159-160.

Analizler, yukarıda arkeolojik kriterlerle Hellespontos İşliği içinde düşünülen Hel.39'un (Fig.39) ve Hel.89'un (Fig.82) kil yapılarının 'TroD' kil kaynağı ile uyumlu olduğunu doğrulamıştır (s.41-43, abb.2:4 ve 6). Klazomenai siyah-figür tekniğinde bezenmiş bir parçanın (s.44, abb.2:19) daha Hellespontos İşliği ile uyumlu kil kompozisyonu göstermesi dikkat çekicidir. Hellespontos İşliği'nin Kuzey İonia tarzında (Klazomenai siyah-figürlü ya da Kuzey İonia GOS amphoraları) da üretimde bulunmuş olabileceği ya da bölgedeki başka bir işliğin bu tip üretimlerde rol oynaması ihtimali göz önüne alınmalıdır. Unutulmamalıdır ki, Hellespontos İşliği'nin tipik vazolarının (Gözlü skyphoslar dahil) muhtemel üretim tarihleri ile Kuzey İonia tarzındaki diğer vazolar arasında olasılıkla fark vardır. Başka bir deyişle, Hellespontos İşliği'nin üretimi sonlandıktan sonra aynı yerde ya da civarında Kuzey İonia tarzında üretimleri olan ve bu ürünlerin ticareti açısından Hellespontos İşliği'ne göre daha pasif bir üretim merkezi söz konusu olabilir.

Tipik Güney İonia tarzındaki yatay ağız tablalı ve çevreden merkeze yönelik ışınların kullanıldığı bir tabağın Hellespontos İşliği ile uyumlu kil analizleri göstermesi ilginçtir (s.43, abb.2:5). Hellespontos İşliği'nin bu tip tabaklar ürettiğine yönelik başka veri yoktur ve yeni analizlerle doğrulanıncaya kadar tekil bir veri olarak kaydedilmelidir. Öte yandan yukarıda tartışılan, Hellespontos İşliği stiline yakınlığı vurgulanan, ama yatay ağız tablası nedeniyle ayrı tutulan tabak örnekleri bu veri ışığında tekrar değerlendirilmelidir. Merkezden çevreye yönelik ışınlar arasında örgü motifi olan bir tabak ise, şaşırtıcı bir şekilde Miletos'un iyi tanınan kil kaynak gruplarıyla üretilmiştir (s.44, abb.3:3). Yukarıda listelenen Hel.49 ile benzer bu tabağın Hellespontos İşliği üretimi olmamasının şaşırtıcı olduğu itiraf edilmelidir. Hellespontos İşliği'nin tipik yuvarlatılmış dudaklı yüksek ayaklı tabaklarından farklı olarak, köşeli dudak profili gösteriyor olması not edilmelidir. Yukarıda tartışılan *Esin Grubu Tabakları* ile Hellespontos İşliği arasındaki ilişki, kullanılan formlar açısından da güçlenmiştir.

Son olarak, Parion buluntusu iki örneğin (abb.2:2 and 19) Hellespontos İşliği'yle uyumlu kil analizleri göstermesi, bekleneceği gibi Karadeniz'e geçişteki bu önemli liman kentine de işliğin ürünlerinin ulaştığını doğrulamıştır.

KATALOG²⁷⁰

- Par. 1** İonia kylikisi, K.891, J-10 plankaresi, dağınık buluntu. A: 12.8 cm. Mika katkılı kırmızımı sarı kil, çok koyu gri-kırmızımı kahverengi arasında değişen firnis. Dudak-gövde parçası. Dudakta omuza taşan bant. İ yüz, dudaktaki ince bant dışında firnisli. 7. yüzyıl sonu – 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.106).
- Par. 2** İonia kylikisi, K.177, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 13.9 cm. Az ve ince mika katkılı bej kil, mat çok koyu gri firnis, ek bordo boya. Dudak-gövde parçası. Dış yüz kulp hizasındaki rezerve bant dışında firnisli. İ yüz dudaktaki ince bant dışında firnisli, dudak altında ek kırmızı boyalı ince bant. 7. yüzyıl sonu – 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.107).
- Par. 3** İonia kylikisi, K.604, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 17.6 cm. Az ve ince mika katkılı kırmızımı sarı kil, mat koyu gri firnis, ek bordo boya. Dudak-gövde parçası. Dış yüz kulp hizasındaki rezerve bant dışında firnisli, rezerve bandın üstünde iki, altında bir ek kırmızı ince bantla zenginleştirme. İ yüz firnisli, dudakta ek kırmızı boyalı ince bant. 7. yüzyıl sonu – 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.108).
- Par. 4** İonia kylikisi, K.890, J-10 plankaresi, dağınık buluntu. A: 15.6 cm. Mika katkılı kırmızımı sarı kil, mat çok koyu gri firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüz kulp hizasındaki rezerve bant dışında firnisli. İ yüz firnisli. 7. yüzyıl sonu – 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.109).
- Par. 5** İonia kylikisi, K.132, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az ve ince mika katkılı kırmızımı sarı kil, mat koyu gri firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüz kulp hizasındaki rezerve bant dışında firnisli. İ yüz dudaktaki ince bant dışında firnisli. 7. yüzyıl sonu – 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.110).
- Par. 6** İonia kylikisi, K.199, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 14.8 cm. Mika katkılı kahverengi kil (yanık), çok koyu gri firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüzde dudakta ve gövde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüzde dudak firnisli, gövdede rezerve alan. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.111).

²⁷⁰ Burada tartışılan Parion buluntularının büyük kısmı nekropolisin farklı alanlarında bulunmuş ve belirli bir mezarla ilişkilendirilememiş dağınık buluntulardır. Az sayıda buluntu Kremasyon 1d (Kr. 1d) içinde ele geçmiştir. Aynı alanda üst üste 5 ayrı kremasyonun yer aldığı söz konusu gömü alanında, 1d evresi için 570-565 yılları önerilebilir. Ancak 1d kremasyonu yapılırken alandaki tesviye çalışmaları nedeniyle, daha alttaki 1e kremasyonuna (595-590) ait olması beklenen bazı buluntuların 1d içine karışımı olduğu sanılmaktadır. Aralarında 20-30 yıl fark bulunan Korinth kökenli seramiğin- ve İonia seramiğinin- aynı kremasyon içinde ele geçmesi bu nedenle mümkün olabilmieştir.

- Par. 7** İonia kylikisi, K.198, I-9 plankaresi, dağınık buluntu (**Par.6** ile aynı kap ?). Aç: 14.9 cm. Mika katkılı kahverengi kil (yanık), çok koyu gri firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüzde dudakta ve gövde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüzde dudak firnisli, gövdede rezerve alan. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.112).
- Par. 8** İonia kylikisi, K.639, 1320, I-9/I-10 plankaresi, *Kr.Id* alt kodlarından. Aç: 16.3 cm. İnce taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri-kırmızımsı kahverengi arasında değişen firnis. Dudak-gövde parçaları. Dış yüzde dudakta ve gövde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüzde dudak üstteki ince rezerve bant dışında firnisli, gövdede ince bant ve firnisli alan. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.113).
- Par. 9** İonia kylikisi, K.563, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Aç: 16.7 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri-kırmızımsı kahverengi arasında değişen firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüzde dudakta ve gövde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüzde dudak üstteki ince rezerve bant dışında firnisli, gövdede ince bant ve firnisli alan. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.114).
- Par. 10** İonia kylikisi, K.1701, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Aç: 16.9 cm. Mika katkılı grimsi kahverengi kil (yanık), çok koyu gri firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüzde dudakta ince bant. İç yüz firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.115).
- Par. 11** İonia kylikisi, K.1702, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Aç: 16.7 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüzde dudakta ince bant. İç yüz firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.116).
- Par. 12** İonia kylikisi, K.171, 561, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Aç: 14.6 cm. Çok az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak-gövde parçaları. Dış yüzde dudakta ve gövde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.117).
- Par. 13** İonia kylikisi, K.560, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Aç: 14.5 cm. Çok az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri- kahverengi arasında değişen firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüzde dudakta ve gövde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.118).
- Par. 14** İonia kylikisi, K.1618, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Aç: 11.8 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri- kahverengi arasında değişen firnis. Dudak-gövde parçası. Dış yüzde dudakta ve gövde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.119).

- Par. 15** İonia kyliksi, K.638, I-9/I-10 plankaresi, *Kr.1d* alt kodlarından. A: 17.8 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak-gövdde parçası. Dış yüzde dudakta ve gövdde geçişinde ince birer bant, kulp çıkışı altı firnisli. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.120).
- Par. 16** İonia kyliksi, K.72, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 17.9 cm. Çok az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak-gövdde parçası. Dış yüzde dudakta ve gövdde geçişinde ince birer bant. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.121).
- Par. 17** İonia kyliksi, K.172, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 15.9 cm. Çok az ince taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak parçası. Dış yüzde dudakta ince bant. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.122).
- Par. 18** İonia kyliksi, K.167, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 13.5 cm. Çok az ince taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak parçası. Dış yüzde dudakta ince bant. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.123).
- Par. 19** İonia kyliksi, K.1703, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 14.6 cm. Çok az ince taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak parçası. Dış yüzde dudakta ince bant. İç yüz dudaktaki ince rezerve bant dışında firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.124).
- Par. 20** İonia kyliksi, K.71, 273, 562, I-9/J-9 plankaresi, dağınık buluntu. A: 16.0 cm. Çok az ince taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri-kahverengi arasında değişen firnis. Dudak ve gövdde parçaları. Dış yüzde dudakta ince bant, kulp çıkışındaki ve gövdde altındaki rezerve bantlar dışında gövdde firnisli. İç yüzde üstteki ince rezerve bant dışında dudak firnisli, gövdde ince ve kalın bantlar. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.125).
- Par. 21** İonia kyliksi, K.1644, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Çok az ince taneli mika katkılı bej kil (yanık), çok koyu gri firnis. Kaide parçası. Dış yüz, ayak yan yüz dışında firnisli. İç yüz bezemesiz. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.126).
- Par. 22** İonia kyliksi, K.1704, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. K: 5.9 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Kaide parçası. Dış yüz, ayak yan yüz dışında firnisli. İç yüz bezemesiz. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.127).
- Par. 23** İonia kyliksi, K.1705, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. K: 5.0 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Kaide parçası. Dış yüz firnisli. İç yüz bezemesiz. Gövdde iç yüz firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.128).

- Par. 24** İonia kylikisi, K.1706, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Kç: 6.3 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Kaide parçası. Dış yüz firnisli. İç yüz bezemesiz. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.129).
- Par. 25** İonia kylikisi, K. K.1707, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Kç: 6.1 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, grimsi kahverengi firnis. Kaide parçası. Dış yüz, ayak yan yüz dışında firnisli. İç yüz bezemesiz. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.130).
- Par. 26** İonia kylikisi, K.1708, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Kç: 5.6 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Kaide parçası. Dış yüz, ayak yan yüz dışında firnisli. İç yüz bezemesiz. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.131).
- Par. 27** İonia kylikisi, K.1709, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Kç: 5.9 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri-kırmızımsı kahverengi arasında değişen firnis. Kaide parçası. Dış yüz, ayak yan yüz dışında firnisli. İç yüz bezemesiz. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.132).
- Par. 28** İonia kylikisi, K.1710, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Kç: 5.4 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Kaide parçası. Dış yüz firnisli. İç yüz bezemesiz. Gövde iç yüz firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.133).
- Par. 29** İonia kylikisi, K.502, I-10 plankaresi, dağınık buluntu, dağınık buluntu. Aç: 15.2 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Dudak parçası. Dış yüz bezemesiz. İç yüzde dudakta ince bantlar. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.134).
- Par. 30** İonia kylikisi, K.1711, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Kç: 5.7 cm. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri firnis. Kaide parçası. Dış yüz, ayak yan yüz dışında firnisli. İç yüz bezemesiz. Gövde iç yüz firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (Fig.135).
- Par. 31** Yonca ağızlı oinokhoe, K.31, 34, 93, 96, 114, 611, 872, I-9 plankaresi (bir parça J-10 plankaresinden), dağınık buluntu. Çanakkale Müzesi env.no.11502. H: 19,3 cm(kulpla 23.9); Gç: 19.3 cm; Kç: 11.1 cm. İnce taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, soluk kırmızımsı sarı astar (?), çok koyu gri firnis. Tama yakın. Firmisli dudak, boyunda üç ince bant, omuzda dalga-çizgi, gövdeye geçişte iki kalın bant, gövde altında ince bant, kaide firnisli. Kulp yan yüzü firnisli, kulp şeritlerinde yatay çizgi grupları. 610-590/580 (Fig.136).
- Par. 32** Yonca ağızlı oinokhoe, K.94, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, astarsız, çok koyu gri firnis. Boyun-omuz parçası. Boyunda ince bant, omuza geçişte iki ince bant, omuzda nokta rozet. 610-590/580 (Fig.137).

- Par. 33** Yonca ağızlı oinokhoe, K.99, 1528, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı kırmızımı sarı kil, çok soluk kahverengi astar, çok koyu gri firnis. Omuz parçaları. Omuza geçište bant, omuzda nokta rozet, gövdeye geçište kalın bant. 610-590/580 (Fig.138).
- Par. 34** Yonca ağızlı oinokhoe, K.619, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Çok az ince taneli mika katkılı pembe kil, çok soluk kahverengi astar (?), çok koyu gri firmis. Kulp parçası. İki Őeritli kulp (biri kırık) yan yüzü firnisli, kulp Şeritlerinde yatay çizgi grupları. 610-590/580 (Fig.139).
- Par. 35** Yonca ağızlı oinokhoe, K.152, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Çok az ince taneli mika katkılı kırmızımı sarı kil, çok soluk kahverengi astar (?), çok koyu gri firnis. Kulp parçası. Dudak firnisli, iki Őeritli kulp yan yüzü firnisli, kulp Şeritlerinde yatay fırça darbesi dizisi. 610-590/580 (Fig.140).
- Par. 36** Yonca ağızlı oinokhoe, K.1621, J-12 plankaresi, dağınık buluntu. İnce taneli mika katkılı pembemsi kahverengi kil (yanık), çok soluk kahverengi astar, koyu gri firnis. Omuz parçası. Omuzda sola sphinks başı. 610-590 (Fig.141).
- Par. 37** Kapalı kap (dinos ?), K.566, 1398, I-9/J-9 plankareleri, dağınık buluntu. İnce taneli mika katkılı kırmızımı sarı kil, çok soluk kahverengi astar, koyu gri firnis. Omuz parçaları. Omuzda sola kazlar dizisi, gövde geçişinde l bant grubu ve altında ışın gruplarının oluşturduğu metoplar. 610-590 (Fig.142).
- Par. 38** Kapalı kap (dinos ?), K.1567, I-10 plankaresi, *Kr.Id* içinden. Az mika katkılı kırmızımı sarı kil, çok soluk kahverengi astar, koyu gri firnis. Omuz parçası. Omuzda bitkisel bezeme ve doldurma motifi (gen), gövde geçişinde ikili bant grubu. 610-590 (Fig.143).
- Par. 39** Kapalı kap (dinos ?), K.882, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı kırmızımı sarı kil, sarımsı beyaz astar, grimsi kahverengi firnis. Omuz-gövde parçası. Gövde geçişinde ikili bant grubu. 610-590 (Fig.144).
- Par. 40** Kapalı kap (oinokhoe ?), K.646, I-9 plankaresi, *Kr.Id* alt kodlarından. Az ve ince taneli mika katkılı pembemsi kahverengi kil, sarımsı beyaz astar, koyu gri firnis. Omuz-gövde parçası. Omuzda askı ışınlar, gövde geçişinde iki ince ve iki kalın bant grubu. 610-590/580 (Fig.145).
- Par. 41** Kapalı kap, K.1712, I-10 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı bej kil, çok soluk kahverengi astar, koyu grimsi kahverengi firmis, ek bordo boya. Gövde parçası. İnce-kalın-ince bant grupları arasında atıpk kırık meander patterni, kalın bant üzerinde ek kırmızı boyalı iki ince bantla canlandırma. 610-590 (Fig.146).

- Par. 42** Kapalı kap, K.608, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok soluk kahverengi astar, koyu grimsi kahverengi firnis, ek bordo boya. Gövde parçası. İnce-kalın-ince bant grupları arasında atipik kırık meander patterni, kalın bant üzerinde ek kırmızı boyalı üç ince bantla canlandırma. 610-590 (Fig.147).
- Par. 43** Kapalı kap, K.1404, J-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok soluk kahverengi astar, kırmızı firnis. Gövde parçası. Kalın ve ince bantın altında atipik kırık meander patterni. 610-590 (Fig.148).
- Par. 44** Kapalı kap, K.111, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok soluk kahverengi astar, koyu grimsi kahverengi firnis, ek bordo boya. Gövde parçası. Birer kalın bant arasında atipik kırık meander patterni, kalın bant üzerinde ek kırmızı boyalı iki ince bantla canlandırma. 610-590 (Fig.149).
- Par. 45** Kapalı kap, K. 871, J-10 plankaresi, dağınık buluntu. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, astarsız, çok koyu gri-kırmızımsı kahverengi arasında değişen firnis. Gövde parçası. Omuz-gövde geçişinde ince-kalın-ince bant grubu, omuzda dikey çizgiler. 6. yüzyıl (Fig.150).
- Par. 46** Hydria, K. 102, 106, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Az mika katkılı kırmızımsı sarı kil, astarsız, çok koyu gri firnis. Gövde parçası. Gövdede kulptan gelen çizgilerin devamı, kulp altında ince-kalın-ince bant grubu. 6. yüzyıl ikinci yarısı (Fig.151).
- Par. 47** Kapalı kap, K. 188b, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. İnce taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, astarsız, kırmızımsı kahverengi firnis. Gövde parçası. Omuzda yatık "S" motifi (?), omuz-gövde geçişinde ince-kalın-ince bant grubu. 6. yüzyıl (Fig.152).
- Par. 48** Hydria, K. 219, I-9 plankaresi, dağınık buluntu. Mika ve taşçık katkılı kırmızımsı sarı kil, astarsız, çok koyu gri-kırmızımsı kahverengi arasında değişen firnis. Gövde parçası. Kulpta ince bant, gövdede kulbun altında ikili ince bant grubu. 6. yüzyıl (Fig.153).
- Par. 49** Kapalı kap (Hydria ?), K. 60a, 60b, 108, 218, 223, I-9 ve I-10 plankareleri, dağınık buluntu. Mika katkılı kırmızımsı sarı kil, astarsız, kırmızımsı kahverengi firnis. Gövde parçası. Omuzda yatık "S" motifi, omuz-gövde geçişinde ikili ince bant grubu. 6. yüzyıl (Fig.154).
- Par. 50** Amphora / Hydria, K.877, J-10 plankaresi, dağınık buluntu. Aç: 17.4 cm. Taşçık ve çok az miktarda ince taneli mika katkılı açık kahverengi kil, çok koyu gri-kahverengi arasında değişen firnis. Dudak-boyun parçası. Dudakta iki bant, kulp çevresinde bant, boyunda metop içinde iki yatay dalga-çizgi. 7. yüzyıl son dördlüğü – 6. yüzyıl (Fig.155).

- Par. 51** Amphora / Hydria, K.1549, J-11 plankaresi, dağınık buluntu. Taşçık ve çok az miktarda ince taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, çok koyu gri-kahverengiarasında değişen firnis. Boyun parçası. Boyunda yatay dalga-çizgi, boyun-omuz geçişinde bant. 7. yüzyıl son dörtlüğü – 6. yüzyıl (Fig.156).
- Par. 52** Gözlü skyphos, K.579, 580, 1651, I-9/I-10 plankareleri, dağınık buluntu. Aç: 14.8 cm. İnce taneli mika katkılı pembe kil, sarımsı beyaz astar, çok koyu gri firnis, ek bordo boya. Dudak ve gövde parçaları. Kulp kuşağında askı ışın grupları arasında göz stilizasyonu, gözün yanında asteriks, gövdeye geçişte ince-kalın-ince bant grubu. İç yüz firnisli, dudak altında bir, gövdede iki ince ek kırmızı boyalı bantla canlandırma. 6. yüzyıl ilk yarısı (ilk dörtlüğü ?) (Fig.157).
- Par. 53** Gözlü skyphos, K.271, J-9 plankaresi, dağınık buluntu. İnce taneli mika katkılı kırmızımsı sarı kil, sarımsı beyaz astar, çok koyu gri firnis. Gövde parçası. Kulp kuşağında göz stilizasyonu, gözün yanında basit haç. İç yüz firnisli. 6. yüzyıl ilk yarısı (ilk dörtlüğü ?) (Fig.158).

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- Akurgal 1983 Akurgal, E., Eski İzmir I. Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı, Ankara.
- Akurgal 1984 Akurgal (Manyas), M., Oryantalizan Stil Tabakları (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Akurgal 1995 Akurgal, M. "Results of Investigation Concerning Geophysical Analyses of Ancient Ceramics", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi* 66, 26-32.
- Akurgal – Kerschner – Mommsen – Niemeier 2002 Akurgal, M. – Kerschner, M. – Mommsen, H. – Niemeier, W.-D., *Töpferzentren der Ostägäis. Archäometrische und archäologische Untersuchungen zur mykenischen, geometrischen und archaischen Keramik aus Fundorten in Westkleinasien. Ergänzungshefte zu den ÖJh, Heft 3*, Wien.
- Alekseeva 1991 Alekseeva, E.M., *Gretcheskaya kolonizatsiya Severo-Zapadnogo Kavkaza*, Moskva.
- Alexandrescu 1978 Alexandrescu, P., *La céramique de l'époque Archaïque et Classique (VIIe-IVe s.)*, Histria IV, Bucuresti.
- Arslan 2009a Arslan, N., "2007 Yılı Lampsakos / Lapseki, Abydos ve Çan Yüzey Araştırması", *AST* 26-1, 333-344.
- Arslan 2009b Arslan, N., "Kuzey Troas Bölgesi Yüzey Araştırmaları: Perkote ve Palaiperkote'nin Yer Belirlenmesine İlişkin Sorunlar", *TÜBA-AR* 12, 77-87.
- Arslan 2010 Arslan, N., *Kilikya Demir Çağı Seramiği: İthal Boyalı Seramikler ve İlişkiler*, İstanbul.
- Asal 2007 Asal, R., "İstanbul'un ticareti ve Theodosius Limanı", *Gün Işığında: İstanbul'un sekizbin yılı. Marmaray, Metro ve Sultanahmet kazıları*, İstanbul, 180-189.
- Attula 2006 Attula, R., "Archaic Greek Plates from the Apollo Sanctuary at Emecik, Knidia. Results and Questions Concerning Dorian Pottery Production", *Naukratis: Greek Diversity in Egypt. Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean* (Eds. A. Villing – U. Schlotzhauer), London, 85-92.
- Aytaçlar 2005 Aytaçlar, M.N., *Klazomenai Orientalizan Seramiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aytaçlar 2006 Aytaçlar, M.N., "South Ionian Orientalizing Style Squat Oinochoai", *ADerg* 7, 49-67.
- Aytaçlar 2007 Aytaçlar, M.N., "Problems in Determining Pottery Production Centers through Clay Analysis", *ADerg* 10, 55-68.
- Barnett 1939-1940 Barnett, R.D., "The Greek Pottery", in: J. Garstang, "Explorations in Cilicia: Excavations at Mersin 1938-39", *AnnLiv* 26, 89-158.

- Beazley – Payne – Price 1931
 Beazley, J.D. – Payne, H.G.G. – Price, E.R., CVA Great Britain 9, Oxford Ashmolean Museum 2, London.
- Birzescu 2009
 Birzescu, J., “Funde aus Milet. XXI. Drei Typen archaischer Reifenamphoren aus Milet”, AA 2009/1, 121-134.
- Blegen – Boulter – Caskey – Rawson 1958
 Blegen, C.W. – Boulter, C.G. – Caskey, J.L. – Rawson, M., Troy IV. Settlements VIIa, VIIb, VIII, Princeton.
- Blinkenberg – Johansen 1928
 Blinkenberg, C. – Johansen, K.F., CVA Danemark 2, Copenhagen Museé National 2, Paris.
- Boardman 1967
 Boardman, J., Excavations in Chios 1952-1955. Greek Emporio, BSA Suppl. 6, Oxford.
- Boardman 1980
 Boardman, J., The Greeks Overseas. Their Early Colonies and Trade, London.
- Boardman 1998
 Boardman, J., Early Greek Vase Painting, London.
- Boardman – Hayes 1966
 Boardman, J. – Hayes, J., Excavations at Tocra 1963-1965, The Archaic Deposits I, BSA Suppl. 4, Oxford.
- Boardman – Hayes 1973
 Boardman, J. – Hayes, J., Excavations at Tocra 1963-1965, The Archaic Deposits II and Later Deposits, BSA Suppl. 10, Oxford.
- Boehlau – Fabricius – Gercke – Kienast – Löwe – Tsakos 1996
 Boehlau, J. – Fabricius, J. – Gercke, P. – Kienast, H.J. – Löwe, W. – Tsakos, K., Samos – die kasseler Grabung 1894, in der Nekropole der archaischen Stadt von Johannes Boehlau und Edward Habich, Kassel.
- Boldrini 1994
 Boldrini, S., Gravisca. Scavi nell Santuario Greco, 4: Le Ceramiche Ioniche, Bari.
- Bonet 1988-1989
 Bonet, P.C., “El comercio foceo en Huelva: cronología y fisionomía”, HuelvaA 10-11 (Ejemplar dedicado a: Tartessos y Huelva), 41-100.
- Boninu – Pagliardi – Romualdi 1974
 Boninu, A. – Pagliardi, M.N. – Romualdi, A., “Stombi: Descrizione dei materiali”, in: P.G. Guzzo (ed.), “Sibari IV; Relazione preliminare dela campagna di scavo: Stombi, Parco del Cavello, Prolungamento Strada, Casa Bianca, (1972)”, NSc Supplemento 28, 45-160.
- Bouloumie 1992
 Bouloumie, B., Saint-Blaise (Fouilles H. Rolland): L’habitat proto-historique. Les céramiques grecques, Aix-en-Provence.

- Brann 1956 Brann, E., "A Well of the "Corinthian" Period Found in Corinth", *Hesperia* 25, 350-374.
- Brants 1930 Brants, J.P.J., Description of the classical collection of the Museum of Arcaeology of Leiden, Part II, Greek Vases, Hague.
- Brea – Cavalier 1959 Brea, L.B. – Cavalier, M., Mylai, Società di Storia Patria per la Sicilia Orientale, Serie III, Monografie archeologiche della Sicilia-II, Novara.
- Brooner 1951 Brooner, O., "Investigations at Corinth, 1950", *Hesperia* 20, 291-300.
- Bujskikh 2007 Bujskikh, A., "The Earliest East Greek pottery from Olbia Pontica", Frühes Ionien: eine Bestandsaufnahme. Panionion-Symposion Güzelçamli 26. September – 1. Oktober 1999 (Milesische Forschungen 5) (Eds. J. Cobet – V. von Graeve – W.-D. Niemeier – K. Zimmermann), Mainz, 499-510.
- Büyükkolancı 2000 Büyükkolancı, M., Excavations on Ayasuluk Hill in Selçuk/Turkey. A Contribution to the Early History of Ephesus, Akten des Symposions, Die Ägäis und das westliche Mittelmeer, Beziehungen und Wechselwirkungen 8. bis 5. Jh. v. Chr., Wien, 24. bis 27. März 1999 (Ed. F. Krinzinger), *AF* 4, *DenkschrWien* 288, Wien, 39-43.
- Calvet – Yon 1977 Calvet, Y. – Yon, M., "Céramique trouvée à Salamine (Fouilles de la ville)", *Greek Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus* (Ed. E. Gjerstad), Stockholm, 9-21.
- Catling 1988 Catling, H.W., "Archaeology in Greece", *AREpLondon* 1987-88, 1-85.
- Chabot-Aslan 2002 Chabot-Aslan, C., "Ilion before Alexander: Protogeometric, Geometric, and Archaic Pottery from D9", *Studia Troica* 12, 81-129.
- Chudjak 1962 Chudjak, M.M., *Iz istorii Nimfeja, VI-II vekov do n.e.*, Moskva.
- Čystov 2005 Čystov, D.E., "Rabot' i na ostrove Berezani archeologičeskoj ekspedizii Gos. Ermitaža 2004", *Archaeological Researches in Ukraine 2003-2004: Collection of scientific works 7* (Ed. N.A. Gavriliuk), Kiev, 320-322.
- Čystov 2006 Čystov, D.E., "Rabot' i na ostrove Berezani archeologičeskoj ekspedizii Gosudarstvennogo Ermitaža v 2004 g.", *Materiali Berezanskii (Nykhnetskii) Antichnii Arkeolojeskii Ekspedii, Tom I* (Eds. Ya. V. Domankiy, V. Yu. Zuev, Yu. I. Ilyuna, K.K. Marchenko, V.V. Nazarov, D.E. Čystov), Saint Petersburg, 55-112.
- Čystov – Zuev – Kachaev 2007 Čystov, D.E. – Zuev, V.J. – Kachaev, S.U., "Radot' i Berezanskoj (Nižnebugskoi) archeologičeskoj ekspedizii Gosudarstvennogo Ermitaža v 2006 g.", *Archaeological Researches in Ukraine 2005-2007: Collection of scientific works 9* (Ed. N.A. Gavriliuk), Kiev, 418-422.
- Clairmont 1954-1955 Clairmont, C.W., "Greek Pottery from the Near East", *Berytus* 11, 85-141.

- Collignon – Couve 1904
Collignon, M. – Couve, L., *Catalogue de Vases Peints du Musée National D’Athènes*, Paris.
- Cook 1954
Cook, R.M., *CVA Great Britain 9*, British Museum 8, London.
- Cook 1981
Cook, R.M., “The Swallow Painter and the Bearded Sphinx Painter”, *AA* 1981, 454-461.
- Courbin 1978
Courbin, P., “La céramique de Grèce de l’Est à Ras el Bassit”, *Les céramiques de la Grèce de l’Est et leur diffusion en Occident*, Paris-Naples, 41-42.
- Cristofani 1978
Cristofani, M.M., “La ceramica greco-orientale in Etruria”, *Les céramiques de la Grèce de l’Est et leur diffusion en Occident*, Paris-Naples, 150-212.
- Çevik – Kızıgut – Bulut 2009
Çevik, N. – Kızıgut, İ. – Bulut, S., “Rhodiapolis 2007 Kazıları”, *KST* 30/4, 297-316.
- Dally – Kopylov – Larenok 2005
Dally, O. – Kopylov, V. – Larenok, P.A., “Eine frühgriechische Siedlung bei Taganrog. Fragen und Perspektiven eines neuen deutsch-russischen Forschungsunternehmens”, *EurAnt* 11, 37-49.
- Dally– Attula – Brückner – Kelterbaum – Larenok – Neef – Schunke 2009
Dally O. – Attula, R. – Brückner, H. – Kelterbaum, D. – Larenok, P.A. – Neef, R. – Schunke, T., “The Greeks on the Don. Results of the German-Russian Excavations in Taganrog and the Surrounding Area in the 2004–2007 Campaigns”, *AA* 2009/1, 73-119.
- de Waele 1971
de Waele, J.A., *Acragas Graeca: Die historische Topographie des griechischen Akragas auf Sizilien I. Historischer Teil*, Gravenhagen.
- Dehl-von Kaenel 1995
Dehl-von Kaenel, C., *Die Archaische Keramik aus dem Malophoros-Heiligtum in Selinunt*, Berlin.
- Denker – Yağcı – Akay 2007
Denker, A. – Yağcı, G. – Akay, A.B., “Büyük Saray kazısı”, *Gün Işığında: İstanbul’un sekizbin yılı. Marmaray, Metro ve Sultanahmet kazıları*, İstanbul, 126-141.
- Descoedres 1981
Descoedres, J.-P., *CVA Schweiz 6*, Basel Antikenmuseum und Sammlung Ludwig 2, Bern.
- Dimitriu 1966
Dimitriu, S., “Cartierul de locuinte din zona de vest a cetatii, in epoca arhaica Sapaturi 1955-1960”, *Histria II* (Ed. E. Conduraci), Bucuresti, 19-132.
- Dimitriu – Zirra – Condurachi 1954
Dimitriu, S. – Zirra, V. – Condurachi, E., “Ceramica (arhaică și attică, helenistică, romană târzie)”, *Histria, Monografie Arheologica*, I, Editura Academiei RPR, Bucuresti, 363-463.

- Dolgorukov – Kolesnikov 1993
Dolgorukov, V.S. – Kolesnikov, A.B., “New Type of Building Complexes in Phanagoria”, *RossA* 1993/1, 113-132.
- Domăneanțu 2006
Domăneanțu, C., “Doua Complexe Arheologice din Epoca Arhaica Redescoperite la Histria”, *Pontica* 39, 75-93.
- Dörpfeld 1894
Dörpfeld, W., Troja 1893. Bericht über die im Jahre 1893 in Troja veranstalteten Ausgrabungen, Leipzig.
- Dugas 1928
Dugas, C., Delos 10, Les vases de L’Héraion, Paris.
- Dugas 1935
Dugas, C., Delos 17, Les vases orientalisants de style non Mélien, Paris.
- Dunant – Kahil 1980
Dunant, C. – Kahil, L., CVA Suisse 3, Genève Musée d’Art et d’Histoire 2, Bern.
- Dupont 1983
Dupont, P., “Classification et détermination de provenance des céramiques grecques orientales archaïques d’Istros, Rapport Préliminaire”, *Dacia* 27, 19-43.
- Dupont 2007
Dupont, P., “Le «vide phocéén» vu d’Histria et de Berezan”, *Dacia NS* 51, 177-183.
- Dupont 2008
Dupont, P., “«Ionie du Sud 3» Un ventre producteur des confins de la Grèce de l’Est et du Pont-Euxin?”, *Ancient Civilizations from Scythia to Siberia* 14 (Eds. G. Bongard-Levin – G. Gnoli – A. Ivantchik), 1-24.
- Dupont – Thomas 2006
Dupont, P. – Thomas, A., ” Naukratis: Les importations grecques orientales archaïques. Classification et détermination d’origine en laboratoire”, *Naukratis: Greek Diversity in Egypt. Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean* (Eds. A. Villing – U. Schlotzhauer), London, 77-84.
- Dupont – Lungu 2007
Dupont, P. – Lungu, V., “Note sur l’origine des plats a poisson du Pont-Euxin”, *Pontica* 40, 123-136.
- Ersoy 1993
Ersoy, Y., Clazomenae. The Archaic Settlement, unpublished Ph.D. dissertation, Bryn Mawr College.
- Erzen 1988
Erzen, A., “1986 Yılı Enez Kazısı Çalışmaları”, *KST* 9/2, 279-297.
- Eschbach 2003
Eschbach, N., “Die archaische Keramik”, *Die Akropolis von Perge I. Survey und Sondagen 1994 – 1997* (Eds. H. Abbasoğlu – W. Martini), Mainz am Rhein, 87-95.
- Fairbanks 1928
Fairbanks, A., Museum of Fine Arts, Boston. Catalogue of Greek, Etruscan and Roman Vases, Vol.1: Early Vases Preceding Athenian Black-figured Wares, Cambridge.
- Fillieres – Harbottle – Sayre 1983
Fillieres, D. – Harbottle, G. – Sayre, E.V., “Neutron-Activation Study of Figurines, Pottery, and Workshop Materials from the Athenian Agora, Greece”, *Journal of Field Archaeology* 10/1, 55-69.

- Fisher 2000 Fisher, S.McM. *Ceramics and Culture: The Archaic Finewares of Ilion*, unpublished dissertation, University of Cincinnati.
- Forrer 1940 Forrer, E.O., “Eine unbekante griechische Kolonie des sechsten Jahrhunderts v.chr. in Phönicien”, *Bericht über den VI. internationalen Kongress für Archäologie*, Berlin, 360-365.
- Frel 1960 Frel, J., “Monuments d’Apollonia Pontique au Musée du Louvre”, *BIBulg* 23, 239-251.
- Furtwängler 1980 Furtwängler, A., “Heraion von Samos: Grabungen im Südtemenos 1977”, *AM* 95, 188-224.
- Furtwängler – Kienast 1989 Furtwängler, A.E. – Kienast, H.J., *Der Nordbau im Heraion von Samos, Samos III*, Bonn.
- Gabricsi 1927 Gabricsi, E., “Il Santuario Della Malophoros a Selinunte”, *MonAnt* 32, 1-414.
- Gantès 1999 Gantès, L.-F., “La physionomie de la vaisselle tournée importée à Marseille au VIe siècle av. J.-C.”, *Céramique et peinture grecque: Modes d’emploi. Actes du colloque international Ecole du Louvre 26-27-28 avril 1995* (Eds. M.-C. Villanueva Puig – F. Lissarague – P. Rouillard – A. Rouveret), Paris, 365-381.
- Gardner 1888 Gardner, E.A., *Naukratis 2*, London.
- Gassner 1997 Gassner, V., *Das Südtor der Tetragonas-Agora: Keramik und Kleinfunde*, *Forschungen in Ephesos XIII/1/1*, Wien.
- Gebauer 2007 Gebauer, J., “Die Keramik der Grabungen in Limyra 2002/2003. Ein Querschnitt durch das vorrömische Material”, *Studien in Lykien [Jürgen Borchhardt zum 70. Geburtstag am 25. Februar 2006 gewidmet]* (Ed. M. Seyer), Wien, 47-72.
- Ghali-Kahil 1960 Ghali-Kahil, L., *La Céramique Grecque (Fouilles 1911-1956), Études Thasiennes VII*, Paris.
- Gjerstad 1977 Gjerstad, E., “Pottery from various parts of Cyprus”, *Greek Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus* (Ed. E. Gjerstad), Stockholm, 23-60.
- Greifenhagen 1936 Greifenhagen, A., “Ausserattische schwarzfigurige Vasen im akademischen Kunstmuseum zu Bonn”, *AA* 1936, 343-406.
- Guzzo – Pagliardi – Spigo – Rota 1972 Guzzo, P.G. – Pagliardi, M.N. – Spigo, U. – Rota, L., “Stombi: Descrizione dei materiali”, *Sibari III; Rapporto preliminare della campagna di scavo: Stombi, Casa Bianca, Parco del Cavello, San Mauro* (1971), *NSc* 1972 Supplemento, 48-147.
- Gürtekin 1992 Gürtekin, R.G., *Daskyleion’dan Ele Geçen Orientalizan Dönem Seramikleri* (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Gürtekin 1996 Gürtekin, R.G., “Wild Goat Style Pottery from Daskyleion”, *ADerg* 4, 87-95.

- Hafner 1952 Hafner, G., CVA Deutschland 8, Karlsruhe Badisches Landesmuseum 2, München.
- Hanfmann 1963 Hanfmann, G.M.A., "The Iron Age Pottery of Tarsus", Excavations at Gozlukule, Tarsus, Vol III (Ed. H. Goldman), Princeton, 18-332.
- Hanfmann – Waldbaum 1975 Hanfmann, G.M.A. – Waldbaum, J.C., A Survey of Sardis and the Major Monuments outside the City Walls, Harvard.
- Herford 1919 Herford, M.A.B., A Handbook of Greek Vase Painting, Manchester.
- Hertel 2008 Hertel, D., "Die frühe griechische Keramik in der Berliner Sammlung", Heinrich Schliemanns Sammlung Trojanischer Altertümer - Neuvorlage Bd. 1 (Eds. M. Wemhoff – D. Hertel – A. Hänsel), (Forschungsgeschichte, keramische Funde der Schichten VII bis IX, Nadeln, Gewichte und durchlochte Tongeräte. Berliner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte, Neue Folge Bd. 14. Staatliche Museen zu Berlin - Preussischer Kulturbesitz), Berlin, 93-174.
- Hill 1959 Hill, D.K., "Greek Vases Acquired by the Walters Art Gallery", AJA 63, 181-183.
- Hölscher 1975 Hölscher, F., CVA Deutschland 39. Würzburg. Martin von Wagner Museum 1, München.
- Hundt – Peters 1961 Hundt, A. – Peters, K., Greifswalder Antiken. Gedächtnisausgabe für Erich Pernice. (Ed. E. Boehringer), Berlin.
- Hürmüzülü 1995 Hürmüzülü, B., Klazomenai'de M.Ö. 7. ve 6. Yüzyıl Bezemeli Vazo Formları (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Isler 1978a Isler, H.-P., Das archaische Nordtor und seine Umgebung im Heraion von Samos, Samos IV, Bonn.
- Isler 1978b Isler, H.-P., "Samos: la ceramica arcaica", Les céramiques de la Grèce de l'Est et leur diffusion en Occident, Paris-Naples. 71-84.
- İren 1993 İren, K., "Archaische ostgriechische Keramik 1991", Ausgrabungen in Assos 1992 (Eds. Ü. Serdaroğlu, R. Stupperich), AMS 10, 37-52.
- İren 2003 İren, K., Aiolische orientalisierende Keramik, İstanbul.
- İren 2010 İren, K., "A New Discovery in Dascylium: The Persian Destruction Layer", Proceedings of the 6th International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East, 5 May – 10 May 2009, «Sapienza», Università di Roma, Volume 2: Excavations, Surveys and Restorations: Reports on Recent Field Archaeology in the Near East (Eds. P. Matthiae – F. Pinnock – L. Nigro – N. Marchetti), Wiesbaden, 249-263.
- Ivanov 1963 Ivanov, T., "La céramique Antique de la Nécropole d'Apollonia", Apollonija, Sofia, 65-273.
- Jablonka – Pernicka 2009 Jablonka, P – Pernicka, E., "Troian Vorbericht zu den Arbeiten in Troia 2007 und 2008", StTroica 18, 3-32.

- Jacopi 1929 Jacopi, G., Scavi nella Necropoli di Jalisso, 1924-28, CIRh 3.
- Jacopi 1931 Jacopi, G., Scavi nella Necropoli di Camiresi, 1929-30, CIRh 4.
- Jacopi 1932-1933a Jacopi, G., “Esplorazione Archeologica di Camiro, II, Necropoli”, CIRh 6/7, 7-219.
- Jacopi 1932-1933b Jacopi, G., “Esplorazione Archeologica di Camiro, II, Acropoli, La Stipe Votiva”, CIRh 6/7, 279-365.
- Jacopi 1932-1933c Jacopi, G., “Scavi e Ricerche di Nisiro”, CIRh 6/7, 475-550.
- Jacopi 1933 Jacopi, G., CVA Italia 9, Museo Archeologico dello Spedale dei Cavalieri di Rodi 1, Roma.
- Johnston 2005 Johnston, A.W., “Kommos: Further Iron Age Pottery”, Hesperia 74, 309-393.
- Jones 1986 Jones, R.E., Greek and Cypriot Pottery. A review of Scientific Studies, The BSA Fitch Laboratory Occasional Paper 1, London.
- Jully 1981 Jully, J.-J., Labraunda, Vol.II, Part.3, Archaic Pottery, Lund.
- Kalaitzoglou 2008 Kalaitzoglou, G., Assesos. Ein geschlossener Befund südionischer Keramik aus dem Heiligtum der Athena Assesia (Milesische Forschungen 6), Mainz.
- Kaposhina 1956 Kaposhina, S.I., “Iz istorii grečeskoj kolonizacii nižnego Pobuž’ja”, MIA 50, 211-254.
- Karageorghis 1977 Karageorghis, V., “Pottery from Kition”, Greek Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus (Ed. E. Gjerstad), Stockholm, 61-64.
- Karagöz 2007 Karagöz, Ş., “Khrysopolis’in koloni kenti olarak tarihte yeri”, Gün İşığında: İstanbul’un sekizbin yılı. Marmaray, Metro ve Sultanahmet kazıları, İstanbul, 34-53.
- Karagöz 2008 Karagöz, Ş., “Marmaray Kazılarının Armağanı Bir Antik Kent: Khrysopolis – Scutari”, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler 26, 1-6.
- Kardara 1963 Kardara, Ch.P., Ροδιακή Ἀγγειογραφία, Athens.
- Kastanajan – Arseneva 1984 Kastanajan, E.G. – Arseneva, T.M., “Keramika”, Antičnye gosudarstva severnogo Pričernomor’ja (Eds. G.A. Koshelenko – I.T. Krouglikova – V.S. Dolgorukov), Moskva, 227-229.
- Käufler 2004 Käufler, S., Die archaischen Kannen von Milet, unpublished dissertation, Ruhr-Universität Bochum.
- Kerschner 1997 Kerschner, M., “Ein stratifizierter Opferkomplex des 7. Jh.s v. Chr. aus dem Artemision von Ephesos”, JÖst 66, Beiblatt 85-226.
- Kerschner 2006a Kerschner, M., “Zur Herkunftsbestimmung archaischer ostgriechischer Keramik: die Funde aus Berezan im Akademischer Kunstmuseum der Universität Bonn und im Robertinum der Universität Halle-Wittenberg”, IstMitt 56, 129-156.

- Kerschner 2006b Kerschner, M., "Spätgeometrische und archaische Keramik aus dem Brunnen S-AB", Die Tetragnon Agora in Ephesos (Eds. P. Scherrer – E. Trinkl). FiE XIII.2, Wien, 79-85.
- Kerschner – Kowalleck – Steskal 2008
Kerschner, M. – Kowalleck, I. – Steskal, M., Archäologische Forschungen zur Siedlungsgeschichte von Ephesos in geometrischer, archaischer und klassischer Zeit: Grabungsbefunde und Keramikfunde aus dem Bereich von Koressos, Ergänzungshefte zu den ÖJh, Heft 9, Wien.
- Kerschner – Mommsen – Beier – Heimermann – Hein 1993
Kerschner, M. – Mommsen, H. – Beier, T. – Heimermann, D. – Hein, A., "Neutron Activation Analysis of Bird Bowls and Related Archaic Ceramics from Miletus", *Archaeometry* 35.2, 197-210.
- Kerschner – Mommsen – Rogl 2002
Kerschner, M. – Mommsen, H. – Rogl, C., "Die Keramikproduktion von Ephesos in griechischer Zeit. Zum Stand der archäometrischen Forschungen", *JÖst* 71, 189-206.
- Kerschner – Schlotzhauer 2005
Kerschner, M. – Schlotzhauer, U., "A New Classification System for East Greek Pottery", *AncWestEast* 4.1, 1-56.
- Kinch 1914 Kinch, K.F., *Fouilles de Vroulia*, Berlin.
- Kleine 1979 Kleine, J., "Milet, Bericht über die Arbeiten im Südschnitt an der hellenistischen Stadtmauer 1968-73", *IstMitt* 29, 109-159.
- Kleiner 1959-1960 Kleiner, G., "Die Grabung im Norden des Athenatempels, in C. Weickert, *Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957*", *IstMitt* 9-10, 86-96.
- Kleiner – Hommel – Müller-Wiener 1967
Kleiner, G. – Hommel, P. – Müller-Wiener, W., Panionion und Melie, *JdI Ergänzungsheft* 23, Berlin.
- Koçak-Yaldır 2009 Koçak-Yaldır, A., *İ.Ö. Yedinci ve Altıncı Yüzyıllarda Daskyleion'un Ticari İlişkileri (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, İzmir.
- Koçak-Yaldır 2011 Koçak-Yaldır, A., "Daskyleion'da Doğu Yunan ve Doğu Yunan Etkili Seramik İthali", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* cilt 8 - sayı15, 85-110.
- Kopcke 1968 Kopcke, G., "Heraion von Samos: Die Kampagnen 1961/1965 im Südtemenos (8.-6. Jahrhundert) ", *AM* 83, 250-283.
- Kopeikina 1982 Kopeikina, L.V., "Rhodian-Ionian Seventh-Century B.C. Ceramics from Berezan Island as a Documentary Source for the Early History of the Settlement", *Khydozhectvennie Izdelyiya Antichnich Masterov, Svornik State I* (Ed. S. Boriskovskaya), Leningrad, 6-35 (Rusca).

- Kopeikina 1986 Kopeikina, L.V., “Archaic Painted Pottery from the Greek Settlements of the Lower Bug and Dnieper Basins as a Source Material for the Study of Trade and Cultural Contacts”, ASbor 27, 24-47 (Rusca).
- Korpusova 1980 Korpusova, V.N., “A Painted Rhodian-Ionian Oinochoe from the Tumulus near Filatovka in the Crimea”, VDI 1980.2, 100-104 (Rusca).
- Korpusova 1987 Korpusova, V.N., “East Greek and Corinthian Pottery”, Kul'tura naselenija Ol'vii i ee okrugii v archaicheskoe vremja (Eds. S.D. Kryzhitskii – J.I. Kozub – A.S. Rusjaeva), Moskva, 35-57 (Rusca).
- Kuznetsov 1991 Kuznetsov, V.D., “Kepoi: Ionian Pottery”, SovA 1991.4, 36-52 (Rusca).
- Kuznetsov 2003 Kuznetsov, V.D., “Kepoi-Phanagoria-Taganrog”, Ancient Greek Colonies in the Black Sea (Eds. D.V. Grammenos – E.K. Petropoulos), Publications of the Archaeological Institute of Northern Greece 4, Thessaloniki, 895-955.
- Kunisch 1971 Kunisch, N., CVA Deutschland 33, Berlin Antikensammlung 4, München.
- Kyrieleis 1985 Kyrieleis, H., “Archaische Zeit”, in: H. Kyrieleis – H. Kienast – H.-J. Weißhaar, “Ausgrabungen im Heraion von Samos 1980/81”, AA 1985, 418-432.
- Lamb 1930 Lamb, W., CVA Great Britain 6, Cambridge Fitzwilliam Museum 1, Oxford.
- Lamb 1936 Lamb, W., CVA Great Britain 11, Cambridge Fitzwilliam Museum 2, Oxford.
- Lambrino 1927-1932 Lambrino, M.F., “La céramique d’Histria. - Série Rhodo-Ionienne”, Dacia 3-4, 362-377.
- Lambrino 1928 Lambrino, M.F., CVA France 7, Bibliothèque Nationale de France 1, Paris.
- Lambrino 1938 Lambrino, M.F., Les vases archaïques d’Histria, Bucarest.
- Langlotz 1932 Langlotz, E., Griechische Vasen, Martin von Wagner-Museum der Universität Würzburg, München.
- Laurens – Touchefeu 1979 Laurens, A.-F. – Touchefeu, O., CVA France 29, Musées des beaux-arts et d’archéologie de Rennes 1, Paris.
- Lebedeva 2004 Lebedeva, E.V., “Redkaya nahodka ionijskoi amforxi iz Mirmekii”, Khersoneskii Sbornik 13, 154-162.
- Lemaître 2007 Lemaître, S., “Contribution à l’étude du mobilier céramique des époques archaïque et classique du Létôn de Xanthos”, Céramiques antiques en Lycie (VIIe s. av. J.-C.-VIIe s. ap. J.-C.). Les produits et les marchés, Actes de la table-ronde de Poitiers (21-22 mars 2003) (Ed. S. Lemaître), Ausonius éditions études 16, Bordeaux, 115-136.

- Lemos 1992 Lemos, A.A., “Un atelier archaïque Chiote en Macédonie Orientale”, *Les Ateliers de potiers dans le monde grec aux époques géométrique, archaïque et classique: actes de la table ronde organisée à l’École Française d’Athènes (2 et 3 octobre 1987)* (Eds. F. Blondé – J.Y. Perreault), *BCH Suppl.* 23, 157-173.
- lo Porto 1969 lo Porto, F.G., *CVA Italia* 40, Museo di Antichità di Torino 2, Roma.
- lo Porto 1978 lo Porto, F.G., “Le importazioni della Grecia dell’Est in Puglia”, *Les céramiques de la Grèce de l’Est et leur diffusion en Occident*, Paris-Naples, 131-136.
- Lohmann 1995 Lohmann, H., “Survey in der Chora von Milet, Vorbericht über die Kampagnen der Jahre 1990, 1992 und 1993”, in: V. von Graeve, “Milet 1992-1993”, *AA* 1995, 293-328.
- Lohmann 2007 Lohmann, H., “Forschungen und Ausgrabungen in der Mykale 2001-2006”, *IstMitt* 57, 59-178.
- Lordkipanidze 2007 Lordkipanidze, O., “Ionier in der Kolchis”, *Frühes Ionien: eine Bestandsaufnahme. Panionion-Symposion Güzelçamlı 26. September – 1. Oktober 1999 (Milesische Forschungen 5)* (Eds. J. Cobet – V. von Graeve – W.-D. Niemeier – K. Zimmermann), Mainz, 591-605.
- Mader 2003 Mader, I., “Die frühe Keramik von Limyra”, *Probleme der Keramikchronologie des südlichen und westlichen Kleinasien in geometrischer und archaischer Zeit: Internationales Kolloquium, Tübingen 24.3. - 26.3.1998* (Eds. B. Rückert – F. Kolb), Bonn, 31-36.
- Maffre – Queyrel 1984 Maffre, J.-J. – Queyrel, A., “Rapports sur les travaux de l’École Française en 1980, Thasos: Artémision, péribole carré”, *BCH* 108, 869-872.
- Marthari 1982 Marthari, M., “Ηφαίο Σάμου”, *ADelt Khron.* 37, 352.
- Metzger 1972 Metzger, H., *Fouilles de Xanthos IV, Les Céramiques archaïques et classiques de L’Acropole Lycienne*, Paris.
- Michaud 1971 Michaud, J.-P., “Chronique des fouilles et Découvertes Archéologiques en Grèce en 1970”, *BCH* 95, 803-1067.
- Mommsen – Hertel – Mountjoy 2001 Mommsen, H. – Hertel, D. – Mountjoy, P.A., *Neutron activation analysis of the pottery from Troy in the Berlin Schliemann collection*, *AA* 2001, 169-211.
- Mommsen – Cowell – Fletcher – Hook – Schlotzhauer – Villing – Weber – Villiams 2006 Mommsen, H. – Cowell, M.R. – Fletcher, Ph. – Hook, D. – Schlotzhauer, U. – Villing, A. – Weber, S. – Villiams, D., “Neutron Activation Analyses of Pottery from Naukratis and other Related Vases”, *Naukratis: Greek Diversity in Egypt. Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean* (Eds. A. Villing – U. Schlotzhauer), London, 69-76.

- Mommsen – Kerschner – Posamentir 2006
 Mommsen, H. – Kerschner, M. – Posamentir, R., “Provenance determination of 111 pottery samples from Berezan by neutron activation analysis”, *IstMitt* 56, 157-168.
- Mommsen – Kerschner – Lang – Weber-Lehmann 2006
 Mommsen, H. – Kerschner, M. – Lang, M. – Weber-Lehmann, C., “On the export of East Greek Wild Goat Style pottery to Sicily – Archaeometric analyses of pottery found at Syrakus, Naxos, Gela, Selinus and from the Kunstsammlungen at the Ruhr-University Bochum” *Vasi del Wild Goat Style dalla Sicilia e dai Musei Europei: Catalogo della Mostra, Gela, Museo Archeologico Regionale, 27 aprile-21 maggio 2006, Bochum, Kunstsammlung der Ruhr-Universität, 30 maggio-15 luglio 2006, a cura di, M.C. Lentini, Siracusa, s. 25-27.*
- Monachov 2003
 Monachov, S.J., *Grečeskie amfory v Pričernomor’e: tipologija amfor veduščich centrov-eksporterov tovarov v keramičeskoj tare; katalog-opredelitel’*, Moskva
- Müller 1959
 Müller, von V., *CVA Deutschland 14, Leipzig Archäologisches Institut der Karl - Marx - Universität 1, München.*
- Naveh 1962
 Naveh, J., “The Excavations at Mesad Hashavyahu, Preliminary Report”, *IEJ* 12, 89-113.
- Niemeier – Niemeier 2002
 Niemeier, B. – Niemeier, W.-D., “Archaic Greek and Etruscan Pottery”, *Tel Kabri. The 1986-1993 Excavation Seasons* (Ed. A. Kempinsky), Tel Aviv, 223-252.
- Oppermann 2005
 Oppermann, von M., “Wesenszüge der griechischen Kolonisation am Westpontus”, *Kolonisation-Interaktion-Integratio. Zur Genes antiker Gemeinwesen am Pontus Euxeinus am Beispiel der Handelsstadt Tanais am Don. Internationale Fachtagung vom 26.-28. November 2003 in Berlin* (Ed. J. Fornaiser), *EurAnt* 2, 3-13.
- Orlandini – Adamesteanu 1962
 Orlandini, P. – Adamesteanu, D., “Gela: L’acropoli di Gela“, *NSc* 1962, 340-408.
- Orsi 1918
 Orsi, P., “Gli Scavi Intorno a L’Athenaion di Siracusa, negli anni 1912-1917”, *MonAnt* 25, 353-762.
- Orsi 1925
 Orsi, P., “Siracusa, nuova necropoli greca dei sec. VII-VI”, *NSc* 1925, 176-208 ve 296-321.
- Özkan 1999
 Özkan, T., *İzmir Arkeoloji Müzesi Seramik Kataloğu*, İzmir.
- Pfuhl 1923
 Pfuhl, E., *Malerei und Zeichnung der Griechen*, München.
- Pierro 1978
 Pierro, E., “Ceramiche greco-orientali di Tarquinia”, *Les céramiques de la Grèce de l’Est et leur diffusion en Occident*, Paris-Naples, 231-238.

- Pierro 1984 Pierro, E., Ceramica “ionica” non figurata e coppe attiche a figure nere, *Materiali del Museo archeologico nazionale di Tarquinia* 6, Roma.
- Ploug 1973 Ploug, G., Sukas II, *The Aegean, Corinthian and Eastern Greek Pottery and Terracottas*, Kobenhavn.
- Posamentir 2006 Posamentir, R., “The Greeks in Berezan and Naukratis: A Similar Story?”, *Naukratis: Greek Diversity in Egypt. Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean* (Eds. A. Villing – U. Schlotzhauer), London, 159-167.
- Posamentir 2010 Posamentir, R., “Archaic Greek Culture: The Archaic Ionian Pottery from Berezan”, *Archaic Greek Culture: History, Archaeology, Art and Museology. Proceedings of the International Round-Table Conference June 2005, St-Petersburg, Russia* (Ed. S. Solovyov), BAR International Series 2061. Oxford, 66-74.
- Posamentir – Solovyov 2006 Posamentir, R. – Solovyov, S., “Zur Herkunftsbestimmung archaisch-ionischer Keramik: die Funde aus Berezan in der Eremitage von St. Petersburg”, *IstMitt* 56, 103-128.
- Posamentir – Solovyov 2007 Posamentir, R. – Solovyov, S., “Zur Herkunftsbestimmung archaisch-ionischer Keramik: die Funde aus Berezan in der Eremitage von St. Petersburg II”, *IstMitt* 57, 179-207.
- Pottier 1923 Pottier, E., *CVA France 1, Louvre 1*, Paris.
- Price 1924 Price, E.R., “Pottery of Naucratis”, *JHS* 44, 180-222.
- Ramage – Craddock 2000 Ramage, A. – Craddock, P., *King Croesus' Gold. Excavations at Sardis and the History of Gold Refining. Monograph/Archaeological Exploration of Sardis* 11, Harvard.
- Richter 1920 Richter, G.M.A., “Early Greek Vases”, *Bulletin MMA* 15, 253-256.
- Rizza 2000 Rizza, S., *Studi sulle fortificazioni greche di Leontini. Studi e Materiali di Archeologia Greca* 7, Catania.
- Robertson 1940 Robertson, M., “Excavations at Al Mina IV, The Early Greek Vases”, *JHS* 60, 2-21.
- Roulliard 1991 Roulliard, P., *Les Grecs et la Péninsule Ibérique du VIIIe au IVe siècle avant Jésus-Christ*, Paris.
- Ruban 1980 Ruban, V.V., “O datirovke Yagorlishchkogo poselenija”, *Issledovanija po anticnoj archeologii severnogo Pricernomor'ja* (Ed. V.A. Anokhin), Kiev, 104-113.
- Ruban 1983 Ruban, V.V., “The Yagorlyk Settlement Ceramics from the Kherson Museum Collection”, *SovA* 1983/1, 285-290 (Rusca).
- Schattner 2007 Schattner, T.G., *Die Fundkeramik vom 8. bis zum 4. Jahrhundert v. Chr.*, (Eds. K. Tuchelt – A. Furtwängler), *Didyma Teil 3, Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1962*, Band 4, Mainz am Rhein.

- Schaenburg 1954   Schauburg, K., CVA Deutschland 10, Heidelberg Universität 1, München.
- Schaus 1985   Schaus, G.P., The Extramural Sanctuary of Demeter and Persephone at Cyrene, Libya, Vol.II, The East Greek, Island and Laconian Pottery, Philadelphia.
- Schaus 1992   Schaus, G.P., “Archaic Imported Fine Ware from the Acropolis, Mytilene”, *Hesperia* 61, 355-374.
- Schaus – Benson 1995   Schaus, G.P. – Benson, J.L., CVA USA 29, The University Museum Philadelphia 2, Philadelphia.
- Schefold 1942   Schefold, K., “Knidische Vasen und Verwandtes”, *JdI* 57, 124-142.
- Scheurleer 1927   Scheurleer,C.W.L., CVA Pays-Bas 1, Musée Scheurleer (La Haye) 1, Paris.
- Scheurleer 1936   Scheurleer,C.W.L.,Grieksche Ceramiek, Rotterdam.
- Schiering 1968   Schiering, W., “Der alte Athena-Tempel von Milet. Der archäologische Befund“, *IstMitt* 18, 144-160.
- Schlotzhauer 2000   Schlotzhauer, U., “Die südionischen Knickrandschalen: Formen und Entwicklung der sog. Ionischen Schalen in archaischer Zeit”, *Akten des Symposions, Die Ägäis und das westliche Mittelmeer, Beziehungen und Wechselwirkungen 8. bis 5. Jh. v. Chr.*, Wien, 24. bis 27. März 1999 (Ed. F. Krinzinger), *AF* 4, *DenkschrWien* 288, Wien, 407-416
- Schlotzhauer 2002   Schlotzhauer, U., “Ausgewählte ostgriechische Keramik aus Naukratis im Blickwinkel neuer Forschungen“, *Naukratis. Die Beziehungen zu Ostgriechenland. Ägypten und Zypern in archaischer Zeit. Akten der Table Ronde in Mainz, 25.-27. November 1999* (Eds. U. Höckmann – D. Kreikenbom), Mainz, 111-125.
- Schlotzhauer 2007   Schlotzhauer, U., “Zum Verhältnis zwischen sog. Tierfries- und Fikellurastil in Milet”, *Mit einem epigraphischen Beitrag von N. Ehrhardt (Münster), Frühes Ionien: eine Bestandsaufnahme. Panionion-Symposium Güzelçamli 26. September – 1. Oktober 1999 (Milesische Forschungen 5)* (Eds. J. Cobet – V. von Graeve – W.-D. Niemeier – K. Zimmermann), Mainz, 263-293.
- Schlotzhauer – Villing 2006   Schlotzhauer, U. – Villing, A., *East Greek Pottery from Naukratis: The Current State of Research, Naukratis: Greek Diversity in Egypt. Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean* (Eds. A. Villing – U. Schlotzhauer), London, 53-68.
- Schmidt 1902   Schmidt, H., *Schliemann-Sammlung Trojanischer Altertümer*, Berlin.
- Seifert 2004   Seifert, M., *Herkunftsbestimmung archaischer Keramik am Beispiel von Amphoren aus Milet*, *BAR International Series* 1233. Oxford.

- Sevin – Özaydın 2004 Sevin, V. – Özaydın, T., “Iron Ages Levels”, Mersin-Yumuktepe: a reappraisal (Eds. I. Caneva – V. Sevin), Galatina, 86-101.
- Shamba 1988 Shamba, G.K., Gyuenos – I, Tbilisi.
- Sidorova 1992 Sidorova, N.A., “Pottery from the Excavations of Panticapaeum, 1965-1985 (apart from Attic Black-Figure Pottery)”, *SoobMuzMoskva* 10, 131-172 (Rusca).
- Skudnova 1960 Skudnova, V.M., “Rodosskaja keramika s o. Berezani”, *SovA* 1960.2, 153-167.
- Skudnova 1988 Skudnova, V.M., *Archaičeskij nekropol Ol’vii*, Leningrad.
- Smidt 1952 Smidt, R.V., “Grečeskaja archaičeskaja keramika Mirmekija i Tiritaki”, *MIA* 25, 223-248.
- Solovyov 1999 Solovyov, S.L., *Ancient Berezan. The Architecture, History and Culture of the First Greek Colony in the Northern Black Sea (Colloquia Pontica 4)*, Leiden/Boston/Köln.
- Solovyov 2001 Solovyov, S.L., “The Archaeological Excavation on the Berezan Settlement (1987-1991)”, *North Pontic Archaeology, Recent Discoveries and Studies* (Ed. G. Tsatskheladze), *Colloquia Pontica* 6, Brill, 117-142.
- Solovyov 2005 Solovyov, S.L., *Borisphen-Berezan. Early Antiquity in the Northern Black Sea Littoral. The 120th Anniversary of Archeological Excavations on the Island of Berezan*, St. Petersburg (Rusca).
- Sørensen – Pentz 1992 Sørensen, L.W. – Pentz, P., *Lindos IV, 2. Excavations and Surveys in Southern Rhodes: The Post-Mycenaean Periods until Roman Times and Medieval Period*, Copenhagen.
- Souref 2004 Souref, K., “Τούμπα Τεσσαλοίκης 2002: το αρχαίο νεκροταφείο στην «Αλάνα»”, *AErgoMak* 16, 277-290.
- Stager 1996 Stager, L.E., “Ashkelon and the Archaeology of Destruction: Kislef 604 BCE”, *Eretz-Israel* 25, 61-74.
- Stefani 2006 Stefani, L., “Συστάδα αρχαϊκών ταφών στη Βέρια και νέα στοιχεία για τις πρώιμες φάσεις κατοίκησης στην πόλη”, *AErgoMak* 18, 484-494.
- Thalman 1977 Thalman, J.-P., “Céramique trouvée à Amathonte”, *Greek Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus* (Ed. E. Gjerstad), Stockholm, 65-86.
- Thompson 1956 Thompson, H.A., “Activities in the Athenian Agora: 1955”, *Hesperia* 25, 46-68.
- Tsatskheladze, 1994 Tsatskheladze, G.R., “Greek Cities and Settlements on the Colchian Black Sea Coast”, *Colloquia Pontica* B/1, 16-31.
- Tsiafakis 2000 Tsiafakis, D., “On Some East Greek Pottery found at Karabournaki in Thermaic Gulf”, *Akten des Symposions, Die Ägäis und das westliche Mittelmeer, Beziehungen und Wechselwirkungen 8. bis 5. Jh. v. Chr.*, Wien, 24. bis 27. März 1999 (Ed. F. Krinzinger), *AF* 4, *DenkschrWien* 288, Wien, 417-423.

- Tsvataeva 1957 Tsvataeva, G.A., “K voprosu o torgovyh svjazjach Pantikapeja”, MIA 56, 182-201.
- Tuchelt 1971 Tuchelt, K., “Didyma: Bericht über die Arbeiten 1969-70”, IstMitt 21, 45-108.
- Umar 2002 Umar, B., *Aeolis. Bir Tarihsel Coğrafya Araştırması ve Gezi Rehberi*, İstanbul.
- Ure – Ure 1954 Ure, P.N. – Ure, A.D., CVA Great Britain 12, University of Reading 1, London.
- Utili 1996 Utili, F., “Archaische ostgriechische Lekanai”, *Ausgrabungen in Assos 1992* (Eds. Ü. Serdaroğlu – R. Stupperich), AMS 21, Bonn, 59-70.
- Utili 1999 Utili, F., *Die archaische Nekropole von Assos*, AMS 31, Bonn.
- Uzun 2007 Uzun, K., *Klazomenai Dalgalı Çizgi Bezekli Seramiği* (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir.
- Vakhtina 2007a Vakhtina, M.J., “Archaic East Greek Pottery from Nemirovo”, *Frühes Ionien: eine Bestandsaufnahme. Panionion-Symposion Güzelçamlı 26. September – 1. Oktober 1999* (Milesische Forschungen 5) (Eds. J. Cobet – V. von Graeve – W.-D. Niemeier – K. Zimmermann), Mainz, 511-516.
- Vakhtina 2007b Vakhtina, M.J., “Greek Archaic Orientalising Pottery from the Barbarian Sites of the Forest-steppe Zone of the Northern Black Sea Coastal Region”, *The Black Sea in Antiquity. Regional and Interregional Economic Exchanges* (Black Sea Studies 6) (Eds. V. Gabrielsen – J. Lund), Aarhus, 23-37.
- Vallet – Villard 1964 Vallet, G. – Villard, F., *Mégara Hyblaea 2, La Céramique Archaique, Mélanges d’archéologie et d’histoire. Suppléments 1:2*, Paris.
- Vdovicenko 2007 Vdovicenko, I.I., “Ancient Painted Pottery on Barbarous Monuments of Northern Black Sea Coast”, *Drevnjaja Tavrika : posvjaščajetsja 80-letiju Tat’jany Nikolaevny Vysotskoj* (Eds. Ju.P. Jajcev – M.I. Mordvinceva – T.N. Vysotskaja), Simferopol, 13-32.
- Venit 1988 Venit, M.S., *Greek Painted Pottery from Naukratis in Egyptian Museums*, Winona Lake.
- Villard – Vallet 1955 Villard, F. – Georges Vallet, G., “Megara Hyblaea V. Lampes du VIIe siècle et chronologie des Coupes Ioniennes”, MAFRE 67, 5-32.
- Villing 1999 Villing, A., “Funde aus Milet. Zwei archaische Schüsselformen”, AA 1999, 189-202.
- Vinogradov – Butyagin – Vakhtina 2003 Vinogradov, J.A. – Butyagin, A.M. – Vakhtina, M.J., “Myrmekion-Portmeus, Two ‘Small’ Towns of Ancient Bosphorus”, *Greek Colonies in the Black Sea* (Eds. D.V. Grammenos – E.K. Petropoulos). Publications of the Archaeological Institute of Northern Greece 4, Thessaloniki, 803-840.

- Voigtländer 1982 Voigtländer, W., "Funde aus der Insula westlich des Buleuterion in Milet", *IstMitt* 32, 30-173.
- Voigtländer 1988 Voigtländer, W., "Akbük – Teichiussa. Zweiter Vorbericht – Survey 1985/86", *AA* 1988/2, 568-625.
- Voigtländer 2004 Voigtländer, W., *Teichiussa: Näherung und Wirklichkeit, Rahden/Westfalen.*
- von Graeve 1973-1974 von Graeve, V., "Milet, Bericht über die Arbeiten im Südschnitt an der hellenistischen Stadtmauer 1963", *IstMitt* 23/24, 63-115.
- von Graeve 1987 von Graeve, V., "Milet 1986, Die Grabung auf dem Kalabaktepe", *IstMitt* 37, 6-33.
- von Graeve – Senff 1990 von Graeve, V. – Senff, R., "Milet 1989", *IstMitt* 40, 37-78.
- Waldbaum 2002 Waldbaum, J.C., "Seventh Century B.C. Greek Pottery from Ashkelon, Israel: An Entrepot in the Southern Levant", *Pont-Euxin et Commerce. La Genèse de la "Route de la Soie"*, Actes du IXe Symposium de Vani (Colchide) 1999 (Eds. M.Faudot – A. Fraysse – É. Geny), Paris, 57-75.
- Waldbaum – Magness 1997 Waldbaum, J.C. – Magness, J., "The Chronology of Early Greek Pottery: New Evidence from Seventh-Century B.C. Destruction Levels in Israel", *AJA* 101, 23-40.
- Walter – Vierneisel 1959 Walter, H. – Vierneisel, K., "Heraion von Samos. Die Funde der Kampagnen 1958 und 1959", *AM* 74, 10-34.
- Walter-Karydi 1968 Walter-Karydi, E., *CVA Deutschland* 28, München, *Museum Antiken Kleinkunst* 6, München.
- Walter-Karydi 1970 Walter-Karydi, E., "Äolische Kunst", *Studien zur griechischen Vasenmalerei. Beiheft zur Halbjahresschrift Antike Kunst* 7, 3-18.
- Walter-Karydi 1973 Walter-Karydi, E., *Samische Gefäße des 6. Jahrhunderts v. Chr., Samos VI.1*, Bonn.
- Walter-Karydi 1982 Walter-Karydi, E., "Ostgriechische Keramik", *Alt-Ägina*, Band 2.1 (Ed. H. Walter), Mainz am Rhein", 9-18.
- Weinberg 1948 Weinberg, S.S., "A Cross-Section of Corinthian Antiquities (Excavations of 1940), The Thirty-Fifth Report of the American Excavation in the Athenian Agora", *Hesperia* 17, 197-241.
- Williams – MacIntosh – Fisher 1974 Williams, C.K. II, – MacIntosh, J. – Fisher, J.E., "Excavation at Corinth, 1973", *Hesperia* 43, 1-76.
- Yağcı 2010 Yağcı, R., "Soli – Pompeiopolis. Antik Liman Kenti", *Aktüel Arkeoloji* 15, 34-36.

Fig.1 Hel.1

Fig.3 Hel.3

Fig.2 Hel.2

Fig.4 Hel.4

Fig.5 Hel.5

Fig.6 Hel.6

Fig.8 Hel.8

Fig.9 Hel.9

Fig.10 Hel.10

Fig.11 Hel.11

Fig.12 Hel.12

Fig.7 Hel.7

Fig.13 Hel.13

Fig.14 Hel.14

Fig.16 Hel.16

Fig.15 Hel.15

Fig.17 Hel.18

Fig.18 Hel.19

Fig.19 Hel.20

Fig.20 Hel.21

Fig.21 Hel.22

Fig.22 Hel.23

Fig.23 Hel.24

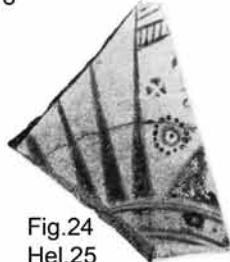

Fig.24
Hel.25

Fig.25 Hel.26

Fig.26 Hel.27

Fig.27 Hel.28

Fig.28 Hel.29

Fig.30 Hel.31

Fig.31 Hel.32

Fig.29 Hel.30

Fig.32 Hel.33

Fig.33 Hel.34

Fig.35 Hel.35bis

Fig.34 Hel.35

Fig.36 Hel.36

Fig.37 Hel.37

Fig.38 Hel.38

Fig.39 Hel.39

Fig.40 Hel.40

Fig.41 Hel.41

Fig.42 Hel.42

Fig.45 Hel.45

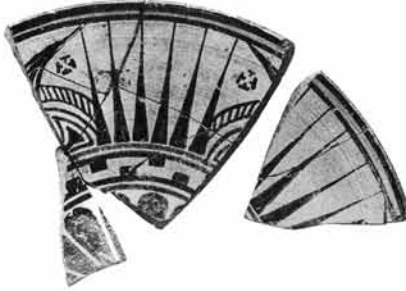

Fig.46 Hel.46

Fig.43 Hel.43

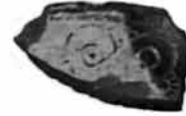

Fig.44 Hel.44

Fig.47 Hel.47

Fig.48 Hel.48

Fig.49 Hel.50

Fig.50 Hel.51

Fig.51 Hel.51bis

Fig.52 Hel.52

Fig.53 Hel.54

Fig.54 Hel.58

Fig.55 Hel.60

Fig.56 Hel.61

Fig.57 Hel.63

Fig.58 Hel.64

Fig.59 Hel.65

Fig.60 Hel.66

Fig.61 Hel.67

Fig.62 Hel.68

Fig.64 Hel.70

Fig.65 Hel.71

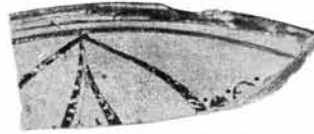

Fig.63 Hel.69

Fig.66 Hel.72

Fig.67 Hel.73

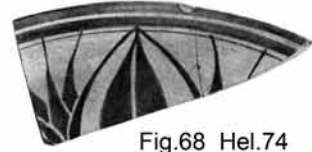

Fig.68 Hel.74

Fig.69 Hel.75

Fig.70 Hel.76

Fig.71 Hel.77

Fig.72 Hel.78

Fig.73 Hel.79

Fig.74 Hel.80

Fig.75 Hel.81

Fig.76 Hel.83

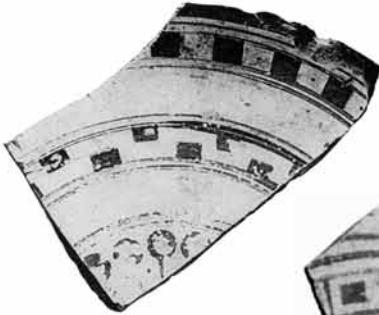

Fig.77 Hel.85

Fig.78 Hel.86

Fig.79 Hel.87

Fig.80 Hel.88

Fig.82 Hel.89

Fig.81 Hel.88bis

Fig.84 Hel.91

Fig.85 Hel.92

Fig.83 Hel.90

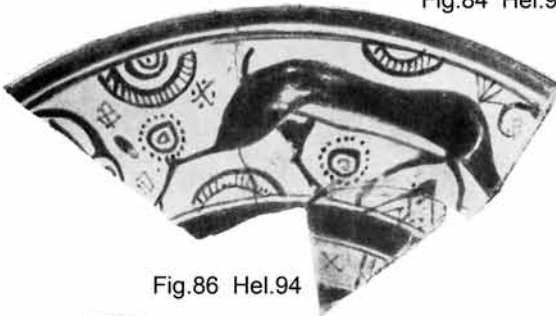

Fig.86 Hel.94

Fig.87 Hel.95

Fig.88 Hel.96

Fig.89 Hel.97

Fig.90 Hel.98

Fig.91 Hel.99

Fig.92 Hel.100

Fig.93 Hel.101

Fig.94 Hel.102

Fig.95 Hel.103

Fig.96 Hel.104

Fig.97 Hel.105

Fig.98 Hel.106

Fig.99 Hel.107

Fig.100 Hel.108

Fig.101 Hel.110

Fig.102 Hel.111

Fig.103 Hel.112

Fig.104 Hel.113

Fig.105 Hel.114

Fig.106 Par.1

Fig.107 Par.2

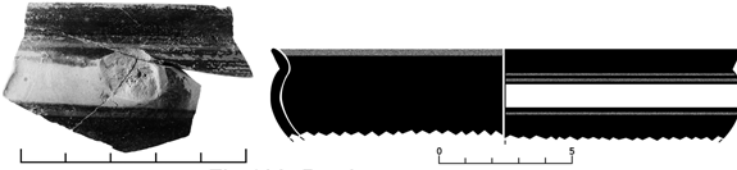

Fig.108 Par.3

Fig.109 Par.4

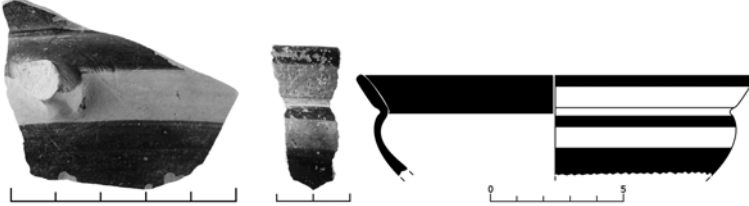

Fig.110 Par.5

Fig.111 Par.6

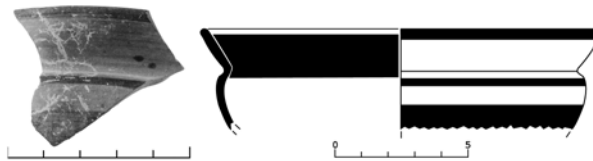

Fig.112 Par.7

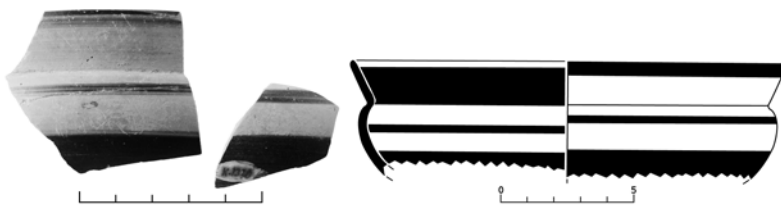

Fig.113 Par.8

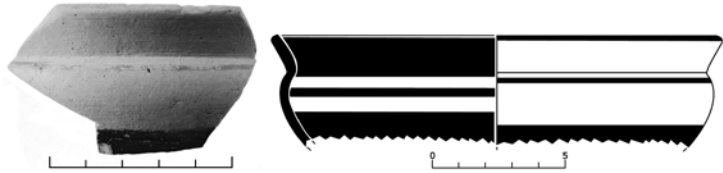

Fig.114 Par.9

Fig.115 Par.10

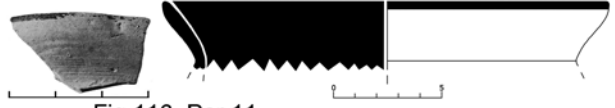

Fig.116 Par.11

Fig.117 Par.12

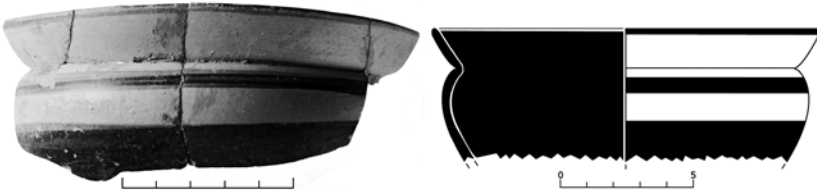

Fig.118 Par.13

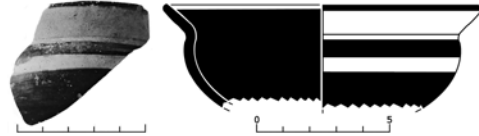

Fig.119 Par.14

Fig.120 Par.15

Fig.121 Par.16

Fig.122 Par.17

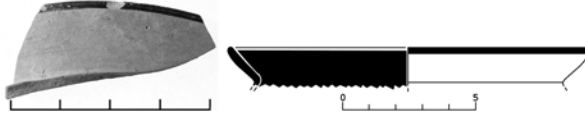

Fig.123 Par.18

Fig.124 Par.19

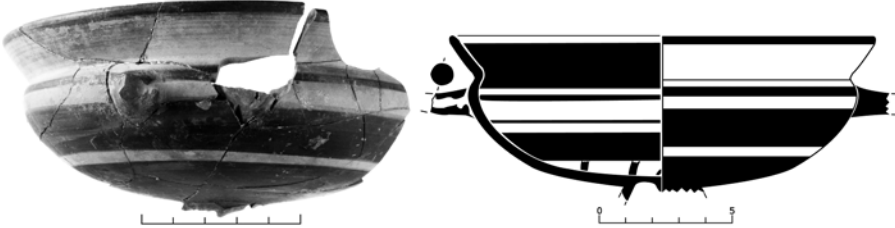

Fig.125 Par.20

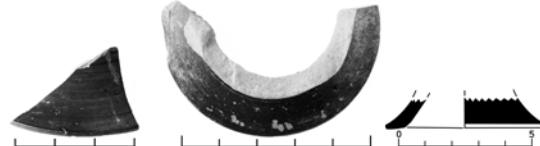

Fig.126 Par.21

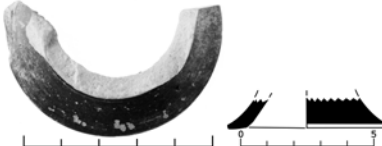

Fig.127 Par.22

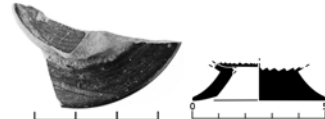

Fig.128 Par.23

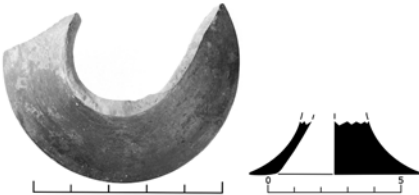

Fig.129 Par.24

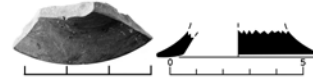

Fig.130 Par.25

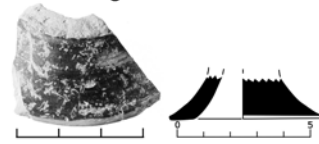

Fig.131 Par.26

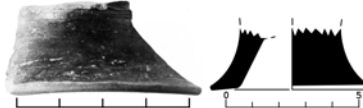

Fig.132 Par.27

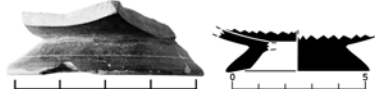

Fig.133 Par.28

Fig.134 Par.29

Fig.135 Par.30

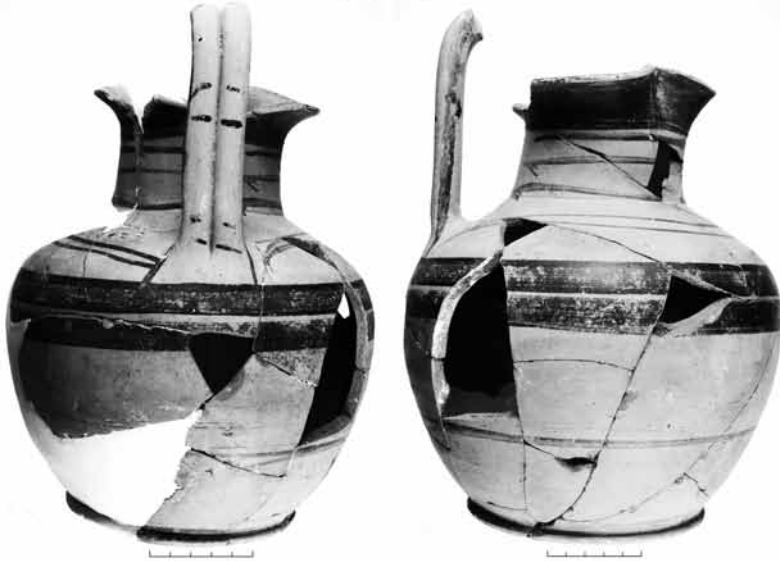
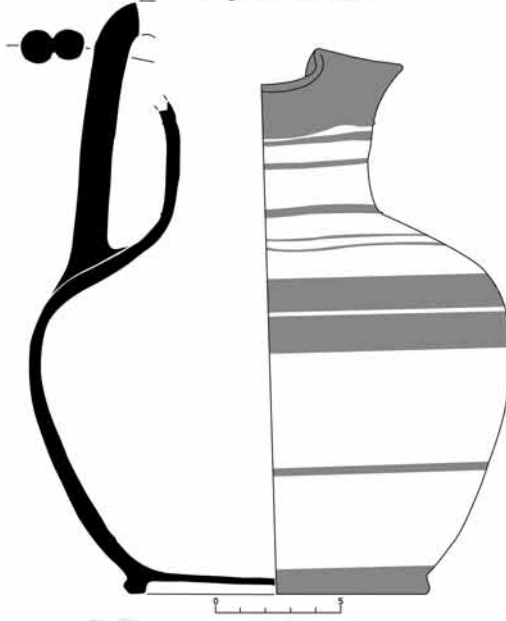

Fig.136 Par.31

Fig.137 Par.32

Fig.138 Par.33

Fig.139 Par.34

Fig.140 Par.35

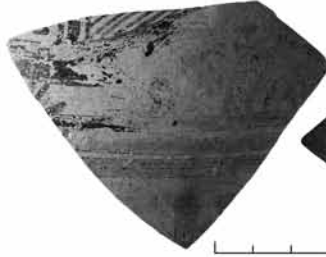

Fig.142 Par.37

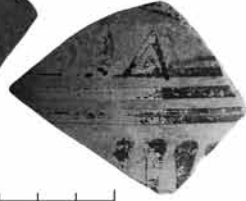

Fig.141 Par.36

Fig.143 Par.38

Fig.144 Par.39

Fig.145 Par.40

Fig.146 Par.41

Fig.147 Par.42

Fig.148 Par.43

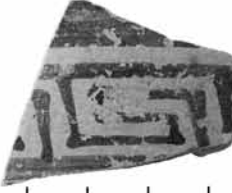

Fig.149 Par.44

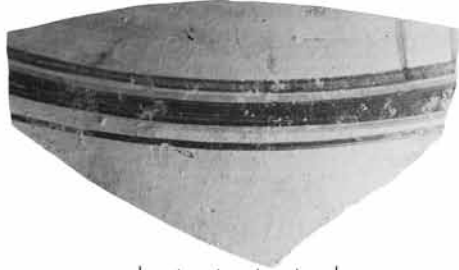

Fig.150 Par.45

Fig.151 Par.46

Fig.152 Par.47

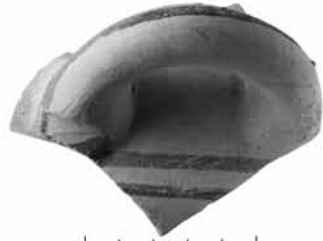

Fig.153 Par.48

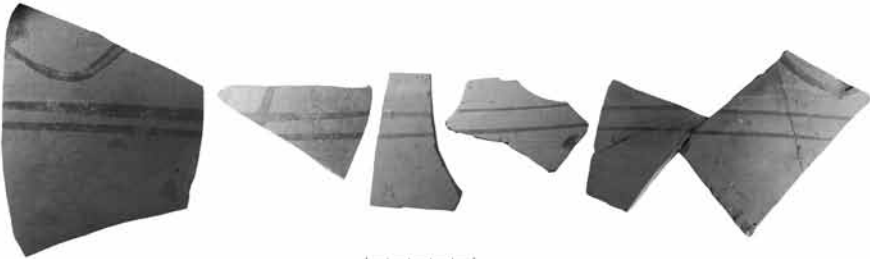

Fig.154 Par.49

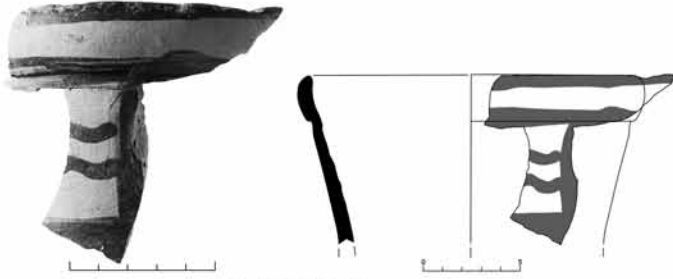

Fig.155 Par.50

Fig.156 Par.51

Fig.157 Par.52

Fig.158 Par.53

